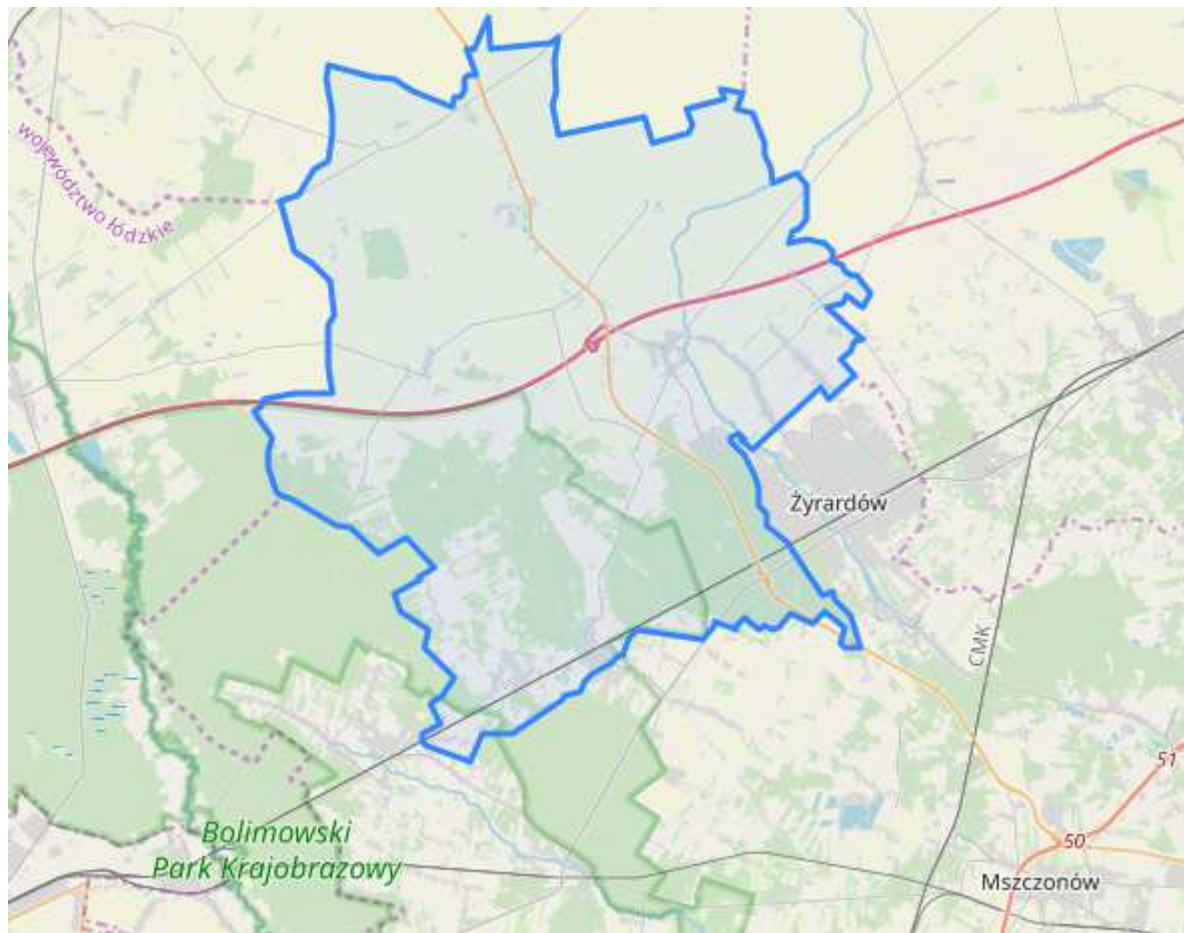

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

SPORZĄDZONA NA POTRZEBY

ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WISKITKI

Autorki prognozy: Bogumiła Dąbrowska

Uprawniona do sporządzenia prognoz
na podstawie art. 74a ust.2. pkt 1 lit. b
i pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.
o udostępnianiu informacji o środowisku i jego
ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie
środowiska oraz o ocenach oddziaływania na
środowisko.

Ewa Śmieszek Pędzimąż

Uprawniona do sporządzenia prognoz
na podstawie art. 74a ust.2. pkt 1 lit. d
i pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.
o udostępnianiu informacji o środowisku i jego
ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie
środowiska oraz o ocenach oddziaływania na
środowisko.

Październik 2020 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
1. Informacje ogólne.....	3
3. Przedmiot i cel i zakres opracowania	4
4. Materiały wejściowe wykorzystane przy sporządzeniu prognozy.....	4
5. Metoda zastosowana przy sporządzaniu prognozy	5
II. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PLANU.....	6
III. OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PLANU.....	12
1. Ogólna charakterystyka Gminy.....	12
2. Charakterystyka środowiska	15
2.1. Rzeźba terenu.....	15
2.2. Budowa geologiczna i warunki gruntowe	16
2.3. Warunki klimatyczne.....	16
2.4. Wody powierzchniowe	17
2.5. Wody podziemne	18
2.6. Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)	19
2.7. Warunki glebowe	19
2.8. Różnorodność biologiczna.....	21
2.9. Zasoby naturalne, walory krajobrazowe i ich ochrona prawna.....	22
2.9. Surowce mineralne	37
2.10. Uwarunkowania kulturowe.....	37
3. Ocena stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia	43
3.1. Klimat akustyczny	45
3.2. Degradacja powierzchni ziemi i zanieczyszczenie gleb	48
3.3. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych	49
3.4. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	54
3.5. Źródła promieniowania	57
4. Infrastruktura techniczna.....	58
4.1. Gospodarka wodno – ściekowa.....	58
4.2. Energetyka.....	59
4.3. Gazyfikacja	59
4.4. Zaopatrzenie w ciepło.....	59
4.6. Transport drogowy	59
5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu 60 z realizacji ustaleń zmiany Studium	67
1.2. Wpływu na krajobraz przyrodniczy, świat roślinny i zwierzęcy.....	68
1.3. Wpływ na powierzchnię ziemi oraz glebę.....	68
1.4. Skutki wpływu na środowisko wodno-gruntowe	69
1.6. Skutki wpływu na klimat akustyczny.....	71
1.7. Skutki wpływu na powietrze atmosferyczne	72
1.8. Oddziaływanie na ludzi.....	73
1.9. Skutki wpływu wydobywania surowców naturalnych.....	74
1.10. Skutki wpływu na zabytki i dobra materialne	74
6. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko	74
7. Ogólna ocena potencjalnych skutków wpływu realizacji ustaleń projektu planu na środowisko, jakość życia i zdrowia ludzi	75
VI. ROZWIĄZANIA ELIMINUJĄCE LUB OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	81
VII. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE ZMIANY STUDIUM	85
VIII. NIEDOSTATKI I BRAKI MATERIAŁÓW UTRUDNIAJĄCE OCENĘ SZKODLIWEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZAPISÓW PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	85
IX. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE	86
X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ ZMIANY STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JE PRZEPROWADZANIA	86
XI. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	87
LITERATURA	92

I. WPROWADZENIE

1. Informacje ogólne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko” sporządzona w celu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki.

Obecnie w Gminie obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Wiskitki zatwierdzone Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Podstawą przystąpienia do sporządzenia zmiany obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki jest uchwała Nr 4/XXXIX/18 Rady Gminy Wiskitki z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Celem sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki jest aktualizacja ww. dokumentu oraz określenie polityki przestrzennej Gminy. Aktualizacja polega na dostosowaniu Studium do obowiązujących uwarunkowań prawnych, wynikających głównie z wprowadzenia w życie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Celem zmiany studium jest wprowadzenie nowych kierunków zagospodarowania oraz korekta granic obszarów zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami i zapotrzebowaniem.

Zmiana Studium dotyczy fragmentów miejscowości: Cyganka, Wiskitki, Nowy Oryszew, Janówek, Oryszew Osada, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz i Starowiskitki i ma na celu właściwe przedmiotowych fragmentów miejscowości do strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych, tereny usługowo – produkcyjne, tereny składów i magazynów, usług, zamieszkania zbiorowego, obsługi komunikacyjnej i innych produkcyjnych oraz do faktycznego zagospodarowania w terenie.

Tereny objęte zmianą oraz tereny już zainwestowane w obrębie autostrady A2 i węzła Wiskitki tworzą łącznie zwartą strefę aktywności gospodarczej.

Opracowaniem objęto obszar całej Gminy Wiskitki. Granice obszaru opracowania oznaczono symbolem graficznym na rysunku Zmiany studium w skali 1:25000, stanowiącym załącznik graficzny nr 1 do uchwały w sprawie zmiany Studium.

2. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną projektu niniejszego planu stanowi uchwała Rady Gminy Wiskitki z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi:

- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.),

dodatkowo wspierając się wymogami obowiązujących ustaw z zakresu m.in. prawa budowlanego i inżynierii, samorządu gminnego, ochrony środowiska i ochrony przyrody, powierzchni ziemi i geologii, odpadów, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego i obowiązujących norm hałasu.

Studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 54. ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko poddaje się opiniowaniu przez właściwe organy.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie został uzgodniony zgodnie z art. 53 ww. ustawy z właściwymi organami tzn. z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Narzędziem wspomagającym prognozę jest „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe”, które stanowi podstawowe źródło informacji faktograficznej o środowisku, a w szczególności o tych jego cechach, które mają zasadniczy wpływ na rozwiązania planistyczne

3. Przedmiot i cel i zakres opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, głównym celem niniejszego opracowania – prognozy jest zaprezentowanie społeczeństwu i organom opiniującym projekt Zmiany studium, zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, jakie mogą wynikać z jego realizacji.

Celem prognozy jest określenie stanu funkcjonowania środowiska oraz wpływu i zakresu potencjalnych zmian w środowisku i warunków życia człowieka, jakie mogą nastąpić w wyniku zapisów Zmiany studium oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywny wpływ na środowisko, spowodowany realizacją ustaleń zawartych w projekcie tego dokumentu.

Zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaganej dla projektu Studium (Zmiany studium).

Analiza przekształceń środowiska prowadzona równoległe z pracami planistycznymi, daje możliwość wpływu na ostateczny zakres ustaleń planu. Wszystkie zawarte w niej wnioski i zalecenia opierają się na zasadach logicznego wnioskowania i prawdopodobieństwa.

Prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje kompleksową ocenę warunków biotycznych i abiotycznych środowiska naturalnego, przy uwzględnieniu jego aktualnego stanu i odporności na zmiany antropogeniczne oraz wpływu na środowisko sposobu użytkowania terenu, ponadto określa wpływ i zakres potencjalnych zmian i przedstawia rozwiązania eliminujące lub ograniczające negatywny wpływ na środowisko spowodowany realizacją ustaleń zawartych w planie.

Zakres opracowania zdefiniowany został głównie ustaleniami wprowadzonymi projektem Zmiany studium.

4. Materiały wejściowe wykorzystane przy sporządzeniu prognozy

Niniejsza prognoza sporządzona została na podstawie materiałów udostępnionych przez Urząd Gminy, zespół projektowy oraz informacji ogólnie dostępnych na stronach internetowych. Niniejsza prognoza sporządzona została w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

- Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki,
- projekt uchwały w sprawie Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki,
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone dla Gminy Wiskitki, 2020 r.
- powszechnie dostępnymi publikacjami o stanie środowiska terenu gminy i regionu (raporty, programy odpowiednich służb państwowych),
- akty i przepisy prawa dot. ochrony środowiska, ochrony przyrody i krajobrazu, opracowania planistyczne, wykazy, bazy danych, wytyczne, mapy i geoportale.

5. Metoda zastosowana przy sporządzaniu prognozy

Do opracowania niniejszej Prognozy... zastosowano metodę porównania sytuacji obecnego zagospodarowania terenu z sytuacją wprowadzenia w życie zapisów (zmiany) Studium. Zapisy te nie wdrażają określonych działań wprost, a jedynie stwarzają ogólne warunki funkcjonalno-przestrzenne do ich realizacji. Analizowano prawdopodobne do zaistnienia czynniki oraz skutki, czyli wpływ, jaki mogą wywrzeć na środowisko przyrodnicze.

Ostatecznie Prognoza oddziaływania na środowisko formułuje rozwiązania, które mają na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnego wpływu zapisów Studium na środowisko naturalne i jakość życia człowieka. Wprowadzenie zapisów nastąpiło w formie bezpośredniej zmiany danej funkcji obszarów lub poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów w tekście projektu zmiany Studium.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest kameralnym opracowaniem autorskim, sporządzonym w oparciu o dostępne materiały tj. publikacje, dokumenty, raporty i inne.

Przyjęta w niniejszym dokumencie metoda analityczno-syntetyczna opracowania, podyktowana była następującymi przesłankami:

- we wstępnym etapie prac nad zmianą studium, skorzystano z opracowania ekofizjograficznego sporządzonego dla gminy Wiskitki,
- ramowy zakres prognozy określony został ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie został uzgodniony zgodnie z art. 53 ww. ustawy z właściwymi organami tzn. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Żyrardowie,
- zakres opracowania określony został charakterem ustaleń planu oraz skalą rysunku planu.

Za wiodące zasady sporządzenia dokumentu prognozy uznano, że powinna ona:

- zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych w tym obszarów NATURA 2000 oraz projektowane obszarowe formy ochrony,
- określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz,

Prognoza przedstawia rozwiązania:

- mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza zawiera informacje:

- o metodach zastosowanych przy jej sporządzaniu,
- o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.

Prognoza zawiera streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami Zmiany studium, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja tych ustaleń na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury.

II. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKT PLANU

Ze względu na przynależność Polski do Unii Europejskiej, Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska, wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej.

Na poziomie krajowym, strategiczne cele ochrony środowiska, oparte o prawo międzynarodowe, zawarte są w dokumentach rządowych takich jak: „**Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – projekt na dzień 11.07.2018 r.)**. Dokument sporządzony został na zlecenie Ministerstwa Środowiska.

Polityka ekologiczna państwa 2030 (PEP) integruje zakres tematyczny dokumentów:

- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” (BEiŚ) w części środowiskowej,
- Strategicznego planu adaptacji dla sektorów obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA2020),
- Polityki klimatycznej Polski.
- Strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020 (uchylona uchwałą Rady Ministrów w dniu 1 września 2015 r.), których okres obowiązywania został zaplanowany do końca 2020 r. Zakres tematyczny PEP został uzupełniony o środowiskowe cele i priorytety Rządu RP oraz rozwija część środowiskową Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Schemat: Zakres tematyczny PEP

W rezultacie PEP obejmuje następującą tematykę:

- bezpieczeństwo biologiczne, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane,
- klimat akustyczny,
- najlepsze dostępne techniki BAT,
- odpady,
- pola elektromagnetyczne,
- powierzchnia ziemi,
- powietrze,
- promieniowanie jonizujące,
- służby ochrony środowiska i podmioty biorące udział w zarządzaniu środowiskiem,
- system finansowania ochrony środowiska,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- technologie środowiskowe,
- wzorce zrównoważonej konsumpcji i edukacja ekologiczna, w tym dostęp do informacji,
- zasoby geologiczne,
- zasoby przyrodnicze, w tym krajobraz, leśnictwo i różnorodność biologiczna,
- zasoby wodne, w tym jakość wód,

– zmiany klimatu (mitygacja i adaptacja).

Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i ogólnokrajowym stanowią z kolei podstawę konstruowania celi szczegółowych na szczeblu krajowym – regionalnym i lokalnym. **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego** (uchwalony w dniu 19 grudnia 2018 r. uchwałą sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 22/18 opublikowany z dnia 28 grudnia 2018r. poz. 13180) jest aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje on kierunki polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa. Celem Planu jest określenie polityki przestrzennej dla województwa mazowieckiego, polegającej na:

- rozmieszczeniu w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej w oparciu o cele i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa,
- ukierunkowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnianie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa,
- wpływaniu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarujących w przestrzeni, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.

Postulaty zawarte w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego” odnoszące się do potrzeb w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego koncentrują się na potrzebie poprawy stanu środowiska, poprzez podjęcie działań mających na celu:

- ochronę i wzrost różnorodności biologicznej,
- zwiększenie i wzbogacenie zasobów leśnych,
- ochronę powierzchni ziemi i gleb,
- zwiększenie zasobów wodnych i poprawę ich jakości,
- racjonalizację gospodarki odpadami,
- poprawę klimatu akustycznego,
- poprawę jakości powietrza,
- ograniczenie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki, które określają politykę przestrzenną, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego gminy równocześnie uwzględniają ustalenia określone w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”.

W zakresie powiązań środowiskowych i kulturowych celem głównym, zapisanym w Planie Województwa, jest kształtowanie tożsamości regionalnej w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne regionu.

Polityka przestrzenna dotycząca Gminy Wiskitki wyrażona w Studium uwzględnia kontekst krajowy jak i wojewódzki określony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

Z Planu tego wynikają następujące uwarunkowania dla Gminy Wiskitki:

W dziedzinie transport kolejowy:

W planie została zapisana inwestycja celu publicznego

- Budowa linii kolejowej Dużych Prędkości Warszawa- CPK- Łódź- Poznań/Wrocław wraz z połączeniem do Centralnej Magistrali Kolejowej;
- Studia wariantowe dot. przebiegu i charakteru planowanych linii kolejowych na kierunku Modlin/CPK- Płock- Włocławek we wspólnym korytarzu z planowaną drogą S10 w sąsiedztwie Płocka- zgodnie z ustaleniami i KPZK 2030 oraz Konceptji przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność- Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej,
- Modernizację linii kolejowej Warszawa- Łódź, etap I, Lot A - odcinek Warszawa Zachodnia – Miedniewice (Skierniewice), Faza II;

Ponadto z PZPWM wynikają postulaty i rekomendacje dotyczące zagospodarowania przestrzennego województwa.

W dziedzinie transport drogowy:

- A2- rozbudowa drogi do przekroju 2 jezdnie po 3 pasy ruchu z powiązaniem z CPK, W planie uwzględnia się również połączenie obwodowe wokół Warszawy, które tworzą istniejące drogi krajowe nr 50 i 62, postulowana autostradowa obwodnica W- wy z powiązaniem z CPK,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 relacji Warszawa – Kamion- zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego;

W Planie postuluje się działania w systemie dróg dotyczące:

- podnoszenia poziomu bezpieczeństwa przez:
 - realizację chodników, dróg rowerowych, przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów,
 - działania poprawiające bezpieczeństwo ruchu, w tym m.in.: strefowanie prędkości pojazdów, fizyczne środki uspakajania ruchu (progi zwalniające, wyniesione przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych, wyniesione skrzyżowania, małe),
- przebudowy dróg zgodnie z warunkami okresowych kontroli stanu technicznego, badań natężenia oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- prowadzenie analiz i studiów oraz pozostawienia rezerw terenowych dla obwodnic miejscowości,
- prowadzenie analiz budowy skrzyżowań wielopoziomowych z liniami kolejowymi.

W dziedzinie transport rowerowy:

W celu zapewnienia spójności tras oraz warunków sprzyjających poprawie bezpieczeństwa i rozwoju komunikacji rowerowej postuluje się:

- budowę infrastruktury rowerowej wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich o wysokim natężeniu ruchu samochodowego, zarówno w ramach ogólnych inwestycji drogowych, jak i jako samodzielne inwestycje krajowego i wojewódzkiego zarządcy drogi;

W dziedzinie transport lotniczy:

Plan postuluje działania w zakresie transportu lotniczego dotyczące:

- prace koncepcyjne nad budową CPK między Łodzią a Warszawą, w tym ustalenie lokalizacji poza obszarami charakteryzującymi się najwyższą jakością gleb oraz ponadprzeciętną towarowością produkcji rolniczej, zwłaszcza stanowiącymi strategiczne obszary żywnościowe województwa mazowieckiego, jak również w znacznym oddaleniu od obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, odgrywających istotną rolę w zakresie zapewnienia ciągłości powiązań przyrodniczych o pełniących rolę stref wymiany i regeneracji powietrza dla aglomeracji warszawskiej.

W dziedzinie transportu zbiorowego:

Uwzględnia się budowę międzynarodowego węzła przesiadkowego, integrującego transport lotniczy i kolejowy, w ramach inwestycji celu publicznego z poziomu krajowego Port Solidarność- Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej.

W dziedzinie ochrony środowiska i zasobów przyrody:

- w zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrody, w tym udokumentowanych złóż kopalin:
 - zapewnienie ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu m.in. poprzez adekwatne zapisy w MPZP;
 - ochronę prawną korytarzy ekologicznych poprzez wpisanie do MPZP;
 - ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych I-III);
 - ochronę przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej (predestynowanych do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu w woj. Mazowieckim, ze szczególnych uwzględnieniem m.in.: Równiny Łowicko-Błońskiej (...));
 - dążenie do zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjającej retencji wód opadowych, głównie w miastach;

- zachowanie istniejących naturalnych zbiorników wodnych i terenów podmokłych, w tym starorzeczy, torfowisk, bagien, stawów, śródpolnych oczek wodnych oraz ich ochrona poprzez zapisy w dokumentach planistycznych gmin;
- realizację działań inwestycyjnych i utrzymaniowych melioracji wodnych, w tym:
 - ✓ ochronę układów odwodnienia rowami melioracyjnymi,
 - ✓ budowę systemów melioracji zwiększających retencję glebową,
 - ✓ odbudowę systemów drenarskich;
- poprawę jakości wód poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska (w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej) oraz racjonalną gospodarkę przestrzenną w sąsiedztwie zbiorników wodnych;
- racjonalną gospodarkę złożami kopalin (w tym również zasobów wód leczniczych i termalnych), w szczególności przez kompleksowe i racjonalne wykorzystanie kopaliny głównej i kopalin towarzyszących oraz technologii eksploatacji zapewniającej ograniczenie ujemnego wpływu na środowisko;
- ograniczanie degradacji litosfery, w tym warstwy glebowej, jak również niekorzystnych zmian w krajobrazie i gospodarce wodnej, związanych z powierzchniową eksploatacją surowców mineralnych m.in. poprzez rekultywację terenów poeksploatacyjnych;
- zagospodarowanie i udostępnienie obszarów atrakcyjnych geologicznie np. w formie geoparków;
- uwzględnienie nadrzędności pozaprodukcyjnych funkcji lasów związanej z prowadzeniem gospodarki leśnej, w szczególności w lasach ochronnych, lasach o szczególnych walorach przyrodniczych, na terenach przyrodniczo wrażliwych (wydmowych, podmokłych, na znacznych spadkach terenu) oraz pełniących funkcje rekreacyjne.

W dziedzinie opieki i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

W zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego postuluje się następujące działania:

- zachowanie ładu przestrzennego lub jego kreowanie, szczególnie w miejscach o istotnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych historycznych miast i wsi w oparciu o ochronę pola ekspozycji i eksponowanie dominant architektonicznych, kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miejsca,
 - eksponowanie w strukturze przestrzennej ośrodków miejskich i wiejskich najcenniejszych zasobów dziedzictwa regionu,
 - kształtowanie i ochronę krajobrazów kulturowych m.in. poprzez utworzenie parków kulturowych,
 - adaptację obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych,
 - zagospodarowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową w celach dydaktycznych, naukowych i turystycznych.

W dziedzinie inwestycji celu publicznego:

Budowa gazociągu gazu łupkowego (uzależniona od analiz ekonomicznych).

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki, uwzględniają również ustalenia określone w „**Strategii rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku** (uchwała Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.).

Za priorytetowy cel strategiczny przyjęto rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.

Jego osiągnięcie wymaga realizacji działań w następujących kierunkach:

- tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;
- rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
- wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
- umiędzynarodowienie gospodarcze;

- tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

Przyjęto również trzy cele strategiczne:

- wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego, poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

A także dwa cele ramowe;

- zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska;
- wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju, prowadzonej przez samorząd w średnim okresie programowania. Strategia wskazuje główne wyzwania i cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa, jak również przez inne podmioty. Stanowi również ważny punkt odniesienia dla pozostałych dokumentów programowych i planistycznych tworzonych na poziomie regionalnym, jak również lokalnym.

Ustalenia określone w „**Strategii Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025**” (Uchwała Nr X/57/15 z dnia 24 września 2015r.)

Strategia Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025 jest dokumentem kierowanym do dwóch głównych kategorii adresatów. Pierwsza grupa to społeczność lokalna, poszczególne gminy, organizacje i podmioty gospodarcze, druga grupa to adresaci zewnętrzeni.

Wizja powiatu: Powiat Żyrardowski przyjaznym miejscem do życia i rozwoju oraz bezpiecznym obszarem o nowoczesnej infrastrukturze i czystym środowisku.

W Strategii przyjęto cel strategiczny:

- rozwój społeczny i gospodarczy Powiatu Żyrardowskiego.

Cel ma być realizowany przez 5 kierunków rozwoju:

- rozwój przedsiębiorczości na terenie Powiatu Żyrardowskiego,
- integracja społeczna osób oraz grup wykluczonych społecznie,
- wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym Powiatu Żyrardowskiego,
- poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez powiat dla mieszkańców,
- podniesienie jakości życia mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego,
- poprawa jakości systemu komunikacyjnego i transportowego Powiatu Żyrardowskiego,
- rozwój infrastruktury społecznej Powiatu Żyrardowskiego,
- rozbudowa i modernizacja Centrum Zdrowia Mazowsza Zachodniego,
- poprawa dostępności do internetu mieszkańców powiatu,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki do roku 2023

Cele główne:

OBSZAR I: Cel: Rozwój zintegrowanego systemu realizacji polityk publicznych dla strategicznego zarządzania polityką społeczną Regionu.

OBSZAR II: Cel: Wzmocnienie inkluzji społecznej poprzez realizację działań profilaktycznych i aktywizujących.

OBSZAR III: Cel: Poprawa dostępności, integracji i jakości usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym przy zwiększonym udziale organizacji pozarządowych w realizacji zadań polityki społecznej Regionu.

Cele strategiczne:

Obszar: gospodarka

Cele rozwojowe: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Obszar: przestrzeń i transport

Cele rozwojowe: Trwały i zrównoważony rozwój regionu oparty o endogeniczne czynniki rozwoju oraz wzrost dostępności.

Obszar: społeczeństwo

Cele rozwojowe: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Cele ramowe:

Obszar: środowisko i energetyka

Cele rozwojowe: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.

Obszar: kultura i dziedzictwo

Cele rozwojowe: Wykorzystanie kultury i dziedzictwa kulturowego do rozwoju przemysłów kreatywnych.

Cele ochrony środowiska ustanowione w odniesieniu do obszaru Gminy Wiskitki zawarte zostały w dwóch podstawowych dokumentach określających potrzeby i zasady kształtowania środowiska przyrodniczego gminy. Są to: **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiskitki na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 i Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2022** (uchwała Nr 6/XXVIII/17 Rady Gminy Wiskitki z dnia 3 marca 2017r).

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

W Programie Ochrony Środowiska wyszczególniono następujące cele średniookresowe:

- Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego na terenie Gminy Wiskitki,
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Wiskitki,
- Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska,
- Zwiększenie lesistości na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona walorów przyrodniczych na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona powierzchni ziemi na terenie Gminy Wiskitki,
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi na terenie Gminy Wiskitki,
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona przed nadmiernym hałasem mieszkańców Gminy Wiskitki,
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- Prowadzenie prawidłowej gospodarki odpadami, bezpiecznej dla środowiska.

Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki jest dokumentem kompleksowym obejmującym całość problematyki rozwoju gminy tj. strefę gospodarczą, społeczną oraz zagadnienia związane ze środowiskiem naturalnym. Strategia wyznacza następujący cel nadrzędny: „Stwarzanie warunków do harmonijnego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy poprzez wyzyskanie atutu położenia oraz jej walorów przyrodniczych”.

Cele operacyjne stanowią konkretyzację celów strategicznych. Oznacza to, że każdemu celowi strategicznemu przypisano cele szczegółowe, w ramach których będą realizowane konkretne zadania.

Cele operacyjne w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
- Modernizacja sieci infrastruktury technicznej mając a na celu ochronę środowiska naturalnego.
- Rewitalizacja terenów zielonych.

- Planowanie przestrzenne uwzględniające ochronę terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym.
- Promowanie postaw proekologicznych i dalsze wdrażanie systemu selektywnej zbiórki odpadów.

Ważnym dokumentem planistycznym, mającym wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego na szczeblu samorządowym jest między innymi **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki** uchwalonego uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Studium jest jednym z instrumentów planowania przestrzennego wyznaczający kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie i ramy do późniejszego przeznaczenia terenów do pełnienia określonych funkcji. Założenia zawarte w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki” tworzone były w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym celem polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych.

Polityka przestrzenna gminy zawarta w Studium jest wynikiem zdiagnozowanych uwarunkowań i obejmuje działania zmierzające do przekształcenia struktury funkcjonalno – przestrzennej zgodnie ze „Strategią rozwoju Gminy Wiskitki” i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

W celu uaktualnienia kierunków zagospodarowania fragmentów obszarów gminy Wiskitki gmina przystąpiła do jego zmiany.

Ponadto ważnymi dokumentami, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego na szczeblu samorządowym są lokalne plany rozwoju, inwentaryzacje przyrodnicze, programy gospodarki odpadami, opracowania ekofizjograficzne i inne.

III. OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PLANU

1. Ogólna charakterystyka Gminy

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego gmina Wiskitki położona jest w obrębie megaregionu Pasałpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Środkowomazowiecka w mezoregionie Równiny Łowicko-Błońskiej.

Gmina Wiskitki została utworzona w powiecie grodzisko – mazowieckim uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie Nr XX/93/72 z dnia 01.12.1972 roku.

Gmina ta położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie żyrardowskim.

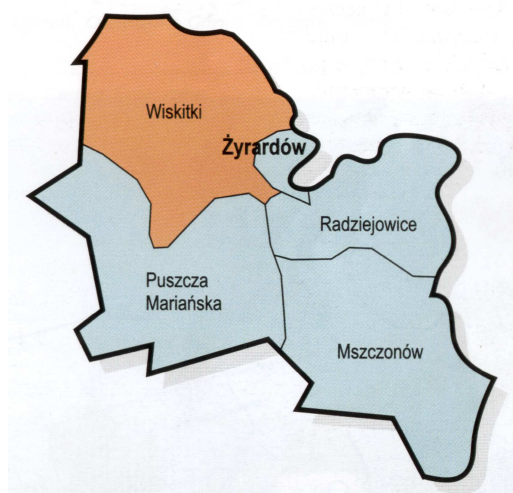
Gmina zajmuje powierzchnię 15 015 ha, w tym użytki rolne zajmują 10 832 ha, czyli 72,14%. 3 002 ha tj. 20,00% stanowią lasy i grunty leśne, w tym powierzchnia lasów państwowych – 2 623 ha.

W gminie są 43 miejscowości, które tworzą 38 sołectw, mieszka 9883 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 66 osób/km² (źródło: Urząd Statystyczny w Warszawie 2018 r.).

Gmina znajduje się w powiecie Żyrardowskim. Graniczy z miastem Żyrardów oraz następującymi gminami: Puszcza Mariańska, Bolimów, Nowa Sucha, Teresin, Baranów, Jaktorów i Radziejowice.

Rys. 1. Położenie powiatu żyrardowskiego w województwie mazowieckim.

Rys. 2. Położenie Gminy Wiskitki w pow. żyrardowskim.

Źródło rys.1 i 2. „Katalog województwa mazowieckiego - miasta, powiaty, gminy”.

Obszar Gminy wykazuje cechy obszaru rolniczego o charakterze podmiejskim, ogólnorołniczym. Zaledwie ok. 1/5 mieszkańców utrzymuje się z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Pozostała część ludności związana jest zawodowo z lokalnymi podmiotami gospodarczymi lub też znajduje zatrudnienie poza granicami gminy. Funkcją inicjującą rozwój Gminy jest przemysł rolno-spożywczy. Jednostkami osadniczymi o rozwiniętej funkcji przemysłowej są Guzów i Wiskitki.

W południowej części Gminy skoncentrowane są obszary leśne, które wchodzą w skład Bolimowskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Część południowo-wschodnia kompleksów leśnych stanowi otulinę dla miasta Żyrardowa i pełni rolę zieleni wysokiej.

Najwyższym stopniem zagęszczenia sieci osadniczej charakteryzuje się obszar położony przy głównych trasach komunikacyjnych. W pozostałych rejonach dominuje luźna zabudowa. Stolica Gminy – Wiskitki – położona jest w centrum jej obszaru. Wiskitki są również miejscem kondensacji infrastruktury i zabudowy. Można stwierdzić, iż w policentrycznym charakterze sieci osadniczej występuje dominacja ośrodka centralnego w Gminie.

Przez teren Gminy przebiega autostrada A2, droga krajowa nr 50 (połączone bezkolizyjnym węzłem) i droga wojewódzka nr 719 relacji Warszawa-Skierniewice. Uzupełnieniem sieci drogowej są drogi powiatowe i gminne. W południowej części Gminy przebiega magistralna linia kolejowa nr 1 relacji Warszawa-Katowice. Dzięki bliskości największych aglomeracji w Polsce – warszawskiej i łódzkiej – oraz położeniu przy ww. drogach Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną.

Gminę Wiskitki można podzielić na trzy strefy:

- I strefa obejmuje część północną, gdzie występują dobre gleby dla rozwoju rolnictwa,
- II strefa – część środkowa ciągnie się wzdłuż autostrady A2 – gdzie rozwój Gminy powinien pójść w kierunku wzrostu aktywności gospodarczej,
- III strefa – część południowa znajdująca się w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, charakteryzująca się dużymi kompleksami leśnymi – na tym terenie następuje rozwój zabudowy mieszkaniowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Przez teren Gminy przepływają następujące rzeki: Pisia Gągolina, Sucha, Sucha Nida i Wierzbianka należące do prawego dorzecza rzeki Bzury.

Gmina Wiskitki liczyła w 2018 r. 9 883 osoby. Gęstość zaludnienia wyniosła na koniec 2018 r. 66 osób/km².

Ludność gminy od wielu lat cechuje ujemny poziom przyrostu naturalnego. Wyjątek stanowią lata 2007, 2010 i 2012, gdzie wystąpił dodatni wynik (odpowiednio 0,7, 0,2 i 0,4 na 1000 mieszkańców). Ujemny przyrost naturalny jest efektem wysokiego poziomu zgonów oraz niskiego poziomu urodzeń, które w gminie utrzymują się od wielu lat. Przyrost naturalny w ostatnich latach utrzymuje się ujemny i w 2017r. wynosił – 1,6, a w 2018r. – 2,6.

Na terenie Gminy, ze względu na jej rolniczy charakter, brak jest dużych zakładów przemysłowych. Natomiast dość dobrze rozwinął się sektor usługowy związany z budownictwem, transportem, handlem i naprawami. Większość mieszkańców wsi utrzymuje się z dochodów uzyskiwanych w rolnictwie. Wiskitki to gmina wiejska, jednak dogodne położenie komunikacyjne oraz bliskość aglomeracji sprawiają, iż coraz intensywniej rozwija się tu sektor usługowy. Odnotowuje się wzrost liczby przedsiębiorstw związanych z budownictwem, transportem, handlem oraz z naprawami.

W części gminy położonej w sąsiedztwie węzła komunikacyjnego „Wiskitki” tworzy się strefa aktywności gospodarczej w które powstają przedsiębiorstwa logistyczno-magazynowe, bazy transportowe. Po raz pierwszy strefę rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku rozwoju aktywności gospodarczej wyznaczono w Studium 2014 r. po wybudowaniu autostrady A2. Wyznaczone wówczas w studium obszary zabudowy usługowej, zlokalizowane głównie w sąsiedztwie węzła autostradowego, zostały wytyczone wówczas w zbyt wąskim pasie, co w perspektywie 30 lat nie daje możliwości dalszego rozwoju. Stąd ważne jest, aby tereny „o funkcjach innych” obejmowały duże powierzchnie obszarów, ponieważ takie obszary są obecnie predestynowane przez inwestorów licznie odwiedzających gminę. W ramach zabudowy o „funkcjach innych” w zmianie Studium przyjęto takie funkcje jak: usługi, składy, magazyny, zabudowę produkcyjną, zabudowę turystyczną, zieleń, tereny sportu i rekreacji, zabudowę infrastrukturą techniczną, gospodarką komunalną, komunikacją, parkingi, produkcję energii z OZE drogi i funkcje inne niż zabudowa mieszkaniowa.

Głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie w gminie w zakresie lokalizacji nowej zabudowy o „funkcjach innych” są:

- popyt na tereny usług, w szczególności tereny produkcji, składów i magazynów w wyznaczonej „za wąsko” strefie aktywności gospodarczej zlokalizowanej w części centralnej gminy Wiskitki w sąsiedztwie skrzyżowania głównych dróg krajowych,
- przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych wynikające z konieczności dbania o rozwój gminy z wykorzystaniem wybudowanej infrastruktury technicznej uwzględniając planowaną budowę nowego układu komunikacyjnego obsługującego tereny strefy aktywności gospodarczej,

- planowana w sąsiedniej gminie Baranów, być może również w części gminy Wiskitki, budowa CPK i związana z portem komunikacyjnym strefa usług w gminie Wiskitki,
- uruchomienie i rozwój „strefy aktywności gospodarczej” zlokalizowanej przy węźle autostradowym w miejscowości Wiskitki,
- zapotrzebowanie na nowe tereny usługowe związane z funkcjami towarzyszącymi na terenach położonych w bliskim i dalszym sąsiedztwie „Parku rozrywki” w sąsiedniej gminie Mszczonów,\
- zgodnie ze „Strategią gminy Wiskitki” zakłada się stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia przez mieszkańców gminy pozarolniczej działalności gospodarczej, poprzez dążenie gminy do zwiększenia udziału powierzchni związanych z działalnością gospodarczą, w tym również należy przewidzieć prowadzenie różnego rodzaju działalności w obszarach wiejskich, często w ramach prowadzonych gospodarstw rolnych lub w innych obiektach budowlanych. Wprowadzenie różnego rodzaju działalności gospodarczej w obszary wiejskie, mimo ogólnych tendencji i różnych programów wsparcia finansowo - doradczego nie jest dopuszczalne w terenach rolniczych - wymaga wyznaczenia tych obszarów w dokumentach planistycznych,
- wyznaczenie w sąsiedztwie miasta Żyrardowa terenów usług w powiązaniu z terenami zabudowy mieszkaniowej stanowiące obsługę obszarów zabudowy zarówno gminy Wiskitki jak i terenów zabudowy miasta Żyrardowa.

Warunkiem rozwoju dla gminy Wiskitki jest wykorzystanie atutu położenia gminy, poprzez wyznaczenie w bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania autostrady A2 z drogą krajową nr 50 terenów inwestycyjnych – Strefy aktywności gospodarczej i jednocześnie stworzenie oferty inwestycyjnej.

Wg projektu zmiany Studium, tereny przeznaczone pod realizację zabudowy „usługowej” określone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w dużej części zgodne z terenami wyznaczonymi w obowiązującym Studium, nie są wystarczające i nie zaspokajają możliwości rozwoju gminy Wiskitki w okresie 30 lat, tj. w okresie przewidzianym do analizowania w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Charakterystyka środowiska

2.1. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy jest mało zróżnicowana. Widoczne są rozległe płaszczyny i równiny. Terenem najwyższym położonym jest rejon Franciszkowa (122,4 m n.p.m.), najniższym terenem jest rejon Aleksandrowa (93,6 m n.p.m.) i Drzewicza Nowego (94,3 m n.p.m.). Deniwelacje terenu gminy są nieznaczne i sięgają rzędu 28 m.

Na obszarze gminy wyróżnia się dwie jednostki morfologiczne należące do mezoregionu Równiny Łowicko-Błońskiej:

- obszar stożków napływowych nachylony w kierunku północnym i północno-zachodnim (zajmujący południową i środkową część gminy) oraz
- wysoczyznę morenową płaską (obejmującą północną część gminy).

Strefa stożków napływowych rozciąga się na znacznym obszarze, na wysokości ok. 130,0 – 100,0 m n.p.m. Jest to obszar płaski porożcinany jest drobnymi, nie głębokimi (2-3 m głębokości) dolinkami. Największym urozmaicheniem analizowanego terenu są wydmy i towarzyszące im zagłębienia występujące w okolicach w Smolarni i Powielarni (w zachodniej części stożków).

Obszar gminy urozmaicony jest dolinami niewielkich cieków takich jak: Pisia Gągolina, Sucha Nida, Sucha i Wierzbianka. Na obszarze wysoczyzny morenowej polodowcowej w dolinach rzek Pisi i Suche Nidy występują rozległe terasy nadzalewowe, których wysokość waha się od 1,0 m do 4,0 m ponad dno doliny.

2.2. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Pod względem geograficznym obszar gminy położony jest w granicach Równiny Łowicko-Błońskiej, która należy do makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej (wg Kondrackiego i Rychlinga, Atlas RP, 1993 r.).

Obszar gminy znajduje się w zachodniej części depresyjnej formy tzw. Niecki Warszawskiej w obrębie Synklinorium Brzeźnego.

Na osadach kredowych, w stropie których w okresie ruchów laramijskich powstała rozległa depresja (- 75 m p.p.m.) zalega wypełnionymi osadami eocenu i seriami ilastymi pliocenu (iły pstrze poznańskie) kompleks osadów trzeciorzędowych, tworząc tzw. Nieckę Mazowiecką.

Powierzchnia trzeciorzędowa zalega w części północnej gminy na rzędnej 60,0 – 75,0 m n.p.m. , w części południowo-wschodniej na rzędnej 48,0 m n.p.m. W okresie czwartorzędu utwory serii górno-kredowej i trzeciorzędowej zostały pokryte płaszczem osadów czwartorzędowych, które dla budowy geologicznej i rzeźby terenu mają obecnie zasadnicze znaczenie. Osiągają one na terenie gminy zróżnicowaną miąższość, zazwyczaj w przedziale od 20,0 do 70,0 m. Są to osady plejstoceny o genezie lodowcowej i wodnolodowcowej.

Serie czwartorzędowe składają się głównie z dwóch, miejscami trzech kompleksów utworów glacialnych i limnoglacialnych (glin zwałowych, mułków i iłów), deponowanych głównie w okresie zlodowaceń południowopolskich (starsze, niższe) oraz zlodowaceń środkowopolskich (młodsze, wyższe). Kompleksy te są rozdzielone jedną serią piaszczysto-zwirową akumulowaną w interglacjale wielkim, pomiędzy zlodowaceniami. W podłożu utworów powierzchniowych w części południowej gminy stwierdzono występowanie serii utworów lodowcowych stadiału Pilicy zlodowacenia Warty, zwięzających w stropie do postaci glin eluwialnych, tworzących serię utworów eluwialnych.

W dolinach rzek Pisi – Gągoliny i Suchej Nidy zalegają holoceny mułki, piaski i żwiry rzeczne.

W obrębie zabudowy występują warstwy współczesnych osadów antropogenicznych, które zalegają ciągiem warstwą na powierzchni terenu.

2.3. Warunki klimatyczne

Gmina Wiskitki leży w strefie klimatycznej przejściowej pomiędzy klimatem morskim i kontynentalnym. Pod względem regionalizacji klimatycznej (wg A. Wosia, Atlas RP, 1993) sytuuje się w północno – wschodniej części regionu klimatycznego zwanego Regionem Środkowopolskim. Warunki naturalne terenu – ukształtowanie powierzchni terenu, ekspozycja, rodzaj powierzchni i jej właściwości fizyczne, szata roślinna powodują wzrost przestrzennego zróżnicowania elementów klimatu.

Obszar gminy charakteryzuje się m. in. :

- wysokimi rocznymi sumami promieniowania - pow. 86,3 kcal/cm²,
- jednymi z mniejszych w Polsce sumami rocznymi padów atmosferycznych od
- 479,0 mm/rok – do 532,4 mm/rok,
- udział najczęstszych wiatrów z kierunków: zachodnich, południowo-zachodnich oraz północno-zachodnim w lipcu i w lutym, z kierunku północno-zachodniego: od listopada do stycznia.
- częstotliwość występowania wiatrów silnych oraz dni bezwietrznych - rzadkie
- średnioroczna temperatura dobową powietrza + 7,8 stopnie C
- średnia temperatura miesiąca sierpnia + 18,4 stopnie C
- średnia temperatura miesiąca lutego - 3 stopnie C
- liczba dni zalegania pokrywy śnieżnej 26 – 90 dni
- średnia liczba dni zalegania pokrywy śnieżnej 70 dni,
- czas trwania okresu wegetacyjnego 210 – 220 dni
- średnia liczba dni przymrozkowych w roku 120 dni,
- liczba dni mroźnych 30 - 45
- liczba dni bardzo mroźnych w ciągu roku (temp. max. 5 – 10

poniżej 10 ° C)

• liczba dni gorących w ciągu roku (temp. max. powyżej 25 ⁰ C)	35 – 40
• okres występowania dni gorących	V – IX
• dni upalnych (z temp. max powyżej 30 ⁰ C)	8 -12

Dane wg IMGW w Warszawie.

Przy średnich opadach atmosferycznych w latach suchych i przeciętnych, występuje deficyt wody w glebie, gdyż część wody opadowej bierze udział w odpływie powierzchniowym i wgłębnym. Zróżnicowanie przestrzenne średniej rocznej temperatury powietrza na terenie gminy jest nieznaczne. Najbardziej pogodnymi miesiącami są sierpień i wrzesień, natomiast najwyższe wartości średniego zachmurzenia notuje się w okresie od listopada do lutego z maksimum przypadającym na miesiąc grudzień.

W obniżeniach dolinnych oraz w podmokłych i rozległych zagłębieniach występuje większa wilgotność, większe prawdopodobieństwo występowania zjawiska inwersji temperatury oraz częstsze przypadki zalegania chłodnego i wilgotnego powietrza oraz mgieł.

Odmienne od przeciętnych, warunki klimatyczno-zdrowotne towarzyszą także terenom bezpośrednio przyległym do dużych kompleksów leśnych.

2.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy leży w dorzeczu rzeki Bzury. Przez obszar ten przepływają rzeki Pisia Gogolina, Sucha, Sucha Nida i Wierzbianka, należące do prawego dorzecza rzeki Bzury. Część południowo-zachodnia obszaru gminy odwadniana jest przez zlewnie rzeki Suchoj Nidy, część północno-wschodnia przez zlewnię rzeki Pisi Gągoliny. Dominującą rolę odgrywa rzeka Sucha Nida, która przepływa przez gminę na długości ok. 15 km, a zlewnia tej rzeki zajmuje ok. 75 % powierzchni gminy. Pisia Gągolina przepływa przez gminę na długości ok. 8,5 km i zajmuje ok. 25 % obszaru gminy.

Sucha-Nida – posiada długość ok. 31,0 km. Bierze ona swój początek dwoma ramionami na północ od linii kolejowej Puszcza Mariańska - Mszczonów. Ramię lewe (zachodnie), uznawane często jako odrębny dopływ pod nazwą „Sucha” wypływa na wysokości około 140 m n.p.m. z rejonu Nowej Huty i Studzieńca, ramię prawe (wschodnie) wypływa na wysokości około 156 m n.p.m. w okolicy Żukowa i Wólki Wręckiej. Sieć rzeczna Suchoj-Nidy w okresach długotrwałych susz hydrologicznych i glebowych ulega zanikowi. Częste pojawianie się w tym okresie cieków okresowych.

Pisia-Gągolina – posiada długość ok. 58,5 km. Powierzchnia całkowita zlewni wynosi 501,4 km². Jest ona największą rzeką w powiecie żyrardowskim. Rzeka wypływa z okolic Dwórzna na wysokości około 178,00 m n.p.m.. Największymi dopływami Pisi-Gągoliny jest rzeka Pisia-Tuczna (prawostronny dopływ o długości 34,8 km.) oraz rzeka Okrzesza (lewostronny dopływ o długości 12,8 km).

Pisia-Gągolina w górnym biegu jest ciekim o charakterze naturalnym, miejscami meandrująca o zmiennej szerokości koryta.

Dla kształtowania się maksymalnych stanów wody na ww. rzekach oraz ekstremalnych przepływów w zlewniach tych rzek mają wpływ wezbrania zimowo-wiosenne o charakterze roztopowym oraz intensywne wezbrania opadowe na przełomie maja i lipca.

Na obszarze gminy zaobserwowano częste występowanie susz glebowych i hydrologicznych. Pojawiają się one okresowo w różnych porach roku. Bezpośrednim skutkiem występowania susz jest zakłócenie naturalnego bilansu wodnego. W efekcie występuje nadmierne przesuszenie gleb, obniżenie poziomu wód podziemnych oraz wysychanie mniejszych dopływów, co w konsekwencji doprowadza do obniżenia przepływów w rzekach. Na terenie Gminy zaznacza się znaczny deficyt wody, dotyczy to przede wszystkim obszarów leśnych. Zjawisko to spotęgowane jest przez gęstą sieć rowów melioracyjnych na terenach leśnych, powodującą szybki spływ wód powierzchniowych, co prowadzi również do stopniowego zaniku lokalnych zabagnień i oczek wodnych oraz przesuszania śródleśnych polan, zwłaszcza w rejonie Nowej Wsi, Popielarni i Prościeńca.

Na terenie gminy zmeliorowanych jest ok. 7 694,00 ha użytków w tym: gruntów ornych - 6 987 ha i łąk – 707 ha, co stanowi 50,9 % powierzchni gminy. Ponadto powierzchnia zdrenowana obszaru gminy wynosi 6 262 ha, w tym: grunty orne – 6 070 ha i 192 ha łąk. Istniejące zasoby wód obydwu rzek na obszarze gminy są użytkowane głównie dla potrzeb nawodnień rolniczych oraz gospodarki stawowej. Zabudowa hydrotechniczna rzeki Pisi Gągoliny na terenie gminy (poniżej Żyrardowa) jest niewystarczająca, pomimo, że w odcinku środkowym i górnym jest znacząca. Na terenie gminy nie występują większe zbiorniki wód stojących. Na obszarze wysoczyzny istnieją liczne, drobne oczka wodne oraz niewielkie, lokalne zabagnienia o charakterze efemerycznym i obszary źródliskowe, tzw. młaki i wysięki.

2.5. Wody podziemne

Na obszarze Gminy Wiskitki można wyróżnić trzy typy odmiennego sposobu występowania wody gruntowej:

- strefa stożków napływowych i dolin cieków,
- strefa płaska wysoczyzny morenowej w sąsiedztwie strefy stożków napływowych,
- północna część wysoczyzny morenowej leżąca w oddaleniu od stożków napływowych.

W strefie stożków napływowych i dolin cieków wody gruntowe występują w postaci ciągłej warstwy wodonośnej wśród przepuszczalnych utworów piaszczystych. Wody gruntowe występują tu płytko i bardzo płytko, w obrębie dolin rzecznych i obniżień bezodpływowych płycej niż 1,0 m p.p.t.. Dominują głębokości występowania wód na poziomie 1,0 – 2,0 m p.p.t. w rejonie miejscowości: Franciszków, Prościeniec Łubno, Smolarnia, Antoniew, Tomaszew, Miedniewice, Hipolitów i Wiskitki.

Na terenie strefy płaskiej wysoczyzny morenowej w sąsiedztwie strefy stożków napływowych woda gruntowa występuje okresowo bardzo płytko (płycej niż 1,0 m p.p.t.).

Północna część wysoczyzny morenowej leżąca w oddaleniu od stożków napływowych charakteryzuje się ukształtowaniem powierzchni i budową geologiczną uniemożliwiającą gromadzenie się płytkich wód gruntowych – pierwszy poziom wód gruntowych znajduje się zwykle głębiej niż 4,0 m p.p.t..

Reasumując powyższe można stwierdzić, iż w przeważającej części terenów Gminy występują płytkie wody gruntowe, stałe lub okresowe, stanowiące poważne ograniczenie przy lokalizacji zabudowy z podpiwniczeniem.

Wody podziemne czwartorzędowego piętra wodonośnego charakteryzują się dobrą jakością, zawierają jedynie, typową dla płytkich wód, ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu.

Na obszarze gminy Wiskitki użytkowe wody podziemne występują w osadach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Głębokość występowania zwierciadła wody waha się od 0,0 do 2,0 m. Wyjątek stanowią okolice Czerwonej Niwy, gdzie występowanie pierwszego poziomu wód stwierdzono na głębokości 5 – 10 m.

Na terenie Gminy znajduje się 26 zaewidencjonowanych odwiertów. Główne ujęcia wód podziemnych (o uregulowanym stanie wodnoprawnym) zlokalizowane są w południowej części Gminy w następujących miejscowościach: w Feliksowie - 4 studnie, Nowych Kozłowicach - 2 studnie i we wsi Działki – na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Radziwiłłów, w obrębie tzw. „kopalnej doliny Kozłowickiej”. Woda z w/w ujęć pobierana jest z czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Z ujęcia zlokalizowanego na terenie wsi Działki woda pobierana jest na potrzeby miasta Żyrardowa. Natomiast dwie studnie znajdujące się w Feliksowie stanowią rezerwę dla przyszłych potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę w Żyrardowie.

Na potrzeby Gminy Wiskitki funkcjonuje system zaopatrzenia w wodę oparty na ujęciu wody w Feliksowie (2 studnie) i w Nowych Kozłowicach (2 studnie). Z ujęć tych woda odprowadzana jest do stacji uzdatniania wody w Feliksowie, a następnie siecią rozdzielczą do odbiorców indywidualnych. W Gminie zwodociągowanych jest 100% miejscowości.

Ujęcie w Feliksowie funkcjonujące na potrzeby Gminy składa się z dwóch studni głębinowych czerpiących wodę z otworów czwartorzędowych: studni OR-I o wydajności eksploatacyjnej $Q_e=75,0\text{m}^3/\text{h}$ i głębokości 84m oraz studni OR-III o wydajności $Q_e=75,0\text{m}^3/\text{h}$ i głębokości 85,5m. Na ujęciu w Nowych Kozłowicach pracują również dwie studnie czwartorzędowe: nr 1 o głębokości 70,0m i $Q_e=61,35\text{m}^3/\text{h}$ oraz nr 2 o głębokości 73,0m i $Q_e=82,0\text{m}^3/\text{h}$. Oba ujęcia posiadają uregulowany stan wodnoprawny w postaci pozwolenia na pobór wody w łącznej ilości $Q_{h\max}=180\text{ m}^3/\text{h}$ wydanego przez Starostę Powiatu Żyrardowskiego w dniu 09.04.2002, znak OS.VIII.6223/1/2002. Strefa ochrony bezpośredniej od w/w ujęć wynosi 8 m licząc od zarysu istniejących studni. Ze względu na sprzyjające warunki hydrogeologiczne tego regionu nie zachodziła potrzeba wydzielenia stref ochrony pośredniej. Natomiast dla ujęcia wód podziemnych znajdującego się w miejscowości Działki zachodziła konieczność wprowadzenia rozległej strefy ochrony pośredniej o izolacji czasu migracji możliwych zanieczyszczeń równej 25 lat.

Na terenie Gminy występuje również zakładowe ujęcie wód podziemnych zlokalizowane w Guzowie. Woda pobierana jest z trzeciorzędowego poziomu wodonośnego na cele przemysłowe i do nawodnień rolniczych. Zatwierdzone zasoby wodne wód podziemnych na potrzeby gminy Wiskitki wynoszą $180\text{ m}^3/\text{h}$, z czego na ujęcie wody w Feliksowie przypada $100\text{ m}^3/\text{h}$, a w Nowych Kozłowicach przypada $80\text{ m}^3/\text{h}$.

2.6. Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)

Rozpoznane i eksploatowane zasoby wód podziemnych na obszarze gminy Wiskitki, z uwagi na charakter wód i występowanie, należą generalnie do wydzielonych jednostek hydrogeologicznych.

Czwartorzędowy poziom wodonośny na terenie gminy z racji niewielkich (w ujęciu hydrogeologicznym) głębokości zalegania, jest najbardziej zagrożony na zanieczyszczenia antropogeniczne, dlatego też jest w sposób szczególny chroniony, zwłaszcza przy występowaniu częściowego lub nawet całkowitego braku naturalnej izolacji tej warstwy wodonośnej. Generalnie, w przypadku eksploatowanych na terenie gminy czwartorzędowych ujęć wód podziemnych na potrzeby komunalne wodociągów wiejskich, nie zachodziła konieczność wprowadzenia dla tych ujęć, dodatkowych stref ochrony pośredniej.

Odstępstwem od powyższego jest przypadek eksploatowanego czwartorzędowego ujęcia wód podziemnych „Sokule”, które jest aktualnie jedynym czynnym ujęciem komunalnym dla miasta Żyrardowa - zlokalizowanym z obrębie tzw. „kopalnej doliny Kozłowickiej”. Dla tego ujęcia z racji m.in. braku naturalnej pełnej izolacji użytkowej warstwy wodonośnej, zachodziła konieczność wprowadzenia dla tego ujęcia, dodatkowej rozległej strefy ochrony pośredniej o izolacji czasu migracji możliwych zanieczyszczeń równej 25 lat. Ustanowiona strefa ochrony pośredniej terenu ujęcia „Sokule” (obejmująca swoim zasięgiem południową część gminy tzn. obszary Lasu Sokulskiego w obrębie ewidencyjnym Działki oraz fragmenty zachodniej dzielnicy miasta Żyrardowa), została uznana za obszar wymagający najwyższej ochrony (ONO).

Natomiast cały trzeciorzędowy (oligoceni) poziom wodonośny na obszarze Powiatu Żyrardowskiego, wg Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce, wymagających szczególnej ochrony został zaklasyfikowany do trzeciorzędowego GZWP – 215A (Subniecka Warszawska). Z uwagi na sprzyjające ochronie warunki hydrogeologiczne tego poziomu na terenie gminy Wiskitki, nie zachodziła w praktyce potrzeba wydzielenia dla tego poziomu wodonośnego dodatkowych obszarów (ONO) o najwyższej ochronie, jak i (OWO) o wysokiej ochronie.

2.7. Warunki glebowe

Gmina Wiskitki położona jest na Równinie Mazowieckiej. Budowa geologiczna obszaru Gminy Wiskitki znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w wartości użytkowej poszczególnych rejonów Gminy pod względem ich rolniczej przydatności użytkowej. Zróżnicowanie typologiczne oraz wartość użytkowa gleb jest konsekwencją uwarunkowań związanych z ukształtowaniem się terenu, stosunkami wodnymi i podłożem mineralnym.

Gleby zalegające na całym obszarze gminy wykształcone zostały bezpośrednio na podłożu osadów czwartorzędowych.

Przeważają gleby autogeniczne takie jak: czarne ziemie, gleby brunatne i gleby płowe oraz gleby hydrogeniczne takie jak: glejowe i murszowe wytworzone z torfów oraz mady wytworzone z piasków, glin, pyłów i ilów rzecznych.

Na terenie gminy przeważają gleby pochodzenia mineralnego w typie gleb brunatnych, płowych i czarnych ziem, których zasięg przestrzenny związany jest z występowaniem glin zwałowych, lekkich i piasków słabogliniastych i gliniastych leżących na glinach.

Znaczny obszar terenu znajdujący się pomiędzy rzeką Pisią – Gągoliną a Suchą Nidą zajmują czarne ziemie wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków słabogliniastych i gliniastych leżących na glinach.

Czarne ziemie powstają na utworach mineralnych zasobnych w materię organiczną oraz węglan wapnia, lub będących pod wpływem wód gruntowych zasobnych w kationy wapnia. Występują zazwyczaj na obszarach płaskich obniżień, obszarach pojeziernych, starych aluwialnych, obrzeżeniach torfowisk i deluwialnych. Ich powstanie jest generalnie uwarunkowane długotrwałym oddziaływaniem wysokiego zwierciadła wód gruntowych, ale kształtują się również na bardzo ciężkich glinach i łąkach w warunkach utrudnionego przesiekania wód opadowych.

Wartość użytkowa czarnych ziem jest różna w zależności od miąższości poziomu próchniczego, fizycznych i chemicznych właściwości skał itd. Generalnie uznaje się je za gleby żyzne i bardzo żyzne. Pod względem bonitacyjnym zaliczane są do II i III klasy.

Gleby III klasy bonitacyjnej znajdują się w rejonie Guzowa. Gleby te należą do najlepszych w powiecie żyrdowskim rolniczych kompleksów przydatności gleb: pszennego dobrego i żytniego bardzo dobrego.

Roślinnością naturalną tych gleb są: łąki jesionowo – wiązowe, jesionowo – olszowe i łąki.

Gleby brunatne wylugowane i gleby płowe wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków leżących na glinach występujące na zachód od rzeki Suchoj Nidy należą również do najlepszego, w obrębie powiatu kompleksu pszennego dobrego.

Gleby te są intensywnie użytkowane rolniczo. Uprawia się na nich wszystkie zboża, przede wszystkim pszenicę (na glebach brunatnych) i żyto (na glebach płowych). Należą one do III klasy bonitacyjnej gruntów ornych – tzw. gleb ornych dobrych i do klasy IV – gleb ornych średniej jakości. Te ostatnie posiadają dużo gorsze właściwości wodno-powietrzne od klas wyższych. O zasobności w składniki pokarmowe roślin decyduje głównie skała macierzysta. Gleby te zwykle wymagają melioracji. Roślinnością naturalną tych gleb są: lasy liściaste lub mieszane.

W obniżeniach terenowych, w dolinach rzek Pisi – Gogoliny i Suchoj Nidy oraz w ich dopływach wykształciły się gleby hydromorficzne: glejowe i murszowe wytworzone z torfów oraz mady (gleby napływowe) wytworzone z piasków, glin, pyłów i ilów rzecznych. Te gleby wykorzystywane są jako użytki zielone łąki i pastwiska (użytki zielone bagienne i pobagienne). Roślinnością naturalną tych gleb jest: roślinność łąkowa i trawiasta oraz lasy łąkowe w przypadku mad.

Przydatność rolnicza gleb wiąże się ściśle z ich własnościami fizyko-chemicznymi, ich lokalizacją, warunkami klimatycznymi i wodnymi. Wyraźnie na terenie gminy przeważają gleby średnich klas bonitacyjnych tj. III i IV.

Gleby III klasy podlegają szczególnej ochronie przed zmianą użytkowania w świetle obowiązujących przepisów w tym zakresie.

Ze względu na jakość gleb, teren Gminy można podzielić na dwa obszary produkcyjne. Część południową i południowo – zachodnią zajmują uprawy żyta, owsa i ziemniaków. Pozostała część Gminy ma gleby lepsze, żyzniejsze, o kompleksie żytnim bardzo dobrymi i dobrym, pszennym dobrym i bardzo dobrym o uregulowanych stosunkach wodnych.

Rolnicy uprawiają pszenicę, jęczmień, burak cukrowy, ziemniaki, kukurydzę na ziarno i różne warzywa. W strukturze zasiewów Gminy przeważają zboża: żyto, pszenica i kukurydza. Z upraw roślin okopowych dominują ziemniaki, buraki cukrowe i warzywa pod osłonami.

Powierzchnia Gminy wynosi 15015ha, w tym użytki rolne zajmują 10535 ha, czyli 70,16%.

Tabela 4. Struktura gleb w stosunku do użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2016 r.

Wyszczególnienie	Gmina	
	ha	%
Grunty orne		
R II	82	0,86
R III a	853	8,97
R III b	1823	19,16
R IV a	1101	11,57
R IV b	1000	10,51
R V	2267	23,83
R VI	585	6,15
R VI z	9	0,09
użytki zielone kl II	1	0,01
kl III	181	1,90
kl IV	745	17,83
kl V	804	8,45
kl VI	64	0,67
kl VI z	1	0,01
lasy Ls –	3111	20,7

Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki”, lipiec 2016 r.

Uwzględniając podział gleb na kompleksy rolniczej przydatności można stwierdzić, że na terenie gminy przeważają grunty orne dobrej i średniej jakości głównie o klasach bonitacyjnych III, IV i V. Południowa część Gminy charakteryzuje się powszechnym występowaniem gleb klasy V i VI, lokalnie IV b. Obszar ten w przeważającej części porastają lasy. Północna część Gminy charakteryzuje się występowaniem gleb klasy III i lokalnie II, grunty te podlegają ochronie przed zmianą rolniczego użytkowania na inne cele w trybie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1657).

2.8. Różnorodność biologiczna

Różnorodność form wynika z przystosowania się osobników, gatunków i ekosystemów do zmienności czynników środowiska. Dzięki różnorodności przyroda może przetrwać zmiany. Wraz ze zmianą czynników środowiska część osobników, gatunków i ekosystemów ginie, część z nich ma jednak cechy, dzięki którym może przetrwać. Przekazując cechy korzystne kolejnym pokoleniom zapewnia przetrwanie gatunkowi. W procesie ewolucji przyroda wytwarza różnorodność i ją podtrzymuje - ciągle kształtują się nowe gatunki, a osobniki o nowych cechach i nowych kombinacjach cech zwiększają prawdopodobieństwo przetrwania gatunku w wypadku kolejnych zmian w środowisku.

Południowa część gminy charakteryzują się znaczną różnorodnością biologiczną, a najcenniejsze przyrodniczo obszary objęte zostały ochroną prawną w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody. Ta część gminy charakteryzuje się dużą ilością łąk, pastwisk, zadrzewień oraz lasów, które obejmują niewielkie areale oraz duże kompleksy leśne. Południowa część gminy to tereny bardzo ciekawe pod względem przyrodniczym i krajobrazowym położone pomiędzy dużymi kompleksami lasów z malowniczo usytuowanymi terenami zabudowy zagrodowej, łąkami z dużą ilością rowów i kanałów zasilających rzekę Suchą i Suchą Nidę. Obszar ten został uznany za wyjątkowy w skali regionu i objęty został ochroną w formie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i w Bolimowsko- Radziejewickim z doliną Środkowej Rawki Obszarze Chronionego Krajobrazu. Pod względem przyrodniczym i krajo-

brazowym posiada charakter mozaikowy i charakteryzuje się dość bogatą florą i fauną. Fakt ten przesądza o ich znaczeniu w utrzymaniu odpowiedniego poziomu bioróżnorodności na tych terenach. Roślinność na terenach ugorowanych tworzy specyficzne zbiorowiska z przewagą roślin wieloletnich, o szerokim zasięgu ekologicznym i mniej wrażliwych na zmiany warunków klimatycznych. W obrębie nieużytków spotyka się zbiorowiska roślinne tworzące zwartą okrywę roślinną, utworzoną przez wiele gatunków traw, głównie niskich i luźno kępkowych turzyc oraz ziół i roślin motylkowych. Siedliska te charakteryzują się znaczną różnorodnością biologiczną. Są one szczególnie cenne dla zmieniającej się pod wpływem procesów urbanizacyjnych terenów podmiejskich.

2.9. Zasoby naturalne, walory krajobrazowe i ich ochrona prawna

Pod względem klasyfikacji geobotanicznej J. M. Matuszkiewicza teren gminy znajduje się w południowo - zachodniej części krainy Południowomazowiecko – Podlaskiej, w podkrajnie Południowomazowieckiej, w okręgu Łowicko - Warszawskim. Potencjalną roślinnością tego obszaru są bory mieszane i grądy odmiany mazowiecko - podlaskiej.

Pojęcie potencjalnej roślinności naturalnej zostało użyte w znaczeniu określonym przez R. Tuxena (1956). Jest to teoretyczny stan graniczny tendencji rozwojowych wszystkich serii sukcesyjnych, możliwych na danym siedlisku. Każdy typ siedliskowy ma swój własny zestaw dynamicznie spokrewnionych zbiorowisk, zmierzających do tego samego względnie stabilnego stadium. Ten zestaw, zwany „dynamicznym kręgiem zbiorowisk”, składa się z jednego zbiorowiska końcowego („trwałego”) i kilku lub wielu różnych zbiorowisk zastępczych, zarówno naturalnych jak i antropogenicznych. Potencjalna roślinność naturalna jest botanicznym wyrazem jakości środowiska fizycznogeograficznego i pozostaje w ścisłym związku z jego ekologicznym potencjałem produkcyjnym.

Łatwa dostępność, intensywne zagospodarowanie rolnicze i rozwój osadnictwa praktycznie całkowicie wyrugowały z tego obszaru roślinność naturalną. Na całym tym obszarze dominują pola uprawne, lasy, łąki i pastwiska.

Stopień odkształcenia występujących obecnie zbiorowisk roślinnych w stosunku do naturalnej roślinności potencjalnej – ocenia się jako umiarkowany i silny.

Charakterystyczne zespoły roślinności występujące obecnie na terenie gminy:

- zespoły leśne, występujące głównie w południowej części gminy, o strukturze gatunkowej znacznie przekształconej w stosunku do dominującej tu pierwotnie roślinności. Naturalne zbiorowiska leśne zastąpione zostały głównie sosną z domieszką brzozy i topoli osiki sztucznie wprowadzoną na siedliska lasów liściastych. Najczęściej występującym typem lasu jest las bór mieszany świeży. Do gatunków głównych i wspomagających należy sosna zwyczajna, dąb szypułkowy i bąszczykowiec oraz buk. W domieszce występuje brzoza brodawkowata, olsza czarna i jesion wyniosły. W podszyciu spotyka się jałowiec, kruszynę, trzmielinę, leszczynę i grab.
- Oprócz terenów sklasyfikowanych jako lasy występują liczne tereny zadrzewione i zakrzewione w postaci śródpolnych enklaw, zajmujących naturalne obniżenia oraz zadrzewienia przydrożne i roślinność przyzagrodowa o zróżnicowanym składzie gatunkowym,
- zespoły łąkowe występujące najczęściej w sąsiedztwie lasów i na większych spłaszczeniach terenowych o ubogiej formacji roślinnej charakterystycznej dla łąk grądowych powstałych na zakwaszonych glebach, w naturalnych obniżeniach terenowych zwykle podmokłych o bogatszym składzie gatunkowym. Tereny te w większości spełniają rolę pastwisk, czasem łąk kośnych,
- zespoły łęgowe leśno – łąkowe na siedlisku olsu wierzbowo-topolowego z olszą, której towarzyszą zarośla łozowe, zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej oraz wilgotne łąki i pastwiska w korytach rzek, o charakterze zbiorowisk zbliżonych do naturalnych o składzie gatunkowym w umiarkowanym stopniu kształtowanym przez użytkowanie gospodarcze,

- zbiorowiska synantropijne upraw polowych, o okresowo pełnej pokrywie roślinnej, rozwijające się w warunkach kształtowanych przez człowieka (rośliny uprawne z niewielkim udziałem gatunków rodzimych),
- zbiorowiska ruderalne w strefach zabudowy charakteryzujące się dominacją gatunków obcego pochodzenia rozwijających się w nieustabilizowanych warunkach środowiska ze znacznymi powierzchniami pozbawionymi pokrywy roślinnej.

Współczesny krajobraz roślinny gminy w porównaniu do innych obszarów regionu żyrardowskiego jest bardziej urozmaicony. Na obszarze gminy, podobnie jak i w całym regionie obserwuje się przekształcenie naturalnego środowiska przyrodniczego, które jest typowe dla terenów rolniczych. Efektem antropopresji są tereny nie tylko rolne ale łąkowe i leśne.

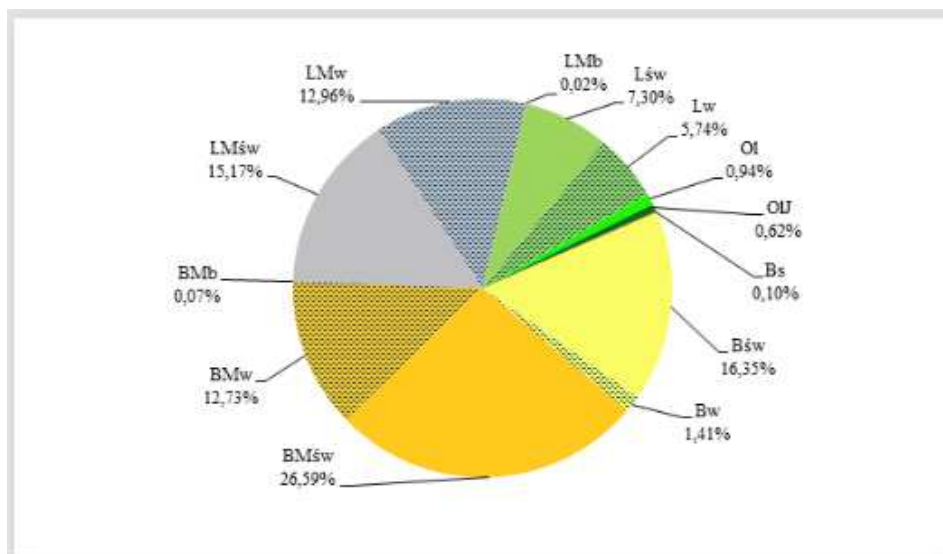
Najcenniejszymi obszarami pod względem przyrodniczym i krajobrazowym są tereny leśne. Na terenie gminy Wiskitki zajmują powierzchnię ok. 3 061 ha, co stanowi 20,3 % całkowitej powierzchni gminy. Największe powierzchnie leśne występują w południowej części gminy. Grunty leśne należące do właścicieli prywatnych są rozproszone i bardziej ubogie pod względem florystycznym (przyrodniczym). Zajmują one siedliska bardzo ubogie, nieprzydatne dla rolnictwa, stąd niewielkie zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych. Są to zbiorowiska ubogie, zmienione lub całkowicie ukształtowane przez gospodarkę leśną. Najczęściej są to monokultury sosnowe z domieszką brzozy i topoli osiki.

Najcenniejsze obiekty przyrodnicze obejmują kompleksy leśne znajdują się w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Radziwiłłów. Aktualnie większość lasów państwowych zaliczana jest do kategorii lasów wodochronnych. Do kategorii lasów ochronnych (wodochronnych) stanowiących cenne fragmenty przyrody rodzimej zaliczono fragment lasu sokulskiego, położony w centrum kompleksu i przylegający do torów kolejowych od północy.

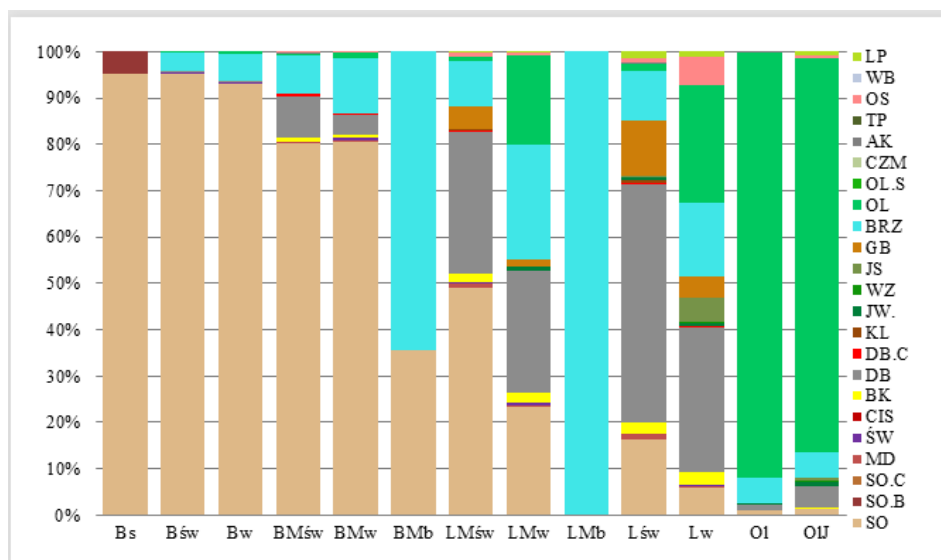
Lasy nadleśnictwa Radziwiłłów pod względem geograficznym znajdują się w centralnej części Polski w obszarze Niziny Środkowomazowieckiej.

Główne kompleksy leśne zlokalizowane są pomiędzy Skierniewicami i Żyrardowem oraz na północ od Sochaczewa. Lasy obecnego nadleśnictwa to pozostałość dawnych Puszczy: Boli-mowskiej, Korabiewskiej (Mariańskiej), Jaktorowskiej, które niegdyś łączyły się ze sobą oraz z Puszczą Kampinowską.

W Nadleśnictwie Radziwiłłów przeważają siedliska borów i borów mieszanych, które razem wzięte zajmują 57% jego powierzchni leśnej, zaś na lasy i lasy mieszane razem wzięte przypada 43%. Bory mieszane i lasy mieszane stanowią razem 68% powierzchni Nadleśnictwa, bory 18%, a lasy 14%. Pod względem wilgotności na siedliska świeże przypada mniej więcej 2/3 powierzchni, a 1/3 na siedliska wilgotne. Typem siedliskowym lasu o największym udziale w Nadleśnictwie jest BMśw (bór mieszany świeży) zajmujący 26,6% powierzchni leśnej.

Rys. 3. Udział siedlisk leśnych w Nadleśnictwie Radziwiłłów.
Źródło: Nadleśnictwo Radziwiłłów, 09.05.2017 r.

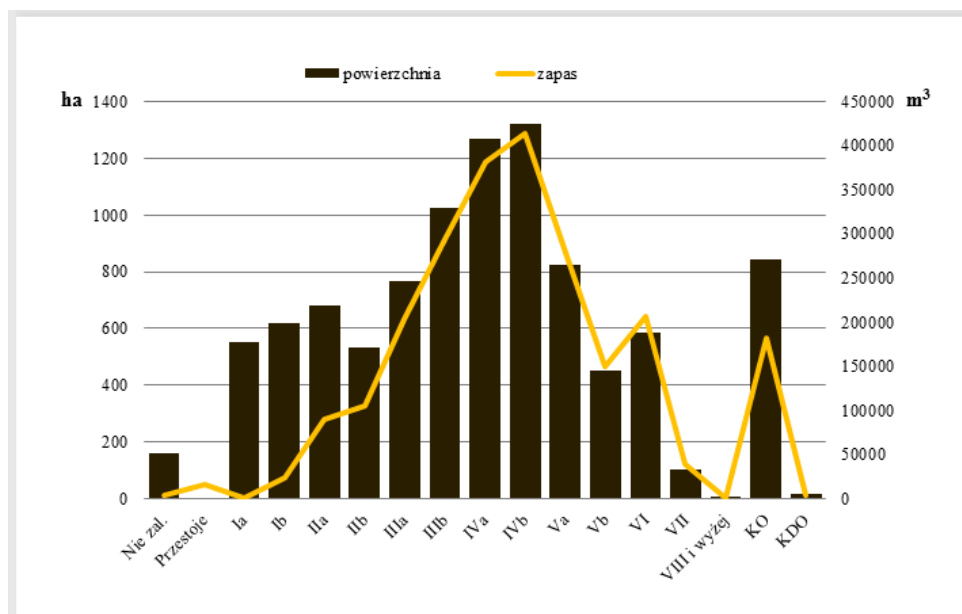
Rys. 4. Udział gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Radziwiłłów.

Źródło: Nadleśnictwo Radziwiłłów, 09.05.2017 r.

Drzewostany sosnowe przeważają na siedliskach borów i borów mieszanych oraz na siedlisku lasów mieszanych świeżych. Udział powierzchniowy sosny na siedlisku Lśw nie przekracza 20%, w obrębie Radziwiłłów sięga co prawda 25%, ale w obrębie Sochaczew wynosi tylko 12%. Drzewostany dębowe przeważają na siedlisku Lśw oraz mają spory udział na pozostałych siedliskach lasów i lasów mieszanych (poza akcesorycznie występującym Lmb, pokrytym w całości brzozą). Brzoza ma znaczący udział w budowaniu drzewostanów także na siedliskach LMw i akcesorycznie występującego BMb, a w mniejszym stopniu Lśw i Lw. Olsy i olsy jesionowe to domena olszy jako gatunku panującego, która w większej ilości występuje również na siedliskach LMw i Lw.

Rozpiętość klasy wieku wynosi 20 lat (np. I klasa wieku – drzewostany w wieku do 20 lat, II klasa – 21 – 40 lat, III klasa – 41 – 60 lat itd.).

Drzewostany Nadleśnictwa Radziwiłłów odznaczają się zróżnicowaniem udziału poszczególnych podklas wieku w jego całkowitej powierzchni. W strukturze wiekowej wyraźnie zaznacza się duży udział IV klasy wieku (61-80 lat). W sumie zajmuje ona prawie 2600 ha, czyli niemal 27% powierzchni leśnej Nadleśnictwa. V klasa wieku (81-100 lat) zajmuje już dużo mniejszą powierzchnię – niecałe 1300 ha, czyli 13% powierzchni. Starsze drzewostany (powyżej 100 lat bez KO i KDO) zajmują prawie 700 ha, co stanowi 7% powierzchni. Udział młodszych drzewostanów (do 50 lat) jest w miarę wyrównany i wynosi przeciętnie 6,4% w podklasach wieku. Znaczący jest również udział podklasy IIIb (10,5%) oraz KO (8,6%). Struktura wiekowa drzewostanów nie różni się zasadniczo w poszczególnych obrębach leśnych.

Rys. 5. Udział drzewostanów w klasach wieku w Nadleśnictwie Radziwiłłów.
Źródło: Nadleśnictwo Radziwiłłów, 09.05.2017 r.

Lasy w gminie wyróżniają się szczególną malowniczością i różnorodnością krajobrazu, dzięki występowaniu znacznej liczby śródleśnych polan, łąk, torfowisk, licznych cieków i oczek wodnych.

Fauna.

Fauna ssaków związanych ze zbiorowiskami leśnymi i dolinami rzecznyymi jest dość zróżnicowana. Występują tu duże parzystokopytne i drobne ssaki z rzędów: owadożerne, nietoperze, gryzonie, a także małe i średnie drapieżne. Wśród parzystokopytnych na uwagę zasługuje łось, obserwowany wzdłuż dolin rzecznych, np. rzeki Rawki przepływającej już poza terenem gminy Wiskitki. Dość pospolicie spotyka się tu sarnę i dziką. Z rzędu ssaków owadożernych występują: jeź wschodni, kret, dwa gatunki ryjówek aksamitna i malutka. Występuje tu też kilka gatunków nietoperzy oraz pospolite gryzonie takie jak: norwica ruda, mysz leśna i mysz zaroślowa oraz wiewiórka ruda. W zbiorowiskach leśnych i zaroślowych występuje wiele gatunków płazów, jak: żaba trawna, żaba moczarowa, ropucha szara, w olsach i łąkach - rzekotka. Z gadów notowane są: jaszczurka zwinka, która zasiedla suche i nasłonecznione brzozy borów, dość pospolity jest zaskroniec. Fauna leśna to zarówno większe kręgowce jak bogata fauna owadów związanych z sosną jako bazą pokarmową. Wiele z nich to znane szkodniki lasów, np. motyle: barczatka sosnowka i brudnica mniszka, a także zawisak borowiec. W borach sosnowych spotyka się okazałe gatunki owadów, np. opaślik sosnowiec, a z chrząszczy: borodziej cieśla, wałkarz lipczyk oraz tętniak liszkarz. W lasach mieszanych i liściastych występuje jeszcze bogatsza i bardziej zróżnicowana entomofauna. Duży udział mają w niej różne saprofagiczne muchówki gatunki związane z próchniejącym drewnem.

Najbogatsza w gatunki jest fauna ptaków leśnych, w związku jednak ze wzmożoną penetracją ludzką wiele gatunków zanika. Do ustępujących gatunków zalicza się dzięcioła zielonosiwego, a z bardziej rozpowszechnionych, również turkawkę, słonkę i kobuzę na stano-wiskach leśnych. Do bardzo rzadkich gatunków gniazdujących w lesie należą: kania ruda, kania czarna oraz bocian czarny. W lasach dominującymi gatunkami są drobne ptaki z rzędu wróblowych, poza tym sówka, dzięcioły (średni i duży) oraz kukułka.

W lasach spotkać można wiele ciekawych gatunków ptaków chronionych: żuraw, lelek kozodój, zimorodek, makolągwa, dudek, gil, bocian czarny. Zasadniczymi gatunkami zwierzyny łownej są: zając, sarna i dzik. Dynamicznie rozwija się populacja łosia, która przenosi się na tereny z Kampinowskiego Parku Narodowego. Coraz częściej migrują na

teren jednego z obwodów danieli z terenu Nadleśnictwa Skierniewice. W obwodach rolno - leśnych i polnych głównym gatunkiem zwierzyny jest zając, sarna polna, kuropatwa i bażant, a w dolinach rzeki Rawki i Bzury liczna jest dzika kaczka.

Z doliną Rawki związana jest awifauna wodno-błotna migrująca. Spotyka się tu takie gatunki jak perkoz, zausznik, mewa srebrzysta, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kania czarna, rycyk, podróżniczek i świerszczak. Występuje tu też zimorodek. Wzdłuż doliny występują gatunki chronione większych kręgowców, tj. wydra i bóbr.

Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Na obszarach rolniczych spotykamy liczne ptaki. Jak we wszystkich typach krajobrazów dominują tu gatunki leśne, które przystosowały się do śródpolnych i osiedlowych zadrzewień, sadów, żywopłotów, drzew rosnących wzdłuż szlaków komunikacyjnych itp. Przykładem mogą być: bogatka, modraszka, zaganiacz, piecuszek, kos, zięba, dzwonec, a nawet kruk, puszczyk, myszolew, krogulec i kobuz. Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryzonie, głównie norniki. Z gatunków łownych występują tutaj królik, zając i polna populacja sarny.

Obiekty i obszary o najcenniejszych walorach przyrodniczo-krajobrazowych objęte zostały ochroną prawną w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

W zakresie ochrony krajobrazu uwarunkowania dla rozwoju przestrzennego gminy sformułowane zostały zarówno w przepisach prawa miejscowego jak i w przepisach wyższej rangi. Dotyczą następujących form i obszarów ochrony krajobrazu:

Bolimowsko - Radziejowicki Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki – powierzchnia obszaru wynosi 25 753 ha z czego na terenie gminy Wiskitki znajduje się 7 995,10 ha. Obszar został ustanowiony w celu ochrony cennych przyrodniczo terenów w skład których wchodzi doliny rzek: Rawki, Korabiewki, Pisi-Gągoliny oraz Suche Nidy wraz z kompleksami leśnymi, łąkami oraz rozlewiskami.

Bolimowsko - Radziejowicki Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki oraz Bolimowski Park Krajobrazowy utworzone zostały z mocy Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 26 września 1986 r. w sprawie utworzenia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obszarów krajobrazu chronionego (publ. Dz. Urz. Województwa Skierniewickiego Nr 5 poz. 126).

Rozporządzeniem Nr 31 Wojewody Skierniewickiego z dnia 19 czerwca 1995 r. w sprawie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego zostały uściśnione granice Parku i jego otuliny oraz ustanowione nowe zasady gospodarowania w tych terenach (publ. Dz. Urz. Województwa Skierniewickiego Nr 9 poz.78).

Podobną korektę dotyczącą granic, zakazów i zaleceń w gospodarowaniu, w obrębie Bolimowsko - Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Wojewoda Skierniewicki ustanowił w Rozporządzeniu nr 36 z dnia 28 lipca 1997 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Skier. Nr 18, poz. 113 z 1999 r. Nr 10, poz. 92). Rozporządzenie to na mocy art. 157 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 187) straciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w części dotyczącej Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkową Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu, z tym, że na podstawie art. 153 ww. ustawy obszary chronionego krajobrazu utworzony przed dniem wejścia w życie ustawy stały się obszarami chronionego krajobrazu w rozumieniu ww. ustawy.

Dnia 25 sierpnia 2006 r. Wojewoda Mazowiecki wydał rozporządzenie Nr 21 w sprawie Bolimowsko – Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Właściwość Wojewody Mazowieckiego do wydania tego rozporządzenia wynika z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną.

Bolimowsko – Radziejowickiego Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych systemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

W strukturze użytkowania gruntów Bolimowsko – Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na terenie Gminy Wiskitki dominują głównie lasy (ok. 2 750 ha) i użytki rolne (ok. 2 620 ha). Znikomą powierzchnię zajmują wody powierzchniowe – jedynie ok. 4,7 ha.

Stosownie do Rozporządzenia Nr 21 z dnia 25 sierpnia 2006 r. na obszarze objętym tą formą ochrony obowiązuje szereg zakazów między innymi te które dotyczą zagospodarowania przestrzennego. Należy do nich:

- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902),
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegów rzek jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

Na terenie ww. obszaru wprowadzono ustalenia dotyczące:

Czynnej ochrony ekosystemów leśnych poprzez:

- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych poprzez niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania,
- wspieranie procesów sukcesji naturalnej poprzez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku, na obszarach, gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne – używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczeniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
- zwiększenie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków,
- pozostawienie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, oraz części drzew obumarłych, aż do całkowitego ich rozkładu,
- zwiększenie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych, na obszarze gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków, utrzymanie, a w razie potrzeby podwyższenie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych: w borach bagiennych, olsach i łęgach, budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych, w szczególności podwyższających różnorodność biologiczną w lasach,
- zachowanie i utrzymanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych, niedopuszczenie do ich nadmiernego wykorzystania dla celów produkcji roślinnej lub sukcesji,
- zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczenie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych. Stosowanie metod chemicznego zwalczania dopuszcza się tylko przy braku innych alternatywnych metod,
- stopniowe, usuwanie gatunków obcego pochodzenia, z wyjątkiem zalecenia ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
- ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska rzadkich i chronionych roślin, zwierząt grzybów oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu o ich ochronę,
 - kształtowanie właściwej struktury populacji zwierząt, roślin i grzybów stanowiących komponent ekosystemu leśnego,

- opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
- wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych,

2. Czynnej ochrony ekosystemów lądowych poprzez:

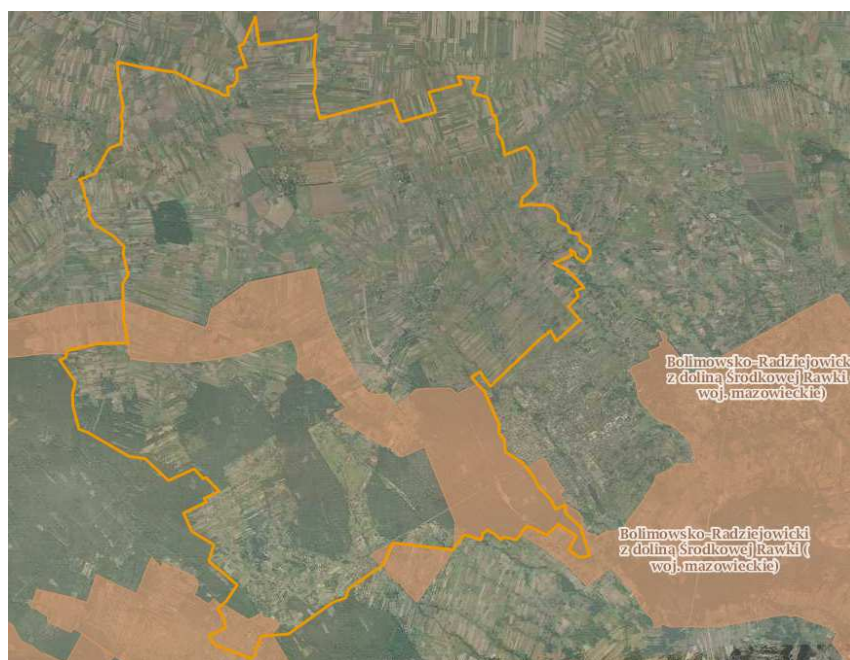
- przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów,
- propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej, a także Krajowego Programu Rolno-środowiskowego – zgodnie z wymogami zbiorowisk łąkowych, propagowanie dominacji gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową oraz zalecenie ochrony i hodowli lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt: promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- maksymalne ograniczenie zmiany użytków zielonych na grunty orne, niedopuszczenie do przeorywania użytków zielonych, propagowanie powrotu do użytkowania łąkowego gruntów wykorzystywanych dotychczas jako rolne wzdłuż rowów i lokalnych obniżień terenowych,
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnianie pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych stogów siana na ich obrzeżach do końca lata.
- preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
- ochrona zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości oraz oczek wodnych,
- zachowanie zbiorowisk wydmykowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar,
- melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródliskowych cieków.
- eliminowanie nielegalnego eksploatowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych – w szczególności w przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się właściwe biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną zalecane jest podejmowanie działań ochronnych w celu ich zachowania,
- wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów ważnych do zachowania w postaci rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych, opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnymi ekosystemami lądowymi,
- utrzymanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych,

- prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych,
 - melioracje nawadniające, zalecane w przypadku stwierdzonego niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej obniżenia poziomu wód gruntowych,
3. Czynnej ochrony ekosystemów wodnych poprzez:
- zachowanie i ochronę zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, poza rowami melioracyjnymi,
 - wyznaczenie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią w miarę możliwości wały należy lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu,
 - tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, celem ograniczenia spływu substancji biogennych i zwiększenie różnorodności biologicznej.
 - prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymanie rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej,
 - zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód w zbiornikach wodnych na obszarach międzywala – zalecane jest stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez wykorzystanie naturalnych wylewów,
 - ograniczenie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami osuwiskowymi,
 - rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony,
 - wznoszenie nowych budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa) winno być poprzedzone analizą bilansu wodnego zlewni,
 - zapewnienie swobodnej migracji rybom w ciekach, poprzez budowę przepławek na istniejących i nowych budowlach piętrzących,
 - utrzymanie i wprowadzenie zadrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w szczególności starorzeczy i oczek wodnych jako bariery ograniczającej dostęp do linii brzegowej, utrzymanie lub tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków jako naturalnej obudowy biologicznej ograniczającej spływ zanieczyszczeń z pól uprawnych,
 - ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych i wysoczyzn,
 - wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną, zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów hydrogenicznych,
 - opracowanie i wdrożenie programów reintrodukcji, restytucji, czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi,
 - zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą,
 - zwiększenie retencji wodnej, przy czym zbiorniki małej retencji winny dodatkowo wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu, w miarę możliwości technicznych i finansowych zalecane jest odtwarzanie funkcji obszarów źródłkowych o dużych zdolnościach retencyjnych

w miarę możliwości należy zachować lub odtwarzać siedliska hydrogeniczne mające dużą rolę w utrzymaniu lokalnej różnorodności biologicznej,

- rozpoznanie oraz ewentualna przebudowa struktury ichtiofauny zgodnie z charakterem siedliska we wszystkich zbiornikach wodnych przewidzianych do wykorzystania w myśl przepisów o rybactwie śródlądowym, gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód,
- utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków. W razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów.

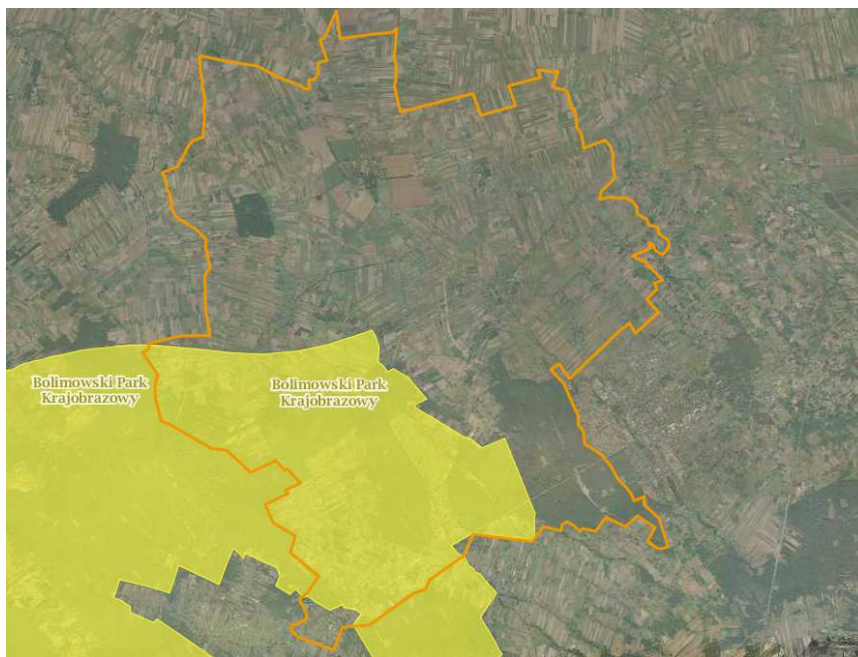
W skład tego obszaru wchodzi zarówno tereny leśne jak i nieleśne z szeroką gamą siedlisk od borów suchych do lasów wilgotnych i siedlisk bagiennych. Występują tu rzadkie gatunki roślin i zwierząt związane głównie ze środowiskiem wodnym.

Mapa 2. Fragment Bolimowsko - Radziejowicki Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki na terenie Gminy Wiskitki.

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Bolimowski Park Krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego funkcjonowania jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Utworzony został dnia 26 września 1986 r. na mocy Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach (Dz. Urz. Wojewody Skierniewickiego Nr 5 poz. 126). Weryfikacja granic Parku nastąpiła w roku 1995 w oparciu o Rozporządzenie Nr 31 Wojewody Skierniewickiego z dnia 19 czerwca 1995 r. (pierwotnie zajmował 17 400 ha powierzchni, powiększony w 1995 r., zajmuje obecnie obszar 23 130 ha), który w części, na powierzchni 4 333,30 ha, co stanowi 18,7 % całej powierzchni gminy, jest położony w granicach administracyjnych Gminy Wiskitki.

Mapa 3. Fragment BPK na terenie Gminy Wiskitki.
Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Po likwidacji województwa skierniewickiego w 1998 r. ogólne cele ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych zdefiniowane zostały w dwóch Rozporządzeniach: Wojewody Łódzkiego Nr 36/2005 z dnia 17 października 2005 r. w sprawie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego znajdującego się w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego Nr 318, poz. 2 928) i Wojewody Mazowieckiego Nr 9 z dnia 4 kwietnia 2005 r. leżącego częściowo w granicach województwa mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego Nr 75, poz. 1 978).

Funkcjonowanie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (w sensie celów jego powstania) jest związane przede wszystkim z tworzeniem i funkcjonowaniem spójnego systemu obszarów chronionych. Puszcza Bolimowska i dolina rzeki Rawki jest korytarzem ekologicznym, który łączy ważne ekologicznie obszary węzłowe: dolinę rzeki Wisły (poprzez dolinę rzeki Bzury) i rzeki Pilicy. - Kolejne powiązania ekologiczne zapewniają dolina rzeki Suchoj Nidy i Pisi Gągoliny. Stanowią one wzmocnienie korytarza rzeki Rawki umożliwiając także kontakt z Puszcą Kampinoską - Wzmocnienie i utrwalenie pozycji Bolimowskiego Parku Krajobrazowego jako znaczącego układu przyrodniczego (węzeł ekologiczny w skali krajowej) poprzez włączenie Parku do Sieci Natura 2000 stanowi główny cel jego ochrony.

Obszar BPK położony jest w obrębie Bolimowsko – Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (BROCHK), którego powierzchnia wynosi 66 500 ha, w tym 25 753,0 ha na obszarze województwa mazowieckiego.

Bolimowski Park Krajobrazowy jako duży i zwarty kompleks leśny jest pozostałością dawnych puszczy: Bolimowskiej, Wiskickiej, Jaktorowskiej i Korabiewskiej, zwany tradycyjnie Puszcą Bolimowską oraz meandrującą Rawkę, ostatnią już w tej części Polski rzekę, która niemal w całości zachowała swój naturalny charakter. Rzeka ta przepływa poza terenem gminy Wiskitki. Najwartościowsze przyrodniczo i najbardziej interesujące pod względem turystyczno-rekreacyjnym tereny położone są wzdłuż Rawki i jej dopływów. Dolinę rzeki o wyraźnych zboczach wypełniają rozległe, bogate łąki i pastwiska oraz gęste zarośla i bagniste olsy. Całość, uzupełniona dziesiątkami oczek wodnych i starorzeczy stanowi korytarz ekologiczny, w którym spotkać można niemal wszystkich przedstawicieli flory i fauny Parku. Ze względu na przewagę terenów zalesionych, Bolimowski Park Krajobrazowy jest w zasadzie parkiem leśnym. Charakterystyczną cechą Parku jest różnorodność fitytosocjologiczna w postaci zbiorowisk roślinnych.

Największą powierzchnię w Parku zajmują zbiorowiska leśne. Przeważają bory sosnowe i mieszane z dominującą sosną oraz domieszką dębu, grabu, lipy, klonu w drzewostanie oraz kruszyną, jarzębiną, leszczyną, dereniem i jałowcem w podszycie. Na żyzniejszych siedliskach występuje grąd typowy, rzadziej świetlista dąbrowa i grąd wilgotny. Na podmokłych terenach, w dolinie Rawki występują łągi jesionowo - olszowe, olsy i zarośla wierzbowe.

Flora naczyniowa jest bardzo bogata i obejmuje około 2 200 gatunków roślin - w tym wiele rzadkich i chronionych, jak; pomocnik baldaszkowaty, widłak spłaszczony, goździsty i jałowcowaty, lilia złotogłów, listera jajowata, kosaciec żółty, wawrzynek wilczełyko.

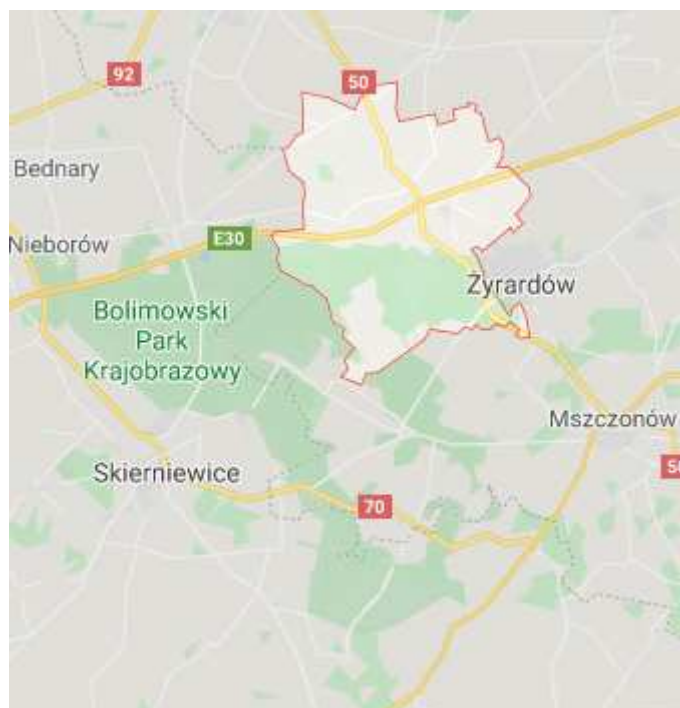
W parku żyje 16 gatunków ssaków łownych, m.in. łosie, sarny daniela, jelenie, dziki, lisy i bobry. Na podmokłych łąkach doliny Rawki bytują bociany czarne i białe, zimorodki, brodziece, derkacze, bekasy, łabędzie nieme, żurawie, kaczki wiele innych. Na terenie parku żyje 6 gatunków płazów oraz 5 gatunków gadów (traszka zwyczajna i grzebieniasta, kumak nizinny, ropucha szara i paskówka, rzekotka drzewna, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec, żmija zygzakowata), a w wodach Rawki wiele gatunków ryb, m.in. szczupak, lin, brzana, leszcz, węgorz, okoń.

Na terenie Parku występuje ok. 163 gat. zwierząt chronionych.

Jedną z ciekawostek Parku są introdukowane w dolinie Rawki w 1983 r. bobry. Znalazły one tam doskonałe warunki do rozwoju. Ze względu na silny nurt nie budują żeremi, lecz gnieźdzą się w norach w wysokich, piaszczystych brzegach rzeki. Ślady żerowania widoczne są wzdłuż całej Rawki. Ostatnio bobry zaczęły się pojawiać w jej prawobrzeżnych dopływach, gdzie można już zauważyć ich pierwsze konstrukcje inżynierskie.

Bogata i zróżnicowana jest entomofauna Parku. W trakcie badań entomologicznych, przeprowadzonych w latach 1992-94 przez Uniwersytet Łódzki - głównie w dolinie Rawki i jej dopływu Grabinki - stwierdzono występowanie 656 gatunków owadów, wśród nich 67 gatunków rzadkich i interesujących. Zaliczają się do nich efektowne motyle: paź królowej, witeź żeglarz, mieniak stróżnik, a także liczne biegacze oraz chrząszcze, np.: kozioróg dębosz czy rohatyniec. Znalezione również motyle znajdujące się na Czerwonej Liście : *Acatopsyche citra* i *Spatalia argentina* - wymieniany jako gatunek w Polsce już nie występujący. Dolina rzeki Grabinki, gdzie odkryto go, jest obecnie jedynym stanowiskiem tego motyla w kraju. Do innych „nowości” należy zaliczyć chrząszcza *Aderus penatatomus*, nigdy dotąd w Polsce nie odnotowanego i bardzo rzadkiego w Europie Środkowej. Bolimowski Park Krajobrazowy jest licznie odwiedzany ze względu na walory przyrodnicze i turystyczne oraz dogodny dojazd.

W obrębie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny ważną rolę odgrywają drobne oczka wodne oraz niewielkie lokalne zabagnienia, które zwiększają różnorodność ekologiczną, jak i waloryzację ogólnych zasobów wodnych tego rejonu. Na terenie Gminy Wiskitki zaznacza się znaczny deficyt wody, dotyczy to przede wszystkim obszarów leśnych znajdujących się w granicach BPK. Zjawisko to spotęgowane jest przez gęstą sieć rowów melioracyjnych na terenach leśnych, powodującą szybkie zczyerpywanie wód powierzchniowych, co prowadzi również do stopniowego zaniku lokalnych zabagnień i oczek wodnych oraz przesuszania śródleśnych polan, zwłaszcza w rejonie Nowej Wsi, Popielarni i Prościeńca.

Mapa 4. Lokalizacja gminy Wiskitki na tle BPK.

Gospodarowanie w obrębie parku krajobrazowego realizowane jest w oparciu o art. 17 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. z 2020, poz. 55) oraz zgodnie z ustaleniami planu ochrony sporządzonego dla Bolimowskiego Parku Krajobrazowego na okres obejmujący lata 2008 – 2027 (rozporządzenie Nr 4/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 27 lutego 2008r.).

Plan ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, zawiera ustalenia służące ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Na terenie województwa mazowieckiego ustalono następujące szczególne cele ochrony Parku:

1) cele ochrony wartości przyrodniczych:

- a) zachowanie swobodnie meandrującej, nieuregulowanej nizinnej rzeki Rawki i jej dopływów oraz jej doliny ze starorzeczami, oczkami wodnymi, zabagnieniami, łąkami, łakami i pastwiskami,
- b) zachowanie pozostałości dawnych puszczy, tworzących obecnie Puszcze Bolimowską, śródleśnych polan,
- c) zachowanie różnorodności biologicznej terenu, funkcji ostojowych, wewnętrznych i zewnętrznych powiązań ekologicznych,
- d) zachowanie i ochrona siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków zwierząt, roślin i grzybów, w tym wielu chronionych i rzadkich;

2) cele ochrony wartości historycznych i kulturowych:

- a) zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc upamiętniających historię terenu,
- b) zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych, c) zachowanie i popularyzacja tradycji ludowych, sztuki ludowej, obrzędów, legend i nazw zwyczajowych,
- d) zachowanie i ochrona miejsc martyrologii, obiektów kultu religijnego;

3) cele ochrony walorów krajobrazowych:

- a) zachowanie rolniczo-leśnego krajobrazu mazowieckiego,
- b) zachowanie tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej,
- c) ochrona i kształtowanie zadrzewień.

Obszary Natura 2000

Na terenie gminy nie występuje sieć Obszarów Natura 2000.

Obszarem znajdującym się najbliżej gminy Wiskitki (ale już poza jej terenem) warunkowanym Dyrektywą Siedliskową SOO są:

- Łąki Żukowskie - specjalny obszar ochrony siedlisk PLH140053 - są to pola, łąki i pastwiska (wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi oraz oczkami wodnymi) najcenniejsze i najlepiej zachowane w Polsce Środkowej, Obszar ten znajduje się ok. 5 km na południe w linii ciągłej od gminy Wiskitki,
- Dolina Rawki - specjalny obszar ochrony siedlisk PLH 100015 chroniony ze względu na bogatą różnorodność siedlisk i związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt. Obszar ten znajduje się ok. 15 km na zachód w linii ciągłej od gminy Wiskitki.

Łąki Żukowskie - specjalny obszar ochrony siedlisk PLH140053

Obszar obejmuje wiele chronionych gatunków roślin charakterystycznych dla łąk wilgotnych i świeżych oraz fauny związanej z tymi siedliskami. Jest on ekstensywnie użytkowany (tradycyjne metody koszenia i suszenia siana, wypas bydła, koni, kóz) co umożliwiło przetrwanie wielu zbiorowisk roślinnych nie występujących gdzie indziej w tym regionie.

Występują tu następujące siedliska z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (w sumie prawie 90% obszaru!) o doskonałej reprezentatywności i dobrym stanie zachowania: starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne; zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (prawie 1/3 obszaru), górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (prawie 1/3 obszaru) oraz o dobrej reprezentatywności: grąd środkowo-europejski (doskonały stan zachowania), lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe.

Spośród ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej występują tu rozrodzce populacje następujących gatunków: trzmiełojad, bielik, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, derkacz, świergotek polny, podróżniczek, muchołówka białoszyja, gąsiorek; populacje osiadłe: zimorodek, dzięcioł czarny; populacje zalatujące: bocian biały, bocian czarny, bielik, orlik krzykliwy, żuraw. Z gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej na tym obszarze występują: bóbr, płazy: traszka grzebieniasta i doskonale zachowana populacja kumaka nizinnego oraz motyl: czerwonończyk nieparek.

Inne ważne gatunki nie wymienione w załącznikach dyrektyw to: zaskroniec, pająk: tygryzek paskowany, chrząszcze biegacze: wręgaty, granulowany, ogrodowy i gajowy; rośliny: orlik pospolity, centuria tysiącznik (zwana też pospolitą lub zwyczajną), kukulka szerokolistna, goździk pyszny (najlicniejsza populacja w Polsce Środkowej), gółka długoostrogowa (do niedawna uznawana za wymarłą w Polsce Środkowej), bluszcz pospolity, podkolan biały, porzeczka czarna, pełnik europejski (jedynie kilka stanowisk w regionie), kalina koralowa i barwinek pospolity.

Większość obszaru stanowi własność prywatną.

Krajobraz doliny rzeki Rawki wyróżniają liczne starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki, zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe, torfowiska, bory i lasy bagienne oraz liczne łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Z ptaków związanych z doliną możemy wyróżnić błotniaka, muchołówkę, jarząbkę, zimorodkę, bociana białego i czarnego. Gatunkami ściśle związanymi z krajobrazem rzeki są również bóbr i wydra.

Dolina Rawki - specjalny obszar ochrony siedlisk PLH 100015

Rzeka Rawka wraz ze swą doliną stanowi naturalną oś, przecinającą obszar Bolimowskiego Parku Krajobrazowego w układzie południkowym. Jest to jednocześnie bardzo ważny element hydrologiczny, biocenotyczny i krajobrazowy Parku. Rawka należy do nielicznych w Polsce niżowej rzek o naturalnym, meandrującym korycie oraz brzegach porośniętych roślinnością łęgową i łąkową. Liczne starorzecza i zagłębienia są miejscem występowania interesującej roślinności: wodnej, bagiennej, szuwarowej i zaroślowej. Średnia szerokość koryta Rawki wynosi ok. 10 m, a głębokość 1,5 m. Wzdłuż całej Rawki występują gleby bagienne, mułowo-bagienne, torfowe i murszowe. „Dolina Rawki” znajduje się na obszarze trzykrotnego nasunięcia lądolodów pleistoceniowych. Najistotniejszym był okres zlodowacenia środkowopolskiego – stadium Warty. Zlodowacenie to uformowało złożoną galejną rzeźbę i budowę geologiczną warstw przypowierzchniowych. Interglacja mazowiecka uformowała głęboką i szeroką dolinę Rawki, wypełnioną osadami rzecznyymi. Obszar „Dolina Rawki” obejmuje trzy rezerваты przyrody: krajobrazowo-wodny „Rawka”, leśne: „Ruda-Chlebacz” i „Kopanicha”. Usytuowanie „Doliny Rawki” w środkowej części kraju, między Łodzią a Warszawą, nadaje temu obiektowi szczególną rangę. Centralne położenie, ale przede wszystkim walory przyrodnicze

tego terenu, zdecydowały o jego miejscu w sieci ekologicznej ECONET-PL jako ważnego węzła ekologicznego.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody, zgodnie z art. 40 ust. są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Gminy Wiskitki wytypowano kilkadziesiąt sztuk pomników przyrody. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest na obszarze Puszczy Bolimowskiej, ale także w rejonie miejscowości: Sokule, Guzów i Działki. Są to najczęściej pojedyncze drzewa. Przedmiotowe drzewa odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi i cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów przyrody. Drzewa są szlachetne i okazałe. Drzewa stanowią ważny element wpisany w krajobraz.

Tabela 1. Drzewa pomnikowe na terenie Gminy Wiskitki

Lp	Lokalizacja		Obiekt	Nazwa gatunkowa polska	Obwód (cm)
	Miejscowość	Bliższa lokalizacja			
1	Guzów	Ogińskiego 3	drzewo	wiąz szypułkowy	310
2	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odl. Ok. 20 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	wiąz szypułkowy	305
3	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odl. ok. 40 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	jesion wyniosły	310
4	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odl. ok. 50 m w kierunku północnym od pałacu, w odl. ok. 2 m w kierunku wschodnim od ogrodzenia terenu kościelnego	drzewo	wiąz szypułkowy	340
5	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odl. ok. 15 m w kierunku południowym znajduje się pałac	drzewo	kasztanowiec biały	255
6	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odl. ok. 50 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	wiąz szypułkowy	290
7	Jesionka	Właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziwiłłów- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Guzów/w odl. ok. 80 m w kierunku zachodnim znajduje się Gajówka	drzewo	dąb szypułkowy	450
8	Jesionka	Partyzantów 26 A	drzewo	lipa drobnolistna	410
9	Sokule	dz nr ew 104/2; w odl. Ok. 12 m w kierunku południowo-wschodnim znajduje się dwór	drzewo	jesion wyniosły	250
10	Sokule	właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziejowice- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/w odl. Ok. 5 m w kierunku północnym znajduje się droga	drzewo	dąb szypułkowy	255
11	Sokule	właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziejowice- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/w odl. Ok. 3 m w kierunku północnym znajduje się droga	drzewo	dąb szypułkowy	330
12	Sokule	właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziejowice- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/w odl. Ok. 1 m w kierunku południowym znajduje się droga gruntowa	drzewo	dąb szypułkowy	335
13	Sokule	właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziejowice- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/w odl. Ok. 5 m w kierunku północnym znajduje się droga gruntowa	drzewo	dąb szypułkowy	305
14	Sokule	P. Janusz i Anna Petelicy/w odl. Ok. 30 m w kierunku zachodnim znajduje się dwór	drzewo	jesion wyniosły	370

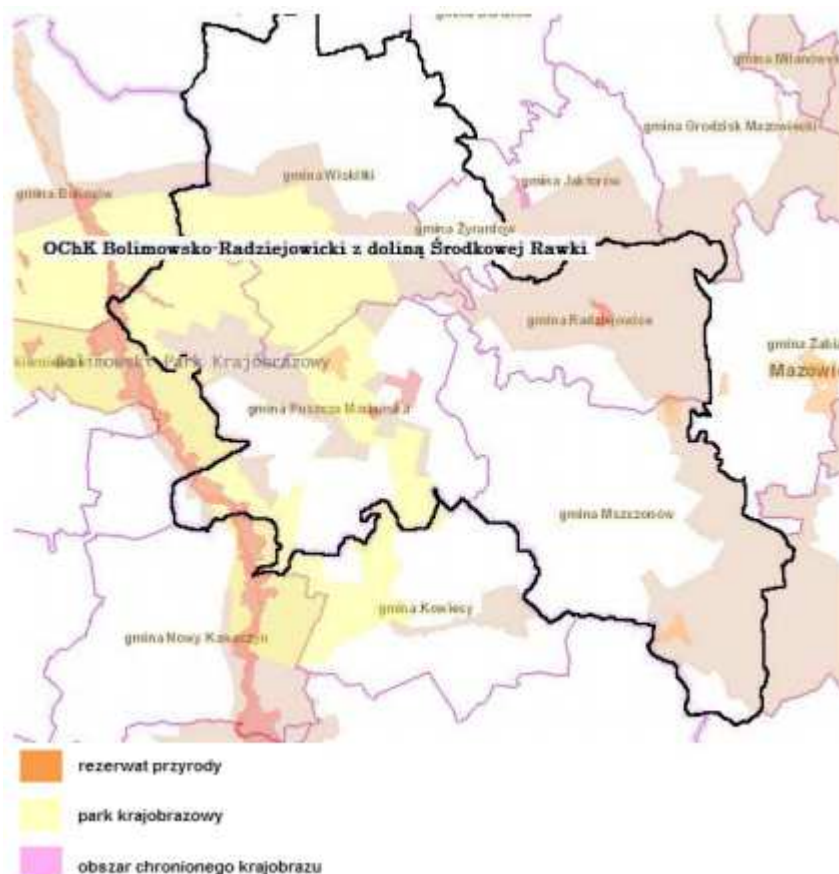
Lp	Lokalizacja		Obiekt	Nazwa gatunkowa polska	Obwód (cm)
	Miejscowość	Bliższa lokalizacja			
15	Sokule 13	P. Anna i Janusz Petelicy/w odl. ok. 8 m w kierunku północnym znajduje się stajnia	drzewo	wiąz szypułkowy	335
16	Sokule 13	P. Janusz i Anna Petelicy/w odl. Ok. 5 m w kierunku północno- zachodnim od narożnika dworu	drzewo	lipa drobnolistna	380
17	Sokule 13	P. Janusz i Anna Petelicy/w odl. ok. 40 m w kierunku na zachód znajduje się dwór	drzewo	lipa drobnolistna	380
18	Sokule 13	P. Janusz i Anna Petelicy/w odl. ok. 6 m w kierunku zachodnim znajduje się ogrodzenie	drzewo	grab pospolity	225
19	Wiskitki	właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziejowice- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/obręb Radziwiłłów, w odl. Ok. 5 m w kierunku południowym znajduje się droga leśna	drzewo	dąb szypułkowy	540
20	Sokule	Właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziwiłłów- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/w odl. Ok. 25 m w kierunku południowym znajdują się tory kolejowe, w odl. ok. 500 m w kierunku wschodnim znajduje się mostek na rzeczce	drzewo	dąb szypułkowy	345
21	Sokule	Właśc. Skarb Państwa, zarządca Nadleśnictwo Radziwiłłów- Puszcza Mariańska 127, użytkownik Leśnictwo Sokule/obręb Radziwiłłów, w odl. ok. 40 m w kierunku północnym znajduje się Gajówka Łubno	drzewo	dąb szypułkowy	345
22	Wiskitki	Pomnik przyrody wyznaczony uchwałą Rady Gminy Wiskitki, zlokalizowany przed budynkiem Liceum im. Marii Skłodowskiej-Curie, przy ul. Kościuszki 25 w Wiskitkach.	drzewo	dąb szypułkowy	-
23	Wiskitki	Pomnik przyrody wyznaczony uchwałą Rady Gminy Wiskitki, zlokalizowany przed budynkiem Liceum im. Marii Skłodowskiej-Curie, przy ul. Kościuszki 25 w Wiskitkach.	drzewo	dąb szypułkowy	-
24	Działki	Pomnik przyrody wyznaczony uchwałą Rady Gminy Wiskitki, zlokalizowany na działce o nr ew. 74/1200, stanowiącej własność Nadleśnictwa Radziwiłłów, w południowym obrzeżu działki (przy granicy z gm. Radziejowice) około 70m od drogi gminnej (dz. nr dz.51 gm. Radziejowice). Współrzędne geodezyjne: x 463305,70, y: 597647,83 współrzędne geograficzne: E 20°25'25" N 52° 1'41.7"	drzewo	dąb szypułkowy	210
25	Działki	Pomnik przyrody wyznaczony uchwałą Rady Gminy Wiskitki, zlokalizowany na działce o nr ew. 74/1200, stanowiącej własność Nadleśnictwa Radziwiłłów, w południowym obrzeżu działki (przy granicy z gm. Radziejowice) około 50m od drogi gminnej (dz. nr dz.51 gm. Radziejowice). Współrzędne geodezyjne: x:463420,87, y:597657,37, współrzędne geograficzne: E 20°25'26" N 52°1'42.1"	drzewo	dąb szypułkowy	290
26	Działki	Pomnik przyrody wyznaczony uchwałą Rady Gminy Wiskitki, zlokalizowany na działce o nr ew. 74/1200, stanowiącej własność Nadleśnictwa Radziwiłłów	drzewo	dąb szypułkowy	280

Źródło: Strategia rozwoju gminy Wiskitki, 2016 r.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi zgodnie z art. 42 są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Użytki ekologiczne w liczbie 45 zajmują łącznie 47,8 ha powierzchni Gminy i występują w obrębie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i Bolimowsko – Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki, na terenie Nadleśnictwa Radziwiłłów.

Rys. 6. Obszary prawnie chronione na tle powiatu żyrdowskiego

Źródło: Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu żyrdowskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019 -2022.

2.9. Surowce mineralne

Aktualnie na terenie gminy Wiskitki brak jest udokumentowanych w formie dokumentacji geologicznych w kategorii C1 złóż surowców mineralnych (kruszywa naturalnego i surowców ilastych d/p. ceramiki budowlanej). W przeszłości surowce mineralne głównie ilaste d/p. ceramiki budowlanej były powszechnie eksploatowane w rejonie Wiskitek i Rotowa.

2.10. Uwarunkowania kulturowe

Ogólna charakterystyka środowiska kulturowego

Zabudowa wsi Wiskitki skupia się w centrum i ma charakter małomiasteczkowy. Poza tym, wolnostojące domy w większości w typie rolniczym zgrupowane są przy ulicach wyznaczonych w związku z historycznym szlakiem. Poza zabudowanym obszarem wsi zlokalizowany

jest przy drodze do Guzowa ok. 800 m na zachód od rynku Cmentarz Katolicki z kaplicą grobową Łubieńskich oraz nieco na południe Cmentarz Żydowski.

Na rozplanowanie miasteczka składa się kilka elementów, a są to przede wszystkim:

- wydłużony z północy ku południowi Pl. Wolności (rynek) z zespołem kościelnym,
- przebiegająca przed jego północną pierzeją droga krajowa nr 50 (ul. Żyrardowska przedłużona o ul. Guzowską),
- biegnąca na południe mniej więcej na przedłużeniu zachodniej pierzei Pl. Wolności - ul. Kościuszki,
- otaczająca od południa i zachodu, zachodni blok przyrynkowy - ul. Ogrodowa,
- ul. Strażacka od ul. Żyrardowskiej na północny – wschód od skrzyżowania z ul. Topiel,
- podobnie od ul. Żyrardowskiej na południowy – wschód - ul. Pańska,
- a ponadto ul. Armii Krajowej, która łagodnym łukiem łączy ul. Guzowską i z ul. Cegielni (przedłużenie na zachód ul. Kościuszki).

Powiązanie wydłużonego rynku z linią przebiegu drogi krajowej nr 50 w jego części południowej jest typowe. Pierzeja zachodnia rynku w południowej części „cofa się” tak, że narożnik zachodniego bloku przyrynkowego jest niejako ścięty, zaś oś ul. Kościuszki biegnąca prosto od południa do rynku, w stosunku do pierzei przesunięta jest na zachód, chociaż równoległa. Z kolei ul. Ogrodowa krzyżując się przy południowo – zachodnim narożniku rynku z ul. Kościuszki, biegnie na zachód i następnie skręca pod kątem prostym na północ. Rynek rozmieszczono od stałego elementu zabudowy jakim jest ściana murowanego kościoła.

Wartości urbanistyczne ma jedynie Pl. Wolności z najbliższym otoczeniem. Jego pierzeje są obudowane zabudową ciągłą, piętrową lub parterową, ustawioną kalenicowo. Dachy dwuspadowe, kryte papą, na budynkach parterowych o kącie nachylenia połaci 45°, zaś na piętrowych niższe z wysuniętymi okapami. W pierzei wschodniej, zachodniej i północnej większość parterów w domach wykorzystywane są na pomieszczenia usługowe. W południowej części placu, mniej więcej na przedłużeniu pierzei wschodniej usytuowany jest zespół kościelny. Kościół pochodzący z XVI w. tworzy dominantę. W pierzei południowej znajduje tzw. biały domek i szkoła. Pierzeja zachodnia w połowie jest przzerwana a na powstałym w jej luce placu wzniesiono dysharmonizujący budynek ośrodka zdrowia. Pierzeja północna zachowana jest w części zachodniej. Powierzchnia placu nieznacznie opada w kierunku południowym. Jej centralną część zajmuje prostokątny skwer z wysokim drzewostanem, który przysłania usytuowany w południowo – wschodniej części placu kościół.

Poza zabytkowym zespołem kościelnym wartości zabytkowe, a właściwie kulturowe posiada zaledwie kilka domów z początku XX w. architektonicznie nie przedstawiających wysokich walorów, ale charakterystycznych dla małomiasteczkowej zabudowy tego regionu.

Ulice – Ogrodowa, Kościuszki, Strażacka, Topiel i Pańska posiadają co prawda walor jako elementy historycznego rozplanowania, ale ich przzerwana, na ogół zdewastowana zabudowa, o nikłych wartościach zabytkowych, z dysharmonizującymi, wznoszonymi bez respektowania linii zabudowy budynkami (tzw. „wille” z płaskimi dachami) powoduje, że nie można uznać ich ukształtowania przestrzennego za wartości urbanistyczne.

W Wiskitkach utworzono strefy ochrony konserwatorskiej:

- B – strefa ochrony zachowania elementów zabytkowych,
- E – strefa ekspozycji zabytkowego zespołu,
- OW – strefa obserwacji archeologicznej.

Strefa B obejmuje zespół rynku i zespół kościoła z najbliższym otoczeniem, gdzie należy utrzymać zabytkowe budynki, historyczne rozplanowanie, linie zabudowy, skalę brył, budynków, charakter i sposób ich ustawienia z możliwością uzupełnienia, a także wymiary zabudowy, modernizacji i dostosowania funkcji. Wskazane jest podkreślenie dominanty jaką w zabudowie rynku i wsi jest kościół.

W skład strefy E wchodzi otoczenie zespołu rynku i kościoła. Od zachodu granica przebiega ul. Ogrodową, natomiast od wschodu obejmuje grunty parafialne.

Natomiast strefa OW obejmuje teren strefy B i częściowo E. Określa teren o domniemanej zawartości ważnych relikwów archeologicznych osadnictwa wczesnośredniowiecznego na podstawie przeprowadzonych sondaży archeologicznych i historycznych przekazów.

Ciekawym zabytkiem na terenie Gminy jest zespół klasztorny poreformacki w Miedniewicach. Dzięki staraniom Mikołaja Wiktoryna Grudzińskiego, właściciela Miedniewic, a także późniejszego Starosty Guzowskiego, Golubskiego i Grzybkowskiego, w 1681 r. zostali sprowadzeni do Miedniewic reformaci celem pełnienia stałego dozoru nad cudownym obrazem. W 1662 r. z fundacji starosty rozpoczęto budowę klasztoru, który ukończono pod opieką wdowy po fundatorze – Lukrecji Katarzyny z książąt Radziwiłłów w 1705 r. Budowa kościoła w Miedniewicach trwała od 1737 r. do 1748 r.. Środki finansowe pochodziły z licznych darów przedstawicieli ówczesnej magnaterii świeckiej i duchowej, szlachty, mieszczaństwa oraz bogatych chłopów. Kościół został wybudowany wg projektu Józefa II Fontany, z którym współpracował Tomasz Bellotti. Kościół jest orientowany na planie wydłużonego prostokąta z węższym prezbiterium, zbliżonym do kwadratu. Do prezbiterium przylega dwukondygnacyjna absyda. Wyposażenie kościoła jest barokowe. Przed kościołem znajduje się czworoboczny dziedziniec otoczony od południa i północy krużgankami, od zachodu murem ceglany z bramą pośrodku. Zewnętrzne ściany krużganków rozczłonkowano lizenami, wewnętrzne wnękami zamkniętymi łukiem odcinkowym. Brama ujęta po obu stronach pilastrami toskańskimi, zwieńczona jest półkolistym profilowanym szczytem, po którego bokach nad głowicami pilastrów umieszczono kamienne wazony. Na dziedzińcu znajduje się kolumna jońska z 1796 r. z umieszczoną na jej szczycie figurą N.P.M. Niepokalanego Poczęcia z XVIII w. Klasztor zamknięty jest czterema skrzydłami na planie zbliżonym do kwadratu z wirydażem w środku. Elewacje zdobi jedynie gzyms podokapowy. Naroża północno - wschodnie i południowo – zachodnie są oskarpowane.

Na uwagę zasługuje również dwór w Sokulu, który jest w dobrym stanie, pozostający w rękach prywatnych.

W Guzowie, wsi położonej na północ od Wiskitek, znajduje się pałac Sobańskich z 2 połowy XIX w z kordegardą i bramą pałacową, park krajobrazowy z końca XIX w, kościół parafialny św. Feliksa – dawna kaplica pałacowa z 2 połowy XIX w oraz założona w 1829 r. cukrownia i osada fabryczna; zespół czworaków z połowy XIX w i wille przyfabryczne z 1920 r.

Obiekty objęte ochroną konserwatorską

Na terenie Gminy Wiskitki występują obiekty wpisane do rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji konserwatorskiej. Na terenie wsi Wiskitki znajduje się również strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej (nr decyzji 778). Zabytki archeologiczne podlegają ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z późn. zm.). Ochronie podlegają zabytki archeologiczne oraz powstałe w dawnych wiekach nawarstwienia kulturowe związane z funkcjonowaniem gminy Wiskitki.

Wokół zabytków archeologicznych obowiązują strefy ochronne, które dokładnie zostaną określone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na rysunku zmiany Studium – załącznik nr 2, została przedstawiona lokalizacja poszczególnych zabytków.

MIEDNIEWICE:

W rejestrze:

- zespół klasztorny poreformacki (czas powstania 1692-1748 r.), w skład którego wchodzi: kościół poreformacki (ob. parafialny) p.w. Nawiedzenia NMP i św. Józefa, klasztor, ogrodzenie arkadowe – zespół wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 384/62 z 02.02.1962 r., (dz. o nr ew. 513),
- cmentarz przykościelny – dec. nr 983 A z 17.11.1994 r., (dz. o nr ew. 513)

w ewidencji:

- dworek, ob. dom mieszkalny, lata 20-te XX w., (dz. o nr ew. 516),
- kapliczka przydrożna z 1868 r. (dz. o nr ew. 346),
- kopce mogilne z I wojny światowej.

WISKITKI

W rejestrze zabytków:

- zespół kościelny p.w. Wszystkich Świętych, XVI – XIX w. nr dec. 998A, data wpisu 25.11.1996, (działki o nr ew. 372),
- cmentarz żydowski, XIX w., nr dec. 878, data wpisu 7.04.1992 (działki o nr ew. 653),
- obszar ochrony zabytkowych wartości przestrzennych (zespół dawnego rynku i kościoła), historycznych (rozplanowanie miasta), ekspozycji obiektów zabytkowych oraz obserwacji archeologicznej w formie ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczonej na rysunku planu symbolem – nr rej. 788, wpis z dnia 5.04.1988r.,
- cmentarz rzymsko - katolicki, I poł. XIX w., nr dec. 860, data wpisu 16.02.1992, (działka o nr ew. 21),
- cmentarz z I wojny św. (żołnierzy rosyjskich), nr dec. 922, data wpisu 12.12.1992, (działka o nr ew. 569),
- układ ruralistyczny Dec.nr788 data wpisu 23.11.1996

w ewidencji konserwatorskiej:

ul. Cegielnia: dom nr 3, mur., I 20- te XX w., (dz. o nr ew. 396), dom nr 4, mur. I 20- te XX w., (dz. o nr ew. 770)

ul. Guzowska: dom nr 14, mur., ok. 1920 r., (dz. o nr ew. 216)

ul. Kościuszki: dom nr 2, drewn., k. XIX w., (dz. o nr ew. 436), kapliczka, mur., 1 poł. XIX w., (dz. o nr ew. 742)

ul. Ogrodowa: dom nr 21, mur., 1903 r., (dz. o nr ew. 420)

ul. Pańska: dom nr 14, mur., ok. 1920 r., (dz. o nr ew. 357/1)

ul. Strażacka: dom nr 14, mur., ok.1920r., (dz. o nr ew. 287)

Pl. Wolności: dom nr 2, drewn., k. XIX w., (dz. o nr ew. 400), dom nr 7, mur., pocz. XX w., (dz. o nr ew. 388), dom nr 35, mur., 1881 r., (dz. o nr ew. 375), szkoła , mur. poł. XIX w, (dz. o nr ew. 374), koszary wojskowe, Pl. Wolności nr 9, mur., ok. 1900 r., (dz. o nr ew. 387)

ul. Żyrardowska: zespół młyna motorowego, ul. Żyrardowska nr 26, (dom, młyn) mur., 1912 r., (dz. o nr ew. 365), kapliczka przy drodze do Błonia, mur., k. XVIII, (dz. o nr ew. 118/1)

GUZÓW

W rejestrze zabytków:

- park z zespołu pałacowo – parkowego, zał. 2 poł. XIX w., nr dec. 455/62/42, data wpisu 23.03.1962r.,
- pałac z zespołu pałacowo-parkowego, 1831 – 1889, Wł. Hirschel, nr dec. 455/62/42, data wpisu 23.03.1962r.,
- kaplica pałacowa, 3 ćw. XIX w., Wł. Hirschel,
- cmentarz I wojny św., zał. 1915, 1 gr. działki nr 6 o pow. 0,19 ha, dec. nr 947, data wpisu 22.11.1993r.,
- cmentarz I wojny św. (kopiec), zał. 1915, w gr. działki nr 6 o pow. 0,045 ha, dec. nr 946, data wpisu 23.11.1993r.,
- otoczenie zespołu pałacowo-parkowego; granice na zał. graf.; dz. nr ewid.: 20, 15/115, 15/118, 17, 2, 19/1, 19/2; dec. nr.742 data wpisu 12.05.2006r.

w ewidencji konserwatorskiej:

- willa, ok. 1920 (z zespołu cukrowni), ul. Łubieńskich 15,
- zespół pałacowo – parkowo – folwarczny z cukrownią , IV ćw. XVIII, I. 90-te XIX, ok. 1827-30,
- kordegarda z bramą, 3 ćw. XIX w., Wł. Hirschel,
- zespół cukrowni (pozostałości),
- zabudowania gospodarcze z zesp. pał. – park., ul. Fabryczna, Ogińskiego,
- willa, ok. 1920 (z zespołu cukrowni), ul. Łubieńskich 17,
- willa, ok. 1920 (z zespołu cukrowni), ul. Łubieńskich 13,
- willa dyrektora cukrowni, ok. 1920 (z zespołu cukrowni), ul. Łubieńskich 9,
- czworak z zespołu cukrowni, pocz. XIX w., ul. Fabryczna,
- domy z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IV ćw.XVIII,

nr:11,6,7,8,

- cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich 1915 r.
- budynek gospodarczy z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- dom (przy ul.Ogińskich) z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw.XVIII,
- dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVII,
- gmach produkcyjny cukrowni z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- mostek z balustradą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- mur ogrodzeniowy z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- obora z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- szkoła z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- warsztaty z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- wyspa z grotą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IVćw. XVIII,
- układ ruralistyczny.

Pozostałe obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz będące w ewidencji znajdujące się w innych miejscowościach niż te wymienione powyżej ujęto w poniższych tabelach:

Tabela 2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
Sokule	Dwór, drew., XVIII w.	1163	25.05.75
Sokule	Park dworski	560	01.06.81
Stary Drzewicz	Park dworski, lata 30 – te XX w.	724	01.06.84
Miedniwice	Cmentarz przykościelny (w zespole klasztor), XVII w.	983	17.11.94
Miedniewice	Zespół klasztorny poreformacki, XVIII w.	348/62	02.02.62
Guzów	Cmentarz z I wojny światowej	947	22.11.93
Guzów	Cmentarz z I wojny światowej (kopiec)	946	23.11.93
Guzów	Zespół pałacowo – parkowy 1831 – 1889, proj. Wł. Hirschel	455/62	23.03.62
Wiskitki	Cmentarz rzymsko – katolicki, I poł. XIX w.	860	18.02.92
Wiskitki	Zespół kościelny p.w. Wszystkich Świętych, XVI – XIX w.	998	25.11.96
Wiskitki	Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej	778	23.11.96
Wiskitki	Cmentarz żydowski, XIX w.	878	07.04.92
Wiskitki	Cmentarz z I wojny światowej (żołnierzy rosyjskich)	922	12.12.92

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki, 2019 r.

Tabela 3. Obiekty wpisane do ewidencji konserwatorskiej

Miejscowość	Obiekt
Babskie Budy	zagroda nr 20, mur ok. 1910 r.
Czerwona Niwa	dom nr 20, drewniany, lata 20-te XX w
Czerwona Niwa	zagroda nr 21, mur. 1911 r.
Czerwona Niwa	zespół dworski (pozostałości) mur., ok. 1900
Duninopol Towarzystwo	dom nr 22 mur. ok. 1900 r.
Duninopol Towarzystwo	zagroda nr 23 mur., koniec XIX w.
Feliksów	dom nr 26 drew. 1920 r.
Feliksów	dom nr 24 drew., początek XX.
Feliksów	dom nr 23 drew., ok. 1900 r.
Feliksów	dom nr 19 drew., początek XX.
Feliksów	dom nr 6 drew. 1930 r.
Franciszkanów	dom nr 121 drew. 3 ćw. XIX w.
Guzów (ul. Łubieńskich 13)	willa ok. 1920 (z zespołu cukrowni)
Guzów (ul. Łubieńskich 9)	willa ok. 1920 (z zespołu cukrowni)
Guzów	zespół cukrowni (pozostałości)
Guzów (ul. Fabryczna, Ogińskiego)	kaplica, zabudowania gospodarskie z zespołem pałacowo-parkowym
Guzów (ul. Łubieńskich 15)	willa ok. 1920 (z zespołu cukrowni)
Guzów (ul. Łubieńskich 17)	willa ok. 1920 (z zespołu cukrowni)
Hipolitów	dom nr 18 z 1920 r.
Janówek	dom nr 1, k. XIX w
Nowa Wieś	dom nr 44 drewniany z 1920 r.
Miedniewice	kapliczka murowana z 1868 r.
Miedniewice	dworek, ob. poczta, lata 20-te XX w.
Miedniewice	dom nr 42, drewniany, początek. XX, działka nr 516
Nowe Kozłowice	dom nr 28 mur. ok. 1920
Nowe Kozłowice	stodoła w zagrodzie nr 44
Nowy Drzewicz	dom i zagroda w zagrodzie nr 64 k. XIX w.
Nowy Drzewicz	dom nr 65 drewniany, k. XIX w
Nowy Drzewicz	dom nr 35 drewniany, ok. 1930 r.
Nowy Oryszew	dom nr 42 murowany, ok. 1901 r.
Nowy Oryszew	dom nr 48 drewniany, ok. 1930 r.
Nowy Oryszew	dom nr 59 murowany, 4 ćw. XIX w.
Oryszew Osada	dom nr 4, mur. k. XIX w
Oryszew Osada	dom nr 5, mur. k. XIX w
Oryszew Osada	pozostałości zespołu klasztornego, obecnie Ośrodek wychowawczy
Oryszew Osada	zagroda młynarska nr 9, lata 20 XX
Oryszew Osada	pozostałości zespołu dworskiego osady tkackiej
Podoryszew	dom nr 59, mur ok. 1920 r.
Podoryszew	zagroda nr 12 ok. 1918 r.
Popielarnia	dom i stodoła w zagrodzie nr 21 ok. 1920 r.
Popielarnia	dom nr 17, drew. k. XIX w
Popielarnia	dom nr 19, drew. k. XIX w

Popielarnia	dom nr 23, drew. ok. 1917 r.
Sokule	dwór drew. XVIII w.
Sokule	dom nr 14, drew. ok. 1920 r.
Sokule	dom nr 16, drew. k. XIX w
Sokule	dom nr 15, mur. lata 20-te XX w.
Sokule	kapliczka , murowana 1836 r.
Stare Kozłowice	dom nr 2, murowany, ok. 1900 r.
Stare Kozłowice	dom nr 19, murowany, początek XX w.
Stare Kozłowice	dom nr 26, murowany, koniec XIX w.
Stare Kozłowice	dom nr 72, murowany, lata 20 XX w.
Stary Drzewicz	dom i stodoła w zagrodzie nr 57, koniec XIX w.
Stary Drzewicz	pałac murowany II połowa XIX w
Stary Drzewicz	dom nr 14, drew. pocz. XX w
Stary Drzewicz	dom nr 17 , drew. 3 ćw. XIX w
Sterowiskitki (Stare Wiskitki)	zagroda nr 26, ok. 1920 r.
Sterowiskitki (Stare Wiskitki)	dom nr 23, drew. ok. 1935 r.
Sterowiskitki (Stare Wiskitki)	kapliczka i krzyż przydrożny II połowa XX w.
Tomaszew	dom nr 28, drew. lata 30 –te XX w
Tomaszew	dom nr 27, drew. lata 20 –te XX w
Tomaszew	dom nr 1, drew. ok. 1920 r.
Tomaszew	dom i obora w zagrodzie nr 2 koniec XIX w.

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki, 2019 r.

Kompleksy komponowanej zieleni wysokiej występują w obszarach dawnych zespołów dworsko-parkowych oraz w założeniach parkowych towarzyszących usługom publicznym. Na terenie gminy znajdują się 3 zespoły, którym towarzyszą parki podworskie objętych ochroną zabytkową, które stanowią pozostałość parków i ogrodów zakładanych wokół dworów szlacheckich czy ziemiańskich. Są to:

- Zespół dworski w Drzewiczu Starym o powierzchni 2,0 ha z początku XX wieku,
- Zespół pałacowy w Guzowie o powierzchni 15,5 ha z XIX wieku,
- Zespół dworski w Sokule o powierzchni 1,13 ha z XVIII / XIX wieku.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie Gminy zidentyfikowano 325 punktów zarejestrowanych jako stanowiska archeologiczne. W większości są to ślady osadnictwa pochodzące z młodszej epoki kamienia, z epoki brązu i okresu halsztackiego, z wczesnej epoki żelaza, okresu wpływów rzymskich, średniowiecza i nowożytności, pozostałości osady wielokulturowej, cmentarzyska starożytne i z epoki brązu.

3. Ocena stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia

Znaczące przekształcenia antropogeniczne obejmują głównie te fragmenty obszaru gminy, które poddane są procesom urbanizacyjnym. Przekształcenia te dotyczą głównie naturalnej szaty roślinnej, wierzchniej warstwy ziemi, środowiska wodno – gruntowego oraz klimatu akustycznego. Wobec nasilającej się presji urbanizacji, szczególnie w terenach „podmiejskich” i w ciągach przyulicznych należy liczyć się z faktem, iż tereny te, obecnie wolne od zabudowy, poddane zostaną tym procesom. Są to zmiany nieuniknione, które

z racji nasilającego się zainwestowania tej części gminy będą niewątpliwie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Znaczna część terenu gminy pozostaje jednak w rolniczym użytkowaniu bądź jest zadrzewiona i zalesiona. Odlegujące fragmenty terenu poddane są naturalnym procesom sukcesji co z punktu widzenia procesów przyrodniczych jest niewątpliwie korzystne. W celu ochrony gruntów rolnych niskich klas bonitacyjnych i leśnych, należy podejmować działania w kierunku zwiększania lesistości, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wododziałowych, obszarów wzdłuż brzegów rzek, nieużytków i terenów zdegradowanych oraz wprowadzić ochronę zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień przydrożnych i śródpolnych.

Dotychczas nie dostrzega się elementów w użytkowaniu bądź gospodarowaniu terenów w obrębie obszarów prawnie chronionych, które mogłyby wpływać dysharmonijnie na środowisko przyrodnicze.

W sąsiedztwie poszczególnych cieków przepływających przez teren gminy, występują zbiorowiska roślinności naturalnej, które poddawane są procesom naturalnej sukcesji. Z punktu widzenia przyrodniczego te właśnie fragmenty terenów są najcenniejsze, zarówno ze względu na różnorodność florystyczną (wczesne stadia sukcesji) jak i walory krajobrazowe. W celu zachowania tych walorów utrzymuje się „otwarty” charakter obszarów dolinnych rzek i innych większych cieków naturalnych oraz podmokłych obniżen terenu.

Roślinność nieleśna - zarówno pochodzenia naturalnego jak i powstała w skutek działalności człowieka podlega ciągłym przemianom w wyniku naturalnych procesów zachodzących w przyrodzie oraz presji człowieka. Największe przemiany roślinności nieleśnej nastąpiły na skutek zmian warunków hydrologicznych oraz sposobu użytkowania gruntów rolnych takich jak:

- likwidacja naturalnych meandrów rzek, ich rozlewisk i starorzeczy wraz z zanieczyszczeniem wód prowadzi do zniszczenia siedlisk roślinności wodnej. Wtórne środowiska wodne mają postać zubożałą i pozbawione są wielu charakterystycznych miejscowych gatunków roślin,
- poddanie melioracjom, a następnie uproduktywnienie łąk wilgotnych (zalesianie bądź wykorzystanie rolnicze, co wiązało się z przeorywaniem, nawożeniem i podsiewaniem) doprowadziło do przeobrażenia struktury i składu florystycznego zbiorowisk łąkowych. Łąki jako zbiorowiska półnaturalne nie posiadają zdolności samoregulacji i nawet w przypadku przywrócenia pierwotnych warunków siedliskowych nie ulegają odtworzeniu w postaci typowej, a co najwyżej zubożałej,
- postępujące rozdrobnienie struktury osadniczej, rozwój działalności produkcyjnej i infrastruktury transportowej oraz położenie na skrzyżowaniu istotnych szlaków komunikacyjnych sprzyjają powiększaniu się skali synantropizacji flory. Zajmowanie nowych terenów pod zabudowę i rozbudowa sieci dróg prowadzi do niekorzystnych zmian w środowisku biotycznym polegających m.in. na jego fragmentaryzacji prowadzącej do zubożenia rodzimych biocenoz wyrażającego się zanikaniem roślinności naturalnej, ustępowaniem rodzimych gatunków roślin i wyspecjalizowanych chwastów na rzecz gatunków synantropijnych (obcych), rozprzestrzenianiem szybko aklimatyzujących się gatunków inwazyjnych oraz powstawaniem mieszańców.

Gleby występujące w dolinach rzek są szczególnie cenne i zagrożone z uwagi na powszechne procesy osuszania. Procesy te spowodowane są prowadzonymi (szczególnie w minionym czasie) pracami melioracyjnymi oraz na skutek małej ilości opadów atmosferycznych. Zabiegi osuszania doprowadziły do w wielu sytuacjach do obniżenia poziomu wód gruntowych i murszenia gleb. Wiąże się też z tym szereg ujemnych skutków dla ochrony szeroko rozumianej przyrody (zarówno flory jak i fauny). Odbija się to w konsekwencji na gospodarce wodnej regionu i skutkuje dalszym pogłębianiem deficytu wodnego. Jest to jednak problem w skali całego kraju.

Gleby żyzne podlegają specjalnej ochronie przed niewłaściwą (dalsze osuszanie) lub nadmierną eksploatacją. Mało urodzajne i przesuszone gleby lekkie przeznaczane są pod zalesienia.

W roku 2 000 przygotowano Program Zwiększenia Lesistości Powiatu na lata 2000 – 2020, który jest stopniowo realizowany.

Jak wynika z zestawienia opublikowanego w Programie Zwiększenia Lesistości Powiatu na lata 2000 – 2020, łącznie do roku 2020 r. na terenie całego powiatu żyrardowskiego ma nastąpić zwiększenie powierzchni leśnej o 496 ha. Na terenie gminy Wiskitki wyznaczono pod zalesienia 34 ha w tym: 2 000 r. zalesiono – 5 ha, 2001 – 2005 – zalesiono 6 ha, 2006 – 2010 planuje się zalesić 7 ha, 2011 – 2015 – 8 ha, 2016 – 2020 – 8 ha gruntów.

Warunki geologiczne - duża przepuszczalność pokryw geologicznych, występowanie płytkich wód gruntowych (w przeważającej części terenów Gminy występują płytkie wody gruntowe, stałe lub okresowe) ułatwiają przemieszczanie się zanieczyszczeń w podłożu, głównie w dolinach rzek. Z zanieczyszczeniem wód podziemnych należy się liczyć szczególnie w pobliżu wysypisk śmieci, składowisk paliw płynnych, rejonów zurbanizowanych, zrzutu ścieków komunalnych i produkcyjnych, terenów intensywnie wykorzystywanych dla produkcji rolnej i leśnej. Degradacja wód podziemnych powodowana jest głównie przez przesączające się do gruntu substancje szkodliwe pochodzące z nieszczelnych szamb przydomowych, składowisk odpadów komunalnych (nielegalnych). Obniżanie poziomu koryt rzecznych na skutek melioracji, wycinania lasów czy zmian w użytkowaniu terenu prowadzą do zaburzeń równowagi obiegu wód.

3.1. Klimat akustyczny

Terenami podlegającymi ochronie akustycznej, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112) są strefy ochronne „A” uzdrowisk, tereny zabudowy mieszkaniowej, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, tereny domów opieki społecznej, tereny szpitali, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, tereny e strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się na podstawie wskaźników krótkookresowych i długookresowych. Wskaźniki krótkookresowe w odniesieniu do jednej doby dla pory dnia (od godz.6.00 do godz. 22.00) i pory nocy (od godz. 22:00 do godz. 6:00) mają zastosowanie do ustalenia i kontroli warunków korzystanie ze środowiska. Wskaźniki długookresowe dla przedziału odniesienia równemu wszystkim dobom w roku dla pory dziennie-wieczorno-nocnej (pora dnia od godz. 6:00 do godz. 18:00, pora wieczoru od 18:00 do 22:00, pora nocy od 22:00 do 6:00) stosuje się do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem np. dla sporządzania map akustycznych czy programów ochrony środowiska.

Ze względu na środowisko występowania możemy dokonać podziału hałasu na trzy podstawowe grupy :

- przemysłowy,
- w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i terenach wypoczynkowych (komunalnych),
- od środków transportu (komunikacyjny).

Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska prowadzą badania hałasu przemysłowego i komunikacyjnego, natomiast badaniami hałasu komunalnego zajmują się wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Ponadto zarządcy dróg winni prowadzić badania uciążliwości powodowane hałasem pochodzącym z dróg.

Hałas przemysłowy

Poziomy hałasu przemysłowego kształtuje w sposób indywidualny dla każdego obiektu i zależy od zbioru maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych oraz prowadzonego procesu technologicznego.

Na terenie gminy Wiskitki, z uwagi na brak obiektów przemysłowych, nie występują źródła hałasu przemysłowego. W związku z tym WIOŚ nie prowadził pomiarów kontrolnych w tym zakresie. Na terenie gminy mogą jedynie występować obiekty usługowe (warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, itp.), które również są istotnym źródłem hałasu. Warsztaty usługowe są źródłami hałasu o ograniczonym zasięgu oddziaływania, wpływają na warunki klimatu akustycznego, jednakże wpływ ten ma charakter lokalny. Takie stacjonarne źródła hałasu mogą jednak powodować uciążliwość dla osób zamieszkujących w najbliższym sąsiedztwie i podlegają ciągłej presji tego zjawiska. Główną przyczyną związaną z występowaniem niekorzystnych warunków akustycznych powodowaną działalnością zakładów usługowych są często błędne decyzje lokalizacyjne.

Hałas komunikacyjny

Dokuczliwym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa. Na terenie Gminy Wiskitki głównym źródłem hałasu drogowego są:

- autostrada A2,
- droga krajowa nr 50 (obwodnica),
- droga wojewódzka nr 719,
- kolej.

Najistotniejszym źródłem hałasu na terenie Gminy Wiskitki jest ruch komunikacyjny emitowany z drogi krajowej nr 50 i autostrady A 2 tzw. „Autostrada Wolności” oraz kolej. Przebiegają one przez centralną część gminy na kierunku północ – południe i wschód – zachód. Niewątpliwie dodatkową uciążliwością spowodowaną hałasem drogowym jest ciągłość jego występowania, zwłaszcza w ciągu dnia. Z uwagi na systematycznie rosnącą liczbę pojazdów, a tym samym zwiększające się natężenie ruchu, można przypuszczać, że na wspomnianym terenie będzie utrzymywać się tendencja wzrostowa poziomu hałasu.

Z dyskomfortem akustycznym powodowanym przez komunikację drogową wiąże się również zła jakość nawierzchni dróg.

Zagrożenie hałasem komunikacyjnym i wibracjami stanowi około 80% wszystkich zagrożeń akustycznych w środowisku, a hałas pochodzący z ruchu pojazdów na drogach jest odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Hałas i wibracje w otoczeniu drogi są spowodowane natężeniem ruchu, strukturą i prędkością pojazdów oraz stanem nawierzchni.

Mapa 6. Główny system komunikacyjny w obrębie Gminy Wiskitki

Ostatnie badania hałasu na terenie Gminy Wiskitki wykonane były w 2014 r. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie dokonał pomiarów wskaźników krótkookresowych mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby. Punkty kontrolne zlokalizowane zostały w dwóch miejscach:

- w 2012 r. w Wiskitkach przy Placu Wolności (droga krajowa nr 50) równoważny poziom dźwięku dla pory dnia i nocy dla hałasu drogowego wynosił $LA_{eqD}=68,4\text{dB}$ i $LA_{eqN}=58,1\text{dB}$. W obydwu przypadkach zostały przekroczone wartości dopuszczalne (odpowiednio 65dB i 56dB);
- w 2014 r. w miejscowości Benenard przy ul. Szyszkowej 28k (obwodnica Żyrardowa) równoważny poziom dźwięku dla pory dnia i nocy dla hałasu drogowego wynosił $LA_{eqD}=59,6\text{dB}$ i $LA_{eqN}=57,5\text{dB}$. Przekroczenie stwierdzono tylko dla pory nocy (wartość dopuszczalna odpowiednio 61dB i 56dB).

W ramach realizacji obowiązków zarządzających drogami wynikających z art. 179 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wykonane zostały mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu odcinków dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, w tym dla drogi wojewódzkiej nr 719 przebiegającej przez powiat Żyrardowski. Na podstawie wykonanych map określono liczbę mieszkańców narażonych na hałas pochodzący z dróg na terenie całego powiatu. Wskazano stan warunków akustycznych na obszarach narażonych hałasem, liczbę lokali mieszkalnych oraz innych obiektów budowlanych objętych ochroną przed hałasem. Stwierdzone przekroczenia wymagają podjęcia działań naprawczych.

Na terenie gminy występuje również hałas kolejowy emitowany przez linię kolejową nr 1 relacji Warszawa – Katowice. Magistralna linia kolejowa przebiega w południowej części gminy Wiskitki.

Dla odcinka linii kolejowej przebiegającego przez Żyrardów oraz teren Gminy Wiskitki w Programie ochrony środowiska przed hałasem zaproponowano działania naprawcze polegające na budowie ekranów akustycznych chroniących zabudowę mieszkaniową oraz szkołę przed oddziaływaniem hałasu.

Przez Wieś Wiskitki nie przechodzi żadna linia kolejowa wykorzystywana do ruchu pasażerskiego lub towarowego. w promieniu 10 km od miejscowości Wiskitki przebiegają linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 1: Warszawa Zachodnia – Katowice [o znaczeniu państwowym],
- linia kolejowa nr 4: Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie [o znaczeniu państwowym],
- linia kolejowa nr 12: Skierniewice - Łuków[o znaczeniu pierwszorzędny]

dla terenów poza aglomeracjami, o których mowa w art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tj. obszarów linii kolejowych na terenie województwa mazowieckiego na których został przekroczony długookresowy poziom dźwięku A we wszystkich dobach roku i porach nocy w roku sporządzony został Program ochrony środowiska przed hałasem.

W myśl ustawy Prawo ochrony środowiska, dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem. Głównym celem Programu jest wskazanie działań, których konsekwentna realizacja spowoduje dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego, na terenach, na których nastąpiły przekroczenia obowiązujących norm oraz określenie kierunków działań, mających na celu zapobieganie powstawaniu nowych rejonów konfliktów akustycznych. Program dla terenów poza aglomeracjami, powinien być określony w terminie 1 roku od dnia przedstawienia mapy akustycznej przez podmiot zobowiązany do jej sporządzenia.

Celem Programu jest określenie priorytetów działań oraz wskazanie niezbędnych zadań dla ograniczenia poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych.

Program obejmuje swym zakresem tereny położone w sąsiedztwie najbardziej obciążonych ruchem linii kolejowych zlokalizowanych w województwie mazowieckim.

Opracowane mapy akustyczne dla linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie, stanowią więc podstawę do rozpoczęcia procedury realizacji programu ochrony środowiska przed hałasem. Punktem odniesienia dla Programu w zakresie ochrony przed hałasem jest przeprowadzona na podstawie wykonanych map identyfikacja terenów zagrożonych hałasem na podstawie analizy rozkładów hałasu kolejowego oraz wyznaczonej liczby ludności nim zagrożonej.

W celu ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku do wartości nie przekraczających poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w otoczeniu analizowanych odcinków linii kolejowych zaproponowano w Programie odpowiednie działania naprawcze. W ramach opracowywania Programu przeanalizowano wyniki modelowania klimatu akustycznego przedstawione w opracowanych Mapach akustycznych oraz zaproponowano działania, których realizacja powinna doprowadzić do poprawy stanu akustycznego w otoczeniu problemowych odcinków linii kolejowych. Należy zaznaczyć, iż działania naprawcze proponowane w ramach Programu nie oddziałują na istniejące obszary natura 2000.

Oddziaływanie akustyczne analizowanego odcinka linii kolejowej Nr 1 Warszawa Centralna – Katowice na terenach zlokalizowanych w bliskiej odległości od torowiska jest dosyć znaczne z uwagi na duże obciążenie ruchem (w tym również towarowym). Parametr ten decyduje o niekorzystnym stanie klimatu akustycznego w sąsiedztwie tego odcinka. Budynki podlegające ochronie akustycznej (mieszkalne oraz szkoły) zlokalizowane w pobliżu linii kolejowej pozostają w zasięgu oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne. W ramach analizowanego odcinka znajdują się tereny o zróżnicowanym stopniu narażenia. Dziesięciu odcinkom nadano wysokie priorytety z uwagi na wysokie wartości wskaźnika M. Pozostałym odcinkom przypisano niski priorytet narażenia na hałas. Dla odcinków linii kolejowej, którym przypisano wysoki priorytet narażenia na oddziaływanie hałasu zaproponowano działania naprawcze, które należy zrealizować w pierwszej kolejności.

3.2. Degradacja powierzchni ziemi i zanieczyszczenie gleb

Głównymi przyczynami powodującymi degradację powierzchni ziemi na terenie gminy Wiskitki są:

- zmiany w użytkowaniu gruntów czy realizacja inwestycji (w tym ciągów komunikacyjnych), jako działania wymagające przemieszczania mas ziemnych i w konsekwencji zmian w rzeźbie terenu,

Do głównych przyczyn ubożenia, a w konsekwencji obniżenia urodzajności gleb można zliczyć: wadliwy sposób użytkowania ziemi, erozję, zmiany stosunków wodnych, zubożenie w składniki pokarmowe, zakwaszenie, zanieczyszczenia chemiczne, mechaniczne czy organizmami chorobotwórczymi.

Zanieczyszczenia zmieniają gleby pod względem chemicznym, fizycznym i biologicznym. Obniżają jej urodzajność, czyli powodują zmniejszenie plonów i obniżenie ich jakości, zakłócają przebieg wegetacji roślin, niszczą walory ekologiczne i estetyczne szaty roślinnej, a także mogą powodować korozję fundamentów budynków i konstrukcji inżynierskich, np. rurociągów.

Zanieczyszczenia gleb mogą ulegać depozycji do środowiska wodnego na skutek wymywania szkodliwych substancji. Powodują tym samym zanieczyszczenie wód.

Za najważniejsze przyczyny degradacji gruntu można uznać:

- przenikanie do gruntu ścieków głównie socjalnych na skutek braku dostatecznie sprawnych zabezpieczeń, występowania awarii systemów,
- deponowanie odpadów w sposób niebezpieczny dla środowiska,
- zanieczyszczenia komunikacyjne (szczególnie wzdłuż dróg silnie obciążonych ruchem komunikacyjnym) pochodzące z intensywnego ruchu pojazdów oraz awarii pojazdów z ładunkami niebezpiecznymi,
- stosowanie niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych, stężonych środków chemicznej ochrony roślin, osuszanie gruntów i przesuszanie gleb uprawnych,
- zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego, w tym niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i organicznych oraz środków ochrony roślin (niedostosowane terminy i dawki nawożenia), brak płyt gnojowych itp.,
- wtórne z zanieczyszczeń powietrza.

W celu wyeliminowania zagrożeń z zakresu zanieczyszczeń gleb należy:

- uporządkować gospodarkę odpadami w ramach porozumień międzygminnych m.in. poprzez wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w jednostkach osadniczych,
- doposażyć Gminę w „małe” oczyszczalnie ścieków,

Brak informacji dotyczących zawartość wskaźnikowych metali śladowych w powierzchniowej warstwie gleb nie pozwala na ocenę degradacji gleb na terenie Gminy.

3.3. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 145 ze zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego zgodnie z cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, które powstały w wyniku działalności człowieka lub których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności

człowieka, tzn. wód sztucznych lub wód silnie zmienionych – potencjału ekologicznego) i ocenę stanu chemicznego.

Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga - dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio - stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał "dobry i powyżej dobrego". O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu / potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego [rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1187)].

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowych normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako „poniżej dobrego”. Dodatkowo, wyniki badań osadów dennych są wykorzystywane w systemie oceny stanu chemicznego wód.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/ potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan / potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Tabela 4. Schemat oceny stanu JCWP.

Stan wód		Stan chemiczny	
		Dobry stan chemiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego
Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny	Bardzo dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry i powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry i powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Umiarkowany stan ekologiczny / umiarkowany potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Słaby stan ekologiczny / słaby potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Zły stan ekologiczny / zły potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w 2017 r.

Badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska.

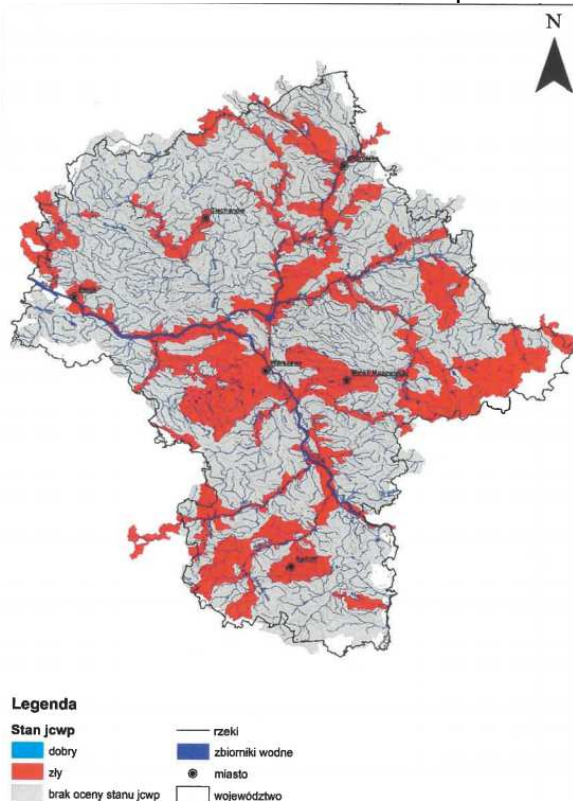
Przeprowadzone przez służby WIOŚ w Warszawie badania (2017 r.) JCWP na terenie powiatu Żyrardowskiego wykazały:

- stan/potencjał ekologiczny JCWP – umiarkowany,

- stan chemiczny – brak klasyfikacji,

Ze względu na brak badań z grupy chemicznej, wykonanie oceny stanu ogólnego dla JCWP z terenu gminy nie było możliwe.

Ocena stanu ogólnego JCWP rzecznych woj., mazowieckiego na pdst. badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Warszawie w roku 2017 przedstawiono poniżej.

Mapa 7. Ocena stanu ogólnego JCWP rzecznych woj., mazowieckiego na pdst. badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Warszawie w roku 2017.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w 2017 r.

Tabela 5. Jednolite części wód płynących na terenie gminy Wiskitki

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena Stanu	Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych
1.	PLRW20001727 27631	Pisia-Gągolina od źródeł do Okrzeszy z Okrzeszą	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona
2.	PLRW20001727 27299	Sucha	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Rzeka Pisia-Gągolina (od źródeł do Okrzeszy z Okrzeszą) - stwierdzono słaby stan ekologiczny. O wynikach stanu/potencjału ekologicznego wód decydowały najczęściej wskaźniki biologiczne oraz wskaźniki fizykochemiczne, takie jak: fosforany, azot Kjeldahla, OWO, BZT5, ChZT-Mn, fosfor ogólny. Klasyfikacja stanu JCWP rzecznych w województwie mazowieckim jak i w powiecie Żyrardowskim jest bardzo niekorzystna. Wszystkie JCWP to wody o złym stanie, o czym zdecydował przede wszystkim stan/potencjał ekologiczny wód.

W tabeli poniższej tabeli przedstawiono wyniki z monitoringu jednolitych wód płynących dla rzeki Pisi-Gągoliny.

Tabela 6. Wyniki badań stanu ekologicznego w punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2010-2013

Nazwa JCW	Nazwa punktu pomiarowo kontrolnego /gmina	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów hydrologii cznych	Stan /potencjał ekologiczny	Stan wód
Pisia-Gągolina od źródła do Okrzeszy z Okrzeszą	Pisia - Radziejowice (most) /Radziejowice	IV	PSD – poniżej stanu dobrego	I	słaby	zły

Źródło: WIOŚ 2010-2013 r.

Do głównych czynników, które negatywnie wpływają na środowisko wodne, zaliczamy:

- niedoinwestowanie Gminy w zakresie gospodarki ściekowej: tylko jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2 000 m³/db. Z oczyszczalni korzysta jedynie 2 510 osób (źródło: GUS dane na 6.02.2020 r.).
W terenie funkcjonuje 18 sztuk oczyszczalni przydomowych oraz 1 stacja zlewna. W ciągu roku przekazano do stacji 36 653,9 m³ ścieków.
Zinventaryzowano 1964 sztuki zbiorników bezodpływowych (stan na 31.12.2018 r.),
- zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych,
- zanieczyszczenia liniowe – zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg lub torfowisk oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

Analizując powyższe wyniki należy stwierdzić, że źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych są:

- produkcja rolna oraz stosowanie nawozów oraz gnojowicy,
- eutrofizacja wód wywołana zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych i rolniczych,
- wysoki stopień zwodociągowania, przy niskim stopniu skanalizowania obszarów wiejskich,
- odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych z terenów usługowych bez wcześniejszego podczyszczenia,
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych.

Zapobieganie podtopieniom i suszom.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1121 z późn. zm.), ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego stanowią podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi. Głównym celem opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego jest stworzenie podstaw do opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym – ostatniego etapu wdrażania Dyrektywy Powodziowej. Mapy te będą skutecznym narzędziem pozyskiwania danych, podstawą ustanawiania priorytetów i podejmowania dalszych decyzji o charakterze technicznym, finansowym i politycznym dotyczącym zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na obszarze gminy w wyniku wstępnej oceny ryzyka powodziowego wyznaczono obszar na którym wystąpienie powodzi jest prawdopodobne (Pisia-Gągolina i Sucha).

Obszary zostały wyznaczone również w opracowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap II – rzeka Sucha – Warszawa, Maj, 2006 r.” oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap II – rzeka Pisia-Gągolina – Warszawa, Maj, 2006r.”

Wzdłuż rzeki Suchoj obszary zagrożenia powodziowego obejmują tereny rolnicze R1 i R2 oraz tereny korytarzy ekologicznych, użytków zielonych RE i lasów L. Wzdłuż rzeki Pisi-Gągoliny obszary zagrożenia powodziowego wyznaczone zostały pomiędzy linią brzegu a górną granicą skarpy rzeki.

Działania związane z zapobieganiem negatywnym skutkom powodzi są niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz warunkują one rozwój osadnictwa. Wyznaczone wzdłuż rzek ciągi ekologiczne podlegają ograniczeniom w zagospodarowaniu oraz całkowitemu zakazowi zabudowy. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z ustawą Prawo wodne zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych,
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Mapa 8. Wstępna ocena ryzyka powodziowego – obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne

Źródło: Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu żyrardowskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019 -2022

3.4. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Jakość powietrza na terenie gminy, monitorowana jest przez służby Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Delegatury w Płocku.

Ocenę jakości powietrza przeprowadza się w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031).

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

W celu oceny jakości powietrza na terenie Województwa Mazowieckiego, wyznaczono 4 strefy:

- aglomeracja warszawska (PL1401);
- miasto Radom (PL1403);
- miasto Płock (PL1402);
- strefa mazowiecka (PL1404).

Gmina Wiskitki zlokalizowana jest w obrębie strefy mazowieckiej.

Stan sanitarny powietrza zależy od wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do atmosfery oraz gęstości rozmieszczenia jej źródeł.

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy: pochodzenia naturalnego oraz antropogenicznego. Wśród zanieczyszczeń powietrza wyróżnia się między innymi: pyły, sadze, aerozole, gazy i pary, substancje aromatyczne (odory), a także różnego rodzaju energie (hałas i wibracje, promieniowanie elektromagnetyczne). O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Szkodliwymi substancjami pochodzenia antropogenicznego najczęściej emitowanymi do powietrza są przede wszystkim: tlenek siarki, tlenek węgla, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), benzo(a)piren, sadza, kadm oraz drobne pyły powstające w wyniku spalania węgla, oleju opałowego oraz materiałów pędnych. Zanieczyszczenie powietrza powyżej wymienionymi substancjami chemicznymi ma negatywny wpływ na jakość życia i zdrowie człowieka, a także zaburza prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów.

Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza dla terenów wiejskich jest uciążliwość wynikająca głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). W znacznej części są to źródła opalone węglem. Problem ten widoczny jest zwłaszcza w okresie grzewczym. Na niską emisję składają się również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, zwłaszcza na terenach przyległych do głównych tras komunikacyjnych. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są: zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji,
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny, powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, albo przekraczają poziomy docelowy.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,

- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż w strefie mazowieckiej, do której zalicza się gmina Wiskitki wystąpiły przekroczenia stężenia dla: pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji przypisano klasę C. W sezonie grzewczym wielkości stężeń pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu były wyższe niż w okresie letnim. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu. Jego głównym źródłem są przestarzałe, niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości. W przypadku poziomu docelowego dla ozonu wszystkie strefy zaklasyfikowano do klasy A. Odnosząc otrzymane wyniki do celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy zaliczono do klasy D2. Cel długoterminowy ma zostać osiągnięty w 2020 r.

Tabela 7. Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej pod kątem ochrony zdrowia dla roku 2017

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
			SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5} ¹⁾	PM _{2,5} ²⁾	Pb ³⁾	As ³⁾	Cd ³⁾	Ni ³⁾	B(a)P ³⁾	O ₃ ³⁾	O ₃ ⁴⁾
4	strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	A	C	C	C1	A	A	A	A	C	A	D2

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim, 2018 r.

Klasyfikacja stref na podstawie kryteriów dotyczących ochrony roślin obejmuje w przypadku województwa mazowieckiego jedynie strefę mazowiecką. Obszary na których dokonuje się oceny muszą m.in. znajdować się ponad 20 km od Warszawy oraz ponad 5 km od innych obszarów zabudowanych, głównych dróg i instalacji przemysłowych.

Tabela 8. Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej pod kątem ochrony roślin dla roku 2017

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie			
			SO ₂	NO _x	O ₃ (AOT40)	
					poziom docelowy	poziom celu długoterminowego
1	strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	D2

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim, 2018 r.

Ozon – wartości współczynnika AOT40 określonego na podstawie pięcioletnich pomiarów (2013-2017) z okresu wegetacyjnego (maj – lipiec) w strefie mazowieckiej mieściły się poniżej poziomu docelowego. W wyniku analiz przeprowadzonych w ramach rocznej oceny jakości powietrza za 2017 r. strefa mazowiecka uzyskała klasę A. Poziom celu długoterminowego dla kryterium ochrony roślin, który ma być osiągnięty do 2020 r. nie został dotrzymany. Stąd cały obszar województwa z wyłączeniem miast nie spełnia kryteriów. Strefa mazowiecka otrzymała klasę D2.

Gmina posiada uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Problem zanieczyszczeń powietrza pochodzący z tzw. niskiej emisji jest kwestią złożoną i nie ogranicza się wyłącznie do sfery środowiskowej. Obecność przestarzałych kotłów wynika z niedostosowania budynków do standardów środowiskowych oraz braku niezbędnej infrastruktury technicznej. Ponadto, niska emisja wynika również w powodów ekonomicznych. Mieszkańcy Gminy Wiskitki dotknięci problemem ubóstwa bardzo często wybierają tańsze, gorsze jakościowo paliwa grzewcze. W takiej sytuacji może dochodzić do spalania w domowych paleniskach materiałów niedozwolonych (np. odpadów komunalnych, mebli i innych wyrobów). Na terenie Gminy obserwuje się duży odsetek mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą. Nie wykluczone, iż przyczyną niektórych chorób może być zła jakość powietrza wynikająca z wy-

sokiego stężenia pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Obecnie jest wiele możliwości skorzystania z dopłat do wymiany źródeł ciepła. Niestety w przypadku rodzin dotkniętych skrajnym ubóstwem, bardzo często zapewnienie minimalnego wkładu własnego do wymiany instalacji grzewczej jest niemożliwe.

O jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy decydują przede wszystkim emisje zanieczyszczeń.

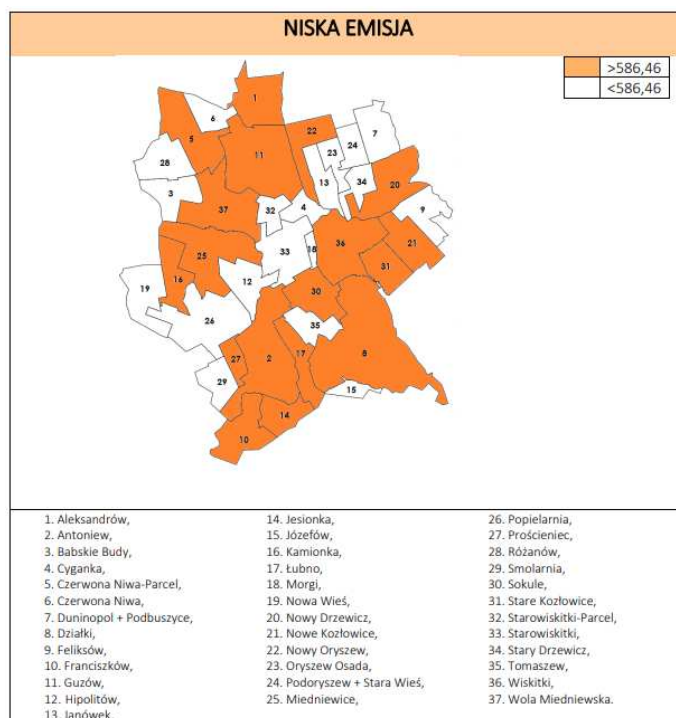
Główne źródła powstawania zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy to:

- źródła punktowe, tzw. „niska emisja” pochodząca ze stacjonarnych źródeł lokalnych (paleniska gospodarstw domowych, kotłownie indywidualne),
- źródła liniowe o charakterze mobilnych zanieczyszczeń komunikacyjnych (głównie spaliny samochodowe i hałas pochodzący od środków transportu drogowego),
- przenoszenie zanieczyszczeń z obszarów sąsiednich w postaci kwaśnych deszczów.

Szczególnie uciążliwe dla środowiska są zanieczyszczenia pochodzące z następujących źródeł:

- emitory o niskiej wysokości – z procesów spalania paliw do ogrzewania budynków oraz obiektów produkcyjnych w oparciu o indywidualne źródła ciepła (zanieczyszczenia: pył, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i tlenek węgla) i z procesów produkcyjnych (zanieczyszczenia: węglowodory i ich pochodne, fluor, pyły siarki, siarkowodor i inne specyficzne dla produkcji substancje). Duże nagromadzenie kotłowni, palenisk domowych powoduje, że przy niekorzystnych warunkach pogodowych (szczególnie w okresie grzewczym), następuje lokalny wzrost stężeń w ich najbliższym otoczeniu. Na terenach zabudowy luźnej, gdzie istnieją lepsze warunki przewietrzania i depozycji zanieczyszczeń, problem stężeń zanieczyszczeń jest mniejszy. Na terenie gminy nie prowadzono obliczeń wielkości emisji zanieczyszczeń z palenisk domowych.

Obszarami o największej kumulacji niskiej emisji są następujące sołectwa: Aleksandrów, Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Działki, Franciszków, Guzów, Jesionka, Kamionka, Łubno, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Nowy Orzyszew, Miedniewice, Prościeniec, Sokule, Stare Kozłowice, Wiskitki oraz Wola Miedniewska.

Mapa 9. Obszary o największej kumulacji niskiej emisji na terenie Gminy Wiskitki.

Źródło: Lokalny program rewitalizacji dla gminy Wiskitki do roku 2023

- zanieczyszczenia komunikacyjne - emisja zanieczyszczeń obejmuje takie substancje jak: tlenki azotu, węglowodory, pyły, tlenek węgla, dwutlenek siarki czy aldehydy. Zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji, wraz z postępującym zwiększaniem się ilości pojazdów na szlakach komunikacyjnych, wykazują wyraźną tendencję wzrostową. Emisja tych zanieczyszczeń w ciągu roku jest w zasadzie stała, przy czym znaczący udział w zanieczyszczaniu powietrza spalinami samochodowymi ma ruch tranzytowy odbywający się drogą krajową oraz drogą wojewódzką przechodzącą przez centrum gminy. Szczególnie wysokie stężenia zanieczyszczeń występują na skrzyżowaniach i przy trasach o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie. Zanieczyszczenia transportowe stanowią również jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia gleb oraz poprzez wymywanie zanieczyszczeń z powierzchni - wód.
- zanieczyszczenia pochodzące z obszarów przyległych - ze względu na znaczne odległości od źródeł i położenie poza głównymi trasami rozprzestrzeniania źródło mało istotne.

Imisja zanieczyszczeń – brak danych o aktualnym poziomie zanieczyszczeń na terenie gminy Wiskitki.

3.5. Źródła promieniowania

Na terenie Gminy Wiskitki źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne,

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa mazowieckiego jest realizowany w trzech typach obszarów:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- pozostałych miastach,
- obszarach wiejskich.

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w roku 2013 nie obejmował Gminy Wiskitki, dlatego też do oceny stopnia zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym zostaną wykorzystane wyniki uzyskane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach kontrolnych znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego.

Dopuszczalna wartość poziomu pól elektromagnetycznych w powietrzu wynosi 7 V/m. W otoczeniu badanych źródeł pól elektromagnetycznych będących przedmiotem pomiarów nie stwierdzono miejsc występowania poziomów pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych. Analizując powyższe wyniki oraz wieloletnie badania pól elektromagnetycznych prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, pozwala założyć, że również na terenie Gminy Wiskitki brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

3.6. Gospodarka odpadami

Według danych GUS z 6.02.2020 r. na terenie Gminy Wiskitki zebrano łącznie ok. 624 ,32 ton odpadów. W tym z gospodarstw domowych 607,23 ton. Z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) – 17,09 t.

Odpady w większości (ok. 58,5%) zostały poddane przetworzeniu w procesach odzysku R12 oraz R1. Pozostała ilość (ok. 41,5,%) poddana została unieszkodliwieniu w procesie składowania D5 (ok. 41%) oraz D8 (ok. 0,5%). Zgodnie z wytycznymi i obowiązującymi przepisami, odpady komunalne w formie zmieszanej nie powinny być składowane bez przetworzenia.

Zmieszane odpady komunalne pochodzące z terenu Wiskitki zostały przekazane w całości do instalacji wskazanych dla Regionu Warszawskiego w „Wojewódzkim Planie Gospodarki

Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023” jako instalacje regionalne, bądź zastępcze. Do instalacji regionalnych skierowanych zostało 71,0% ogólnej masy zebranych odpadów zmieszanych, natomiast do zastępczych 29,0%.

Zielone odpady ulegające biodegradacji (kod 20 02 01) zebrane w sposób selektywny pochodzące z terenu Gminy Wiskitki roku powinny być kierowane do regionalnych bądź zastępczych instalacji przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji funkcjonujących w ramach Regionu Warszawskiego 61,3% ogólnej masy odpadów zielonych (20 02 01) zebranych na terenie Gminy Wiskitki w roku 2013 zostało skierowanych do regionalnych instalacji gdzie zostały poddane procesowi kompostowania. Pozostała masa odpadów (38,7%) została skierowana do zastępczych instalacji.

W 2009 roku na terenie Gminy Wiskitki opracowany został „Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wiskitki”. W ramach tworzenia planu przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Jak wynika z ww. opracowania, na terenie gminy znajduje się zbiorczo około 541 467 m² azbestu¹. Wyroby zawierające azbest, występujące na terenie omawianej gminy to głównie płyty azbestowo-cementowe płaskie i faliste. Zaleca się realizację Planu w celu usunięcia i unieszkodliwienia wszystkich wyrobów zawierających azbest, występujących na terenie gminy do roku 2032. Zaleca się także, aby w celu zminimalizowania negatywnego wpływu tych działań na środowisko prace demontażowe prowadzone były zgodnie z założeniami przedstawionymi w „Planie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wiskitki”.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Wodociągi

Na terenie gminy znajduje się 26 zaewidencjonowanych odwiertów. Główne ujęcia wód podziemnych (o uregulowanym stanie wodnoprawnym) zlokalizowane są w południowej części gminy w następujących miejscowościach: w Felixowie (4 studnie na działce o nr ew. 77/4 i 77/5), Nowych Kozłowicach (2 studnie na działce o nr ew. 249) i we wsi Działki – na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Radziwiłłów, w obrębie tzw. „kopalnej doliny Kozłowskiej”. Woda z w/w ujęć pobierana jest z czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Ujęcia zlokalizowanego na terenie wsi Działki woda pobierana jest na potrzeby miasta Żyrardowa. Natomiast dwie studnie w Felixowie (dz. nr ew. 77/5) stanowią rezerwę dla przyszłych potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę w/w miejscowości.

Na potrzeby gminy Wiskitki funkcjonuje system zaopatrzenia w wodę oparty na ujęciu wody w Felixowie (2 studnie) i w Nowych Kozłowicach (2 studnie). Z ujęć tych woda odprowadzana jest do stacji uzdatniania wody w Felixowie zlokalizowanej na działce o nr ew. 77/4, a następnie do odbiorców indywidualnych siecią rozdzielczą o łącznej długości 215,0km oraz ok. 101,2 km przyłączy indywidualnych (około 2351 odbiorców – stan na dzień 31 grudnia 2011r.). Sieć wodociągowa została wybudowana w latach 1974 – 2003 głównie z rur PCV (lub PE w przypadku przyłączy). Na terenie gminy występuje również zakładowe ujęcie wód podziemnych zlokalizowane w Guzowie. Woda pobierana jest z trzeciorzędowego poziomu wodonośnego na cele przemysłowe i do nawodnień rolniczych.

Sieć wodociągowa swym zasięgiem obejmuje przeważającą część terenu gminy Wiskitki i jest rozbudowywana w miarę potrzeb. Jak wynika z „Raportu o stanie gminy Wiskitki za rok 2018” w Gminie Wiskitki sieć wodociągowa obejmuje 74.8% odbiorców na terenie gminy.

W związku z powyższym należy przyjąć iż budowa sieci wodociągowej nie stanowi i nie będzie stanowić problemów przy wyznaczaniu obszarów nowej zabudowy, ponieważ zgodnie z raportem o stanie gminy wszystkie miejscowości w gminie Wiskitki są już dziś uzbrojone w sieć wodociągową, a ewentualna budowa sieci zaopatrującej w wodę poszczególne inwestycje to kwestia ustaleń pomiędzy gminą a odbiorcą.

Kanalizacja sanitarna

Na terenie gminy Wiskitki istnieje oczyszczalnia ścieków w Guzowie (budowa zakończona w 2011r.) oraz odcinki sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Wiskitki i Działki. Projektowana jest budowa sieci kanalizacyjnej m.in.: w miejscowości Guzów, Starowiskitki, Cyganka, Morgi, Sokule, Tomaszew, Łubno, Wiskitki.

Jednak większość gminy obecnie nie posiada sieci kanalizacyjnej i ścieki z gospodarstw domowych są odprowadzane do bezodpływowych zbiorników – szamb, a następnie wywożone do oczyszczalni ścieków na terenie miasta Żyrardowa.

W chwili obecnej długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wiskitki wynosi 58,30 km i korzysta z niej 3 258 osób zamieszkałych w miejscowościach: Guzów, Morgi, Wiskitki, Działki, Sokule, Tomaszew, Guzów Osada, Cyganka, Starowiskitki Parcel oraz Łubno.

Do roku 2021 planuje się wybudowanie kolejnych 46,149 km sieci, z której skorzysta niemalże 4 500 osób w miejscowościach i sołectwach: Franciszków, Jesionka, Miedniewice, Starowiskitki (fragment), Wola Miedniewska (fragment), Kozłowice Stare, Kozłowice Nowe, Nowy Oryszew, Janówek, Oryszew Osada (fragment).

Zgodnie z obecnymi przepisami w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować indywidualne systemy oczyszczania ścieków. W związku z czym poza aglomeracją Wiskitki stosowane są lokalne indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

4.2. Energetyka

Teren gminy Wiskitki zasilany jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) zlokalizowanego w północnej części miasta Żyrardowa. Na terenie Gminy dominują linie napowietrzne SN i NN. Przebiegają również linie wysokiego napięcia 110 i 220 kV. W niewielkiej ilości występują również linie niskiego napięcia kablowe w nowych osiedlach mieszkaniowych. Ze względu na małe możliwości sieci przesyłowych w niektórych miejscowościach występuje niedobór mocy. Taki stan wymaga systematycznej modernizacji i przebudowy linii głównie w miejscowościach, w których wyznaczono nowe osiedla mieszkaniowe. Występuje także brak rezerwy mocy energetycznej dla potrzeb rozwoju gminy.

4.3. Gazyfikacja

Na terenie gminy nie ma jeszcze sieci gazowej na potrzeby mieszkańców.

4.4. Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w ciepło oparte jest o indywidualne źródła ciepła, w ekologiczne czynniki grzewcze ogrzewające zakłady produkcyjne, urzędy i dwa budynki szkolne. Pozostałe budynki szkolne ogrzewane są olejem opałowym. Istnieje konieczność modernizacji urządzeń grzewczych poprzez zastosowanie wysokowydajnych paliw i o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń (ogrzewanie elektryczne, olejowe).

4.5. Telekomunikacja

Na terenie gminy istnieją cztery automatyczne centrale telefoniczne zlokalizowane w Jesionce (dz. nr ew. 310), Miedniewicach (dz. nr ew. 515/7), Wiskitkach (dz. nr ew. 375) i Guzowie (dz. nr ew. 34/2), które są wystarczające dla potrzeb mieszkańców Gminy.

4.6. Transport drogowy

Przez obszar Gminy przebiegają główne szlaki komunikacyjne - korytarze transportowe:

- autostrada A2 z bezkolizyjnym zjazdem łączącym obwodnicę Żyrardowa, autostradę i drogę krajową nr 50 (Sochaczew Grojec) zwanym węzłem „Wiskitki”,
- droga wojewódzka nr 719 (Warszawa – Skierniewice),
- liczne drogi powiatowe i gminne,
- magistralna linia kolejowa nr 1 Warszawa – Katowice – Kraków (dawniej Kolej Warszawsko – Wiedeńska),
- magistralna linia kolejowa nr 1 Warszawa - Katowice.

Najbliższe porty lotnicze znajdują się w Warszawie (Okęcie), Nowym Dworze Mazowieckim (Modlin) i w Łodzi (Modlinek).

Obwodnica miasta Żyrardowa zrealizowana została z uwagi na uciążliwości i odciążenie z ruchu tranzytowego drogi krajowej nr 50 na odcinku od miejscowości Korytów przez miasto Żyrardów do miejscowości Wiskitki. Stanowi ona obejście Warszawy dla ruchu tranzytowego – ciężkich samochodów ciężarowych.

Dogodne położenie pod względem komunikacyjnym na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków drogowych - autostrady A2 oraz drogi krajowej nr 50, stanowi o dużych możliwościach rozwoju gospodarczego, terenów położonych w sąsiedztwie węzła „Wiskitki”.

Gmina Wiskitki jest dobrze skomunikowana z Warszawą , Łodzią oraz miastami Żyrardów i Sochaczew. Czas dojazdu do Warszawy to około 30 minut, do Łodzi około 1 godz.

Tereny głównie zabudowy mieszkaniowej położone w południowej części gminy znajdują się w zasięgu około godziny jazdy transportem kolejowym.

Sieć dróg gminnych i powiatowych podlega ciągłym modernizacją i jest w dobrym stanie technicznym , odpowiednim do istniejących i planowanych funkcji terenu.

W granicach gminy Wiskitki planowana jest budowa Linii Kolei Dużych Prędkości Wrocław/Poznań – Łódź – Warszawa. PKP PLK S.A. jest w trakcie wytyczania przebiegu trasy. Ww. kolej planowana jest w północnej części gminy w układzie równoleżnikowym wschód – zachód.

5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Niezależnie od realizacji zapisów projektu Zmiany studium, środowisko (rozumiane w szerokim pojęciu) nie pozostanie na obecnym poziomie funkcjonowania. Poddawane działaniu różnorodnym procesom zarówno naturalnym jaki i procesom antropogenicznym będzie ulegało różnorodnym przemianom. Przemiany te zależą od odporności czyli progowej wartości parametrów otoczenia systemu przyrodniczego, przy której system nie zmienia się lub zmiany są odwracalne po ustaniu zakłócenia.

Prognozowany wpływ na środowisko planowanego zagospodarowania przedstawiony został we wstępnej części niniejszej prognozy.

W przypadku nie przystąpienia do zmiany Studium, w obrębie Gminy Wiskitki można rozważać wariant - braku działań inwestycyjnych w terenie antropogenicznie przekształconym i gospodarowanie w terenach rolniczych bądź zaniechanie takiego gospodarowania. Doprowadziłoby to do ugorowania gruntów rolnych i pozostawienie terenu procesom naturalnej sukcesji. Tereny obecnie pozbawione roślinności lub z „ubogą” roślinnością ruderalną ulegałyby powolnym procesom sukcesji ekologicznej (proces ewolucji ekosystemu). W wyniku serii powolnych przekształceń jedne biocenozy ustępują miejsca innym, aż do momentu osiągnięcia stanu równowagi ekologicznej. Kierunek, tempo oraz granice rozwoju zależną nie tylko od występujących na danym terenie populacji organizmów żywych, ale także od panujących warunków środowiskowych.

W przypadku braku zmiany Studium zostanie ograniczona możliwość dalszego rozwoju gospodarczego i aktywizacji poszczególnych terenów poszczególnych wsi. Mogą zostać zahamowane działania zmierzające do wprowadzenia ładu przestrzennego i wdrożenia zasad zrównoważonego rozwoju, w przypadku pozyskiwania przez człowieka zasobów przyrody przy minimalnym oddziaływaniu na środowisko naturalne.

W skrócie można przyjąć, iż brak zmiany Studium mógłby przyczynić się do:

- powstania konfliktów funkcjonalnych,
- niedostosowanie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej do aktualnych potrzeb mieszkańców,
- zdegradowania terenów przylegających do tras komunikacyjnych (brak zainwestowania).

Aktualne zapisy zmiany Studium umożliwią zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w zakresie realizacji usług i przemysłu.

VI. USTALENIA I GŁÓWNE CELE ZMIANY STUDIUM

Dokument Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki składa się z trzech zasadniczych części:

A. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Wiskitki

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy

C. Uzasadnienie wraz z syntezą ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki.

Integralną częścią jest rysunek Studium w skali 1:25 000 – Kierunki rozwoju.

Dla realizacji strategicznych celów rozwoju Gminy w zmianie Studium wyodrębniono strefy funkcjonalno - przestrzenne, o zróżnicowanym przeznaczeniu i warunkach zagospodarowania, uwzględniające uwarunkowania zawarte w Studium oraz zasady wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalonego w dniu 19 grudnia 2018 r. uchwałą sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 22/18.

Podstawą wyznaczenia granic jednostek strukturalnych była analiza funkcji poszczególnych terenów, analiza warunków fizjograficznych i przyrodniczych.

Dla poszczególnych stref, w celu dbałości o ład przestrzenny, określono minimalne i maksymalne wartości wskaźników urbanistycznych. Wyznaczono również granice obszarów wskazanych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które mogą ulegać korektom oraz istnieje możliwość zmiany obowiązujących planów w innych granicach. W strefach MN, MU, U/MN, U, US, UP, P na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć nowe drogi.

W zmianie Studium na załączniku graficznym nr 2 – pn. „Kierunki rozwoju struktury przestrzennej Gminy i przeznaczenia terenów” zachowano strefy, a w ich obrębie obszary do pełnienia poszczególnych funkcji, wynikających z wyznaczonych przez Gminę kierunków rozwoju. Obszar funkcjonalny oznaczono symbolem literowym i cyfrowym w tekście i na rysunku oraz odpowiednim kolorem na rysunku.

W ramach „Stref funkcjonalnych” wyodrębniono (usankcjonowano) następujące obszary:

- Strefa produkcji rolnej „R”
 - ✓ obszary rolnicze położone w kompleksach żyznych gleb R1,
 - ✓ obszary rolnicze R2,
 - ✓ obszary urządzeń obsługi produkcji rolnej, R3,
 - ✓ obszary urządzeń obsługi produkcji rolnej z docelowym przekształceniem w kierunku terenów zabudowy mieszkaniowej R4.
- Strefa produkcji leśnej „L”,
 - ✓ obszary lasów L.
- Strefa rolna z możliwością zalesień „R/L”,
 - ✓ obszary rolne z możliwością zalesień R/L.
- Strefa ekologiczna „RE”,
 - ✓ obszary korytarzy ekologicznych, użytków zielonych i lasów,
 - ✓ tereny zieleni parkowej,
 - ✓ tereny cmentarzy.
- Strefa mieszkaniowa MN,

- ✓ obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usług, nieuciążliwych (w tym usług użyteczności publicznej) z zachowaniem istniejącej zabudowy zagrodowej MN1
- ✓ obszary zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług MN2,
- ✓ obszary ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej, usług turystycznych (agroturystyki) oraz usług nieuciążliwych MN3.
- Strefa mieszkaniowo-usługowa MU,
 - ✓ obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej, drobnej wytwórczości.
- Strefa usługowo-mieszkaniowa U/MN,
 - ✓ obszary rozwoju zabudowy usługowej i zabudowy mieszkaniowej i zabudowy zagrodowej.
- Strefa usługowa „U”,
 - ✓ obszary rozwoju zabudowy usługowej.
- Strefa rekreacyjna „US”,
 - ✓ obszary rozwoju usług sportu, rekreacji i turystyki US.
- Strefa rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych „UP”,
 - ✓ obszary rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych, tereny usługowo-produkcyjne, tereny składów i magazynów, usług użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, obsługi komunikacyjnej i innych,
- Strefa wód powierzchniowych śródlądowych „W”.
 - ✓ tereny wód powierzchniowych śródlądowych.
- Tereny wyłączone spod nowej zabudowy,
 - ✓ Strefa produkcji leśnej „L”,
 - ✓ strefa ekologiczna „RE”.

W wyniku zmiany Studium wyznaczono

- „Strefę rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych”.

W strefie planuje się wielofunkcyjny rozwój aktywności gospodarczej nie wyłączając inwestycji oddziałujących na środowisko. W strefie P planuje się usługi produkcyjne, przemysł, usługi magazynowe i składowe, jak również usługi, handel, zamieszkanie zbiorowe, transport, obsługę komunikacji, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, OZE oraz usługi związane z gospodarką odpadami.

W zmianie Studium zapisano wytyczne do planów miejscowych, ustalenia dotyczące kierunków, wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla poszczególnych obszarów:

Środowisko przyrodnicze

W tworzonych planach miejscowych należy określić zasady ochrony środowiska, szczególną uwagę zwracając na rozwiązania wpływające na ograniczanie uciążliwości obszaru dla terenów sąsiednich. W sąsiedztwie terenów mieszkaniowych nie należy lokalizować inwestycji zawsze znacząco oddziałujących na środowisko.

Zieleń izolacyjną należy tak lokalizować aby tłumiła hałas oraz poprawiała warunki krajobrazowe i mikroklimatyczne terenów sąsiednich.

Dziedzictwo kulturowe

Jeśli w strefie P znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków należy w planach miejscowych określić strefy ochrony konserwatorskiej wokół tych zabytków.

Komunikacja i infrastruktura

W planach miejscowych należy wyznaczyć systemy komunikacji, nie wpływające negatywnie na sąsiednie tereny o innym przeznaczeniu. Ponadto należy ustalić zasady zaopatrzenia w energię elektryczną, gaz oraz wodę i odprowadzenie ścieków.

Zaopatrzenie w wodę przede wszystkim z wodociągu gminnego, odprowadzanie ścieków kanalizacją gminną, zaopatrzenie w gaz z sieci gazu przewodowego.

Studium ustala:

- wysokość budynków do 45m,

- maksymalną powierzchnią zabudowy - 60% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna – min 10% przy czym powierzchnia biologicznie czynna winna znajdować się przede wszystkim przy granicy z sąsiadem,
- zapewnienie miejsc postojowych dla personelu i klientów na danej działce oraz odpowiedniego dojazdu dla samochodów dostawczych i możliwości rozładunku towarów.

W celu ograniczenia uciążliwości w tym uciążliwości hałasowych obsługa terenów strefy położonych w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej winna odbywać się od strony innej niż tereny zabudowy mieszkaniowej.

Wszelki rozwój w strefie powinien odbywać się zgodnie z ideą ładu przestrzennego, ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz dbałością o odpowiedni standard i poziom życia mieszkańców.

Ewentualne uciążliwości powodowane przez składy, magazyny oraz obiekty usługowo-produkcyjne powinny zamykać się w granicach obszaru.

Na etapie sporządzania planu miejscowego dla wyznaczonych obiektów usługowych należy przewidzieć dojazdy, miejsca postojowe dla samochodów osobowych użytkowników i obsługi oraz dla samochodów dostawczych wraz z zapewnieniem możliwości rozładunku towarów.

Przyjęta wizja rozwoju Gminy Wiskitki stanowi podstawę do ukształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, racjonalnego wykorzystania przestrzeni gminy, polegającego na intensyfikacji zainwestowania z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców.

W północnej części gminy, gdzie przeważają grunty o wysokiej przydatności rolniczej ustalono pozostawienie obszarów o bardzo dobrych i dobrych glebach pod produkcję rolniczą. W wyznaczonej „Strefie produkcji rolnej” zostały wyodrębnione obszary rolne położone w kompleksach żyznych gleb. Są to obszary obsługi produkcji rolnej we wsiach Guzów i Babskie Budy.

Południowa część gminy, ze względu na występowanie słabszych kompleksów gleb, została przeznaczona w zmianie Studium pod obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług użyteczności publicznej, obszary ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej, usług turystycznych, zamieszkania zbiorowego oraz usług nieuciążliwych obsługujących obszar.

Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w północnej części gminy wyznaczono obszary zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Strefę mieszkaniowo - usługową „MU” wyznaczono we wsiach: Nowe Kozłowice, Wiskitki, Miedniewice, Guzów, Franciszków, Jesionka, Sokule, Feliksów, Działki. Obszary rozwoju zabudowy usługowej z zachowaniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej wyznaczają strefy „U” i „U/MN” we wsiach: Wiskitki, Orszew, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz, Morgi, Starowiskitki, Cyganka, Guzów, Guzów Cukrownia.

Strefę rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych i mieszkaniowych „UP” zlokalizowano głównie wzdłuż autostrady A2 we wsiach Wiskitki, Starowiskitki, Stare Kozłowice oraz wzdłuż drogi krajowej nr 50 w miejscowości Cyganka.

Zamierzenia rozwojowe gminy związane są przede wszystkim z przebiegiem przez obszar gminy zrealizowanej autostrady A2 i obecnością węzła komunikacyjnego, który znajduje się w Wiskitkach. Węzeł „Wiskitki” stanowi skrzyżowanie autostrady A2 z obwodnicą miasta Żyrardów, znajdującą się w ciągu drogi krajowej nr 50. Fakt ten zachęca do inwestowania głównie w rozwój bazy hotelowej, gastronomię, stację obsługi pojazdów, stację paliw oraz inne usługi związane z planowanym przedsięwzięciem.

Obecnie toczą się prace nad budową nowego lokalnego układu komunikacyjnego, który obsłuży wyznaczone tereny aktywności gospodarczej. Rozbudowa lokalnego układu komunikacyjnego, który w płynny sposób obsłuży tereny aktywności gospodarczej inicjuje wyznaczenie nowych terenów aktywności gospodarczej położonych w sąsiedztwie autostrady.

Położenie gminy w Bolimowskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie oraz w Bolimowsko – Radziejowickim z doliną środkowej Rawki Obszarze Chronionego Krajobrazu ogranicza rozwój uciążliwego przemysłu i usług oraz składów i magazynów, szczególnie w części południowej gminy. W zmianie Studium zachowano, chronione na podstawie dotychczasowych dokumentów planistycznych Gminy, obszary i obiekty o wartościach kulturowych i przyrodniczych.

Na słabych glebach - V i VI klasy bonitacyjnej wyznaczono tereny dolesień na gruntach rolnych, w pobliżu dużych kompleksów leśnych.

Ciągi ekologiczne wyznaczono wzdłuż cieków wodnych. Obszary te przylegają lub zajmują dna dolin rzecznych i obniżień bezodpływowych, na których dominują grunty nie nadające się do bezpośredniego posadowienia z uwagi na bardzo słabe warunki geotechniczne oraz wysoki poziom wód gruntowych (poniżej 1 m p.p.t.). Umożliwiają zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochronę cennych gatunków roślin i zwierząt.

W wyniku zmiany Studium wprowadzono niewielkie zmiany w strukturze przestrzennej Gminy. Dotyczą one fragmentów miejscowości Cyganka, Wiskitki, Nowy Orszew, Janówek, Orszew Osada, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz i Starowiskitki, które włączono do nowo wyznaczonej strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych, tereny usługowo – produkcyjne, tereny składów i magazynów, usług, zamieszkania zbiorowego, obsługi komunikacyjnej i innych „P” oraz do faktycznego zagospodarowania w terenie. Tereny objęte zmianą oraz tereny już zainwestowane w obrębie autostrady A2 i węzła Wiskitki tworzą łącznie zwartą strefę aktywności gospodarczej.

Do głównych przesłanek umożliwiających rozwój Gminy należy wymienić:

- wykorzystanie potencjału terenów zlokalizowanych wzdłuż autostrady A2, we wsiach Wiskitki, Starowiskitki, Stare Kozłowice oraz wzdłuż drogi krajowej nr 50 w miejscowości Cyganka,
- uzupełnienie sieci infrastruktury technicznej i drogowej w celu ochrony komponentów środowiska naturalnego (gleby, powietrze, środowisko wodno-gruntowe, obszary i obiekty cenne przyrodniczo).
- zapobieganie nadmiernemu rozpraszaniu się zabudowy,
- eliminowanie konfliktów funkcjonalnych,
- wyłączenia obszarów cennych pod względem przyrodniczym i kulturowym spod zabudowy,
- zwiększenie kompleksów leśnych poprzez zalesienie gruntów o niskiej bonitacji gleb.

VII. PRZEWIDYWANE SKUTKI WPŁYWU USTALEŃ ZMIANY STUDIUM NA ŚRODOWISKO W TYM CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2 000 Z UWZGLĘDNIENIEM ZALEŻNOŚCI MIĘDZY TYMI ELEMENTAMI I DZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY

Obszary o największych walorach przyrodniczych i krajobrazowych znajdujące się na terenie gminy objęte zostały ochroną prawną, w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody wchodzi one w skład Bolimowsko - Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z doliną środkowej Rawki oraz Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

W obrębie Gminy Wiskitki nie występują ani nie są wskazywane do objęcia ochroną obszary, które mogłyby zasilić Sieć Obszarów Natura 2000.

Najbliżej występującym obszarem chronionym w Sieci Natura 2 000 jest Obszar Siedliskowy pn. „Łąki Żukowskie” o kodzie PLH 140053. Znajduje się on w odległości ok. 10 km (w linii prostej) na południe od obszaru opracowania.

Z uwagi na odległości oraz planowany sposób zagospodarowania Gminy, oddziaływania wynikające z realizacji zapisów zmiany Studium, nie będą mieć wpływu na Obszary Natura 2 000. Zapisy zmiany Studium nie przyczynią się do pogorszenia stanu siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Każda realizacja zapisów w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (lub jego zmiany) wywołuje bądź wywoływać może skutki w środowisku naturalnym i w krajobrazie obszaru, którego dotyczy oraz terenów w sąsiedztwie. Charakter i rozmiar oddziaływań zależy od rodzaju przeznaczenia i wielkości elementu tworzącego zmiany.

Dla potrzeb niniejszego opracowania za istotną dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego w pierwszej kolejności uznano realizację i funkcjonowanie terenów usługowo-produkcyjnych, terenów składów i magazynów oraz obsługi komunikacyjnej, wyznaczonych w tzw. „Strefie rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych”. W strefie tej mogą być realizowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko i zdrowie, w rozumieniu przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Ze względu na możliwości lokalizowania ww. przedsięwzięć można przewidywać, iż środowisko w ww. strefie i w jej sąsiedztwie jest w dużym stopniu zagrożone.

Przewidywane skutki oddziaływania zapisów zmiany Studium na środowisko i jego prawidłowe funkcjonowanie są zróżnicowane, co do charakteru zmian, trwałości przekształceń, natężenia zachodzących zmian, częstotliwości zmian i ich zasięgu przestrzennego. Spodziewane przeobrażenia w środowisku w związku z wprowadzeniem zapisów zmiany Studium będą prawdopodobnie niewielkie, bez znaczącego negatywnego oddziaływania na ogólny stan środowiska obszaru gminy terenów przyległych. Największych przeobrażeń środowiska należy spodziewać się w terenach gdzie dopuszczono realizację i funkcjonowanie terenów usługowo-produkcyjnych, terenów składów i magazynów oraz obsługi komunikacyjnej

Wśród oddziaływań na środowisko w kontekście zapisów zmiany Studium przeanalizowane zostały następujące znaczące oddziaływania:

1. Charakter zmian:
 - pozytywne,
 - negatywne,
 - bez większego znaczenia
2. Pod względem bezpośredniości:
 - bezpośrednie,
 - pośrednie (w sensie dalsze),
 - wtórne (w rozumieniu pochodne, występujące jako skutek w późniejszym okresie),
3. Pod względem okresu trwania
 - chwilowe (ograniczonym do maksimum 1 doby),
 - krótkoterminowe (do 1 roku),
 - długoterminowe (kilkudziesięcioletnim np. powyżej 50 lat),
4. Pod względem częstotliwości:
 - stałe,
 - zmienne,
 - epizodyczne
5. Pod względem trwałości przekształceń:
 - o skutkach odwracalnych,
 - o skutkach nieodwracalnych
6. Intensywność przekształceń;
 - znaczne,
 - nieznaczne,
 - obojętne,
 - skumulowane (nakładające się oddziaływanie pochodzące z różnych źródeł)
7. Zasięg przestrzenny oddziaływania:
 - lokalnie, (miejscowe),

- w terenach przyległych.

Brak definicji tych pojęć w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz w ustawie Prawo ochrony środowiska powodują, że ocena w dużej mierze jest subiektywna.

Dla przedsięwzięć, przewidzianych w projekcie planu bezpośrednie oddziaływanie na środowisko nie będzie ograniczone do najbliższego sąsiedztwa. Przed określeniem konkretnych lokalizacji inwestycji możliwe jest tylko wskazanie kluczowych czynników, które będą lub potencjalnie mogą wpływać na zmiany stanu środowiska.

Ewentualne uciążliwości ograniczone są poprzez ustalenia ujęte w planach miejscowych sporządzanych w oparciu o zapisy Studium.

W związku z tym ważna jest jego realizacja w zakresie systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia ścieków bytowych, komunalnych i wód opadowych, systemów i sposobów ogrzewania, segregowania odpadów stałych w miejscach ich powstawania, zachowania parametrów zabudowy i odpowiednich wskaźników terenów biologicznie czynnych.

Za szczególne istotne należy uznać oddziaływanie na środowisko prowadzące do przeobrażeń struktur przyrodniczych związanych z realizacją przedsięwzięć dopuszczonych zapisami zmiany Studium w tym:

- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w związku z przeznaczeniem gruntów pod zabudowę kubaturową i budową ciągów komunikacyjnych (nowych dróg publicznych i wewnętrznych oraz ich modernizacji),
- zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się m. in. w zanikaniu zbiorowisk roślinności ruderalnej i segetalnej, głównie na nowych terenach zajmowanych pod zabudowę i rozbudowę sieci dróg,
- przeobrażenia w zakresie ciągów migracyjnych wielu gatunków zwierząt w związku z „nowym” zagospodarowaniem terenów (bariery w postaci ogrodzeń i ulic),
- przekształcenie powierzchni ziemi i krajobrazu w związku z realizacją kubaturowych obiektów budowlanych i budynków,
- wprowadzenia gazów lub pyłów do powietrza, (zwiększenie wielkości i powiększenie obszarów emisji wprowadzonych do powietrza zanieczyszczeń pochodzących z procesów grzewczych oraz urządzeń technologicznych w obiektach usługowych czy produkcyjnych, zwłaszcza przy zastosowaniu paliw stałych),
- zmiany warunków wodnych związane z zabudową i utwardzeniem powierzchni naturalnych,
- powstawanie dodatkowych miejsc wytwarzania ścieków (w tym komunalnych i przemysłowych) i odpadów stałych, w rejonie nowych obiektów przeznaczonych na działalność usługową i produkcyjną oraz zabudowę mieszkaniową,
- prawdopodobieństwo pogorszenie stanu sanitarnego wód podziemnych, zwłaszcza na terenach produkcyjno-usługowych - w strefach dopuszczonego wykorzystania zbiorników bezodpływowych i lokalnego systemu oczyszczania w sytuacji braku kanalizacji sanitarnej,
- wzrost poziomu lub powstawanie nowych źródeł hałasu – w rejonach występowania działalności produkcyjnej i usługowej oraz dróg o zwiększonym nasileniu ruchu.

1. Oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska naturalnego wynikające z realizacji ustaleń zmiany Studium

1.1 Wpływ na różnorodność biologiczną

Przyroda tworzy różnorodność, która zapewnia jej równowagę – utrzymanie homeostazy na poziomie osobników, gatunków i ekosystemów. Wynika to stąd, że zwykle stabilniejsze (odporniejsze, lepiej przystosowane, sprawniej reagujące na zmiany w środowisku) są układy złożone z większej liczby elementów i tym samym regulowanych (samoregulujących się) większą liczbą wzajemnych oddziaływań, niż układy złożone z mniejszej liczby różnych elementów powiązanych między sobą mniejszą liczbą oddziaływań.

Przekształcenie terenów wolnych od zabudowy na tereny budowlane doprowadzi najprawdopodobniej do zabudowy wraz z ogrodzeniami i towarzyszącą infrastrukturą, co spowoduje nieodwracalne zmiany w całym środowisku danego terenu i otoczenia oraz doprowadzi do zubożenia bioróżnorodności.

Presja człowieka na środowisko ma dużo większe znaczenie w ubożeniu różnorodności genetycznej roślin. Rozszerzanie zbiorowisk antropogenicznych, likwidacja oraz rozdrobnienie pól roślinności naturalnej i półnaturalnej, wybiórcza eksploatacja poszczególnych gatunków oraz wprowadzanie gatunków obcych, przekształcanie warunków siedliskowych, a także zmiany stosunków wodnych i składu chemicznego wód – to główne przyczyny zmniejszania się zmienności genetycznej roślin.

W związku z powszechną fragmentacją środowiska niezwykle znaczenie w ochronie różnorodności genetycznej mają korytarze ekologiczne, dające izolowanym populacjom możliwość panmiksji genów. Głównym celem korytarzy jest zapewnienie łączności między izolowanymi układami przestrzennymi i umożliwienie migracji. W przypadku realizacji zabudowy i co się z tym wiąże wprowadzenie licznych ogrodzeń, szlaki migracyjne zostaną zaburzone. Istniejące pierwotnie korytarze nie będą spełniać swojej roli.

Intensyfikacja zagospodarowania terenów pociągnie za sobą nieznaczne zmiany w strukturze gatunkowej flory i fauny obszaru gminy.

Zaniechanie działalności rolniczej z kolei prowadzi do zaniku niektórych gatunków roślin i zwierząt. Zmniejszają się przestrzenie otwarte poprzez niekontrolowaną sukcesję roślinności krzaczastej i zadrzewień. Jest to negatywne zjawisko, ponieważ tereny te przyczyniają się do zachowania różnorodności krajobrazu, są miejscem życia nieuprawianych roślin i dzikich zwierząt, które potrzebują zróżnicowanej przestrzeni aby przetrwać.

Niewłaściwe użytkowanie gruntów rolnych, w tym niezgodnie z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi terenu może stanowić zagrożenia dla różnorodności biologicznej.

Ważnym czynnikiem o kluczowym znaczeniu dla zachowania walorów przyrodniczych, a tym samym i bioróżnorodności jest ich naturalna dynamika. Charakterystyczne dla terenów ugorowanych są siedliska, które w dużej części mają charakter siedlisk przejściowych, wpisanych w ciągi spontanicznych przekształceń sukcesyjnych. Poszczególne siedliska, w miarę upływu czasu, z jednej strony przekształcają się w inne, a z drugiej – ciągle odtwarzają się w innych miejscach. Podstawowym czynnikiem determinującym ciągłe odnawianie się owych siedlisk jest spontaniczna dynamika oraz zachowanie ich przed zagospodarowaniem rolniczym.

W celu ochrony bioróżnorodności konieczne jest przewidywanie, zapobieganie oraz zwalczanie przyczyn zmniejszania się lub jej zanikania. Ubożenie bioróżnorodności wyraża się poprzez utratę siedlisk, wymieranie gatunków, zmniejszanie zróżnicowania genowego w populacjach. Zwłaszcza w ostatnich latach zauważono zmniejszanie się różnorodności form życia na ziemi. Zdaniem niektórych ekspertów różnorodność zanika w oszałamiającym tempie i zagraża podstawom ludzkiej egzystencji. Szacuje się, że każdego dnia ginie bezpowrotnie z naszej planety co najmniej 20 gatunków zwierząt i roślin w wyniku zanieczyszczeń i przekształceń w naturalnym środowisku.

Reasumując - siła wprowadzanych zmian będzie zależna nie tylko od zapisów zmiany Studium, ale od realizacji indywidualnych inwestycji i zagospodarowania nieruchomości w czasie. Należy przewidywać, iż kontrolowany rozwój zabudowy umożliwi zminimalizowania strat w zakresie różnorodności biologicznej.

1.2. Wpływu na krajobraz przyrodniczy, świat roślinny i zwierzęcy

Środowisko przyrodnicze gminy charakteryzuje się częściowo przekształconymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, znaczną różnorodnością biocenotyczną i ekosystemową. Najcenniejsze przyrodniczo tereny objęto ochroną konserwatorską.

Zmiana Studium w wielu terenach poszerza istniejące lub wprowadza nowe funkcje. Obiekty budowlane i budynki wprowadzone dotychczas do istniejącego krajobrazu, spowodowały jego trwałe przekształcenie. Dlatego też realizacja zapisów zmiany Studium dotycząca powiększenia istniejących funkcji w terenie nie spowoduje nagłego zakłócenia wartości krajobrazowych terenu.

Na potrzeby niniejszego opracowania nie prowadzono obserwacji i nie dokonano inwentaryzacji występującej tam fauny. Biorąc pod uwagę zróżnicowania terenów pod względem zagospodarowania, należy spodziewać się, że istniejąca na terenie fauna może być zróżnicowana. Realizacja zabudowy, spowoduje dalszą utratę siedlisk dostępnych dla zwierząt. Zmniejszenie powierzchni nadającej się do zasiedlenia wpłynąć może np. na zmniejszanie się lub wycofywanie się populacji oraz zmniejszanie się liczebności zwierząt zamieszkujących dany obszar i w jego sąsiedztwie. Dla małych populacji zwierząt niebezpieczne są także lokalne zmiany warunków siedliskowych.

W terenach poddanych presji urbanizacji (ruch samochodowy, hałas związany z działalnością produkcyjną i usługową) może nastąpić wypłoszenie zwierzyny bytującej w danym obszarze. Powstanie zabudowy uniemożliwi osiedlenie się zwierząt o dużych arealach osobniczych (żerowiskowych). Zwiększonej antropopresji poddane są te zwierzęta, które rozmnażają się lub żerują na powierzchni ziemi i nie wysoko nad nią oraz wrażliwe na niepokojenie. Bliskość zabudowy może spowodować, że nie będą osiedlały się zwierzęta, głównie ptaki żyjące w zakrzewieniach lub na granicy pól i zadrzewień.

Wpływ realizacji zabudowy na awifaunę, w przypadku realizacji planowanych inwestycji poza okresem lęgowym i okresem gromadzenia się ptaków do przelotów oraz okresem migracji powinien być znacznie ograniczony.

W fazie prac budowlanych wystąpią niekorzystne czasowe oddziaływania na szatę roślinną. Główne zagrożenie spowodowane jest fizycznym usuwaniem roślinności w pasie technicznym robót oraz możliwością zmiany warunków siedliskowych poprzez naruszenie stoków wodnych, przekształcenie gleby i utwardzanie podłoża.

Skala powstałych oddziaływań środowiskowych jest przede wszystkim uzależniona od stopnia realizacji zapisów zmiany Studium. Prawdopodobnie zmiany wynikające z zapisów Studium będą następowały stopniowo, a ich rozłożenie w czasie spowoduje, iż presja na środowisko będzie ciągła lub tymczasowa, lecz o umiarkowanej sile. Najbardziej drastyczną zmianą dla stanu i funkcjonowania flory będzie pełna realizacja zapisów w zakresie nowych inwestycji, kiedy to zostanie zniszczona istniejąca pokrywa roślinna. Prawdopodobnie część roślinności zostanie zastąpiona przez nasadzenia ozdobne, co stanowi pewnego rodzaju rekompensatę dla środowiska.

Oddziaływanie na szatę roślinną i zwierzęta będą bezpośrednie, trwałe i negatywne o znaczącej sile oddziaływania. W związku z realizacją zapisów zmiany Studium należy liczyć się z powstaniem zmian w krajobrazie. W miejsce użytków rolnych, leśnych i nieużytków może powstać zabudowa dopuszczona zapisami zmiany Studium.

1.3. Wpływ na powierzchnię ziemi oraz glebę

Określone w zmianie Studium zasady i charakter zagospodarowania poszczególnych terenów spowodują istotne zmiany w ukształtowaniu terenu.

Przekształcenia związane będą z powstawaniem nasypów z gruntu wybranego pod fundamenty różnych budynków czy baz magazynowo – transportowych w „Strefie rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych” oraz w trakcie realizacji obiektów infrastruktury podziemnej i naziemnej i ciągów komunikacyjnych. Na powierzchniach tych całkowicie zniszczeniu ulegną gleby.

Należy przypuszczać, iż w terenach gdzie dojdzie do zabudowy, istniejące warstwy glebowe ulegną przemieszczeniu. W sposób trwały zniszczeniu ulegną profile glebowe na powierzchniach, które będą zajęte przez zabudowę usługową czy przemysłową oraz zabudo-

wę innych funkcji np. pod komunikację i inne utwardzenia. Wierzchnie warstwy gleby zostaną zdewastowane i zastąpione przez nasypy antropogeniczne.

Realizacja zabudowy dopuszczanej zapisami zmiany Studium oraz systemu dróg wpłynie miejscowo na przekształcenia terenu i gleby, co spowoduje zmiany składu gatunkowego szaty roślinnej, a w efekcie przyniesie zmiany w lokalnym obiegu wody.

Zmiana zagospodarowania terenu wiąże się z trwałym i nieodwracalnym zniszczeniem warstwy glebowej. Należy założyć, że usuwana wierzchnia warstwa ziemi z wykopów zostanie zagospodarowana w obrębie poszczególnych nieruchomości.

Zmniejszenie zasobów glebowych na terenie gminy, w związku z ustaleniem w zmianie Studium, nowych terenów aktywności funkcji gospodarczych (tereny usługowo-produkcyjne, tereny składów i magazynów, obsługi komunikacyjnej), usankcjonowanie terenów zabudowy usługowej, mieszkaniowej czy zabudowy mieszkaniowo-usługowej dotyczyć będzie terenów o niskiej przydatności gleb dla użytkowania rolniczego. Dla gleb wyższych klas - III i lokalnie II, w zmianie Studium zapisano funkcje rolniczą w ramach tzw. „Strefy produkcji rolnej”, wyznaczonej głównie w północnej części Gminy. Zabudowę w północnej części dopuszczono głównie w pasach przyulicznych poszczególnych ciągów komunikacyjnych.

Niskie klasy bonitacyjne gleb, stanowią niekorzystne uwarunkowania dla rozwoju rolnictwa lub jego dalszej intensyfikacji, dlatego też dopuszczenie zabudowy w tych terenach jest jak najbardziej zasadne.

1.4. Skutki wpływu na środowisko wodno-gruntowe

Głębokość występowania pierwszego zwierciadła wody na terenie gminy Wiskitki waha się od 0,0 do 2,0 m. Wody na tych głębokościach występują w dnach dolin rzecznych i niecek wytopiskowych oraz na całym obszarze stożków napływowych. Na obszarze wysoczyzny pierwszy poziom wodonośny występuje na głębokości 2,5 m. Związany jest on z osadami wodno – lodowcowymi nadbudowującymi wysoczyznę oraz z przewarstwieniami piasków i żwirów w obrębie glin z wałowych zlodowacenia Warty. W okolicach Czerwonej Niwy stwierdzono występowanie pierwszego poziomu wód na głębokości 5-10 m (największa głębokość).

Zanieczyszczenia wód podziemnych.

Główne przyczyny zanieczyszczenia wód podziemnych są pochodzenia antropogenicznego i są różne w zależności od przeznaczenia terenu w obrębie danego ujęcia. Stopień zanieczyszczenia wód podziemnych w największym stopniu zależy od:

- głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego,
- powierzchni terenu,
- lokalizacji potencjalnego źródła zagrożeń. Najbardziej zanieczyszczone są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego ze względu na dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzający warunki do migracji zanieczyszczeń.

Główne przyczyny zanieczyszczenia wód podziemnych to:

- zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego, w tym niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych, organicznych i środków ochrony roślin (niedostosowane terminy i dawki nawożenia), brak płyt gnojowych, itp.,
- brak właściwego systemu ujmowania i odprowadzania ścieków (nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, wylewanie nieoczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi),
- deponowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych (bezpośrednio na ziemi, w ciekach wodnych, itp.).

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, jakość gleb, podłoże geologiczne oraz presje antropogeniczne.

Do najpoważniejszych czynników obniżających jakość wód w gminie Wiskitki należy:

- emisja nieoczyszczonych ścieków bytowych, do wód powierzchniowych lub do ziemi,
- zanieczyszczenia obszarowe,
- błędy w stosowaniu zabiegów agrotechnicznych.

Zanieczyszczenia obszarowe są odprowadzane do wód w sposób niezorganizowany, trudny do określenia pomiarowego. Głównym źródłem tych zanieczyszczeń są mineralne i organiczne nawozy stosowane pod uprawy oraz chemiczna ochrona roślin. Transport tych substancji z terenu zlewni odbywa się przez wody roztopowe, opadowe i infiltracyjne na całej długości rzeki. Powyższy zespół zagrożeń doprowadza do nadmiernego wzbogacenia wód w substancje biogenne. Przeżyźnienie wód powoduje nadmierny rozwój organizmów, a ich masowy rozkład obniża parametry biochemiczne wód. Stały dopływ ścieków powoduje degradację wód powierzchniowych, już w odcinkach źródłowych.

Do błędów w stosowaniu zabiegów agrotechnicznych należy niewłaściwy sposób meliorowania gruntów, co powoduje obniżenie poziomu wód gruntowych, a w następstwie zmianę składu botanicznego roślinności, co w efekcie prowadzi do stepowienia terenu. Ważna jest również systematyczna konserwacja urządzeń wodnych, co wpłynie na poprawę przepływu wody w rowach melioracyjnych oraz zapobiegnie zagniwaniu odprowadzanych często do urządzeń wodnych ścieków z oczyszczalni.

Największy wpływ na środowisko wodno-gruntowe, w związku z realizacją zapisów zmiany Studium, będzie miało wprowadzenie zabudowy rozumianej, jako powierzchnie nieprzepuszczalne. Doprowadzi to do uszczelnienia podłoża i zmniejszenia infiltracji wód opadowych do gruntu. Ponadto możliwa jest alkalizacja środowiska glebowego w związku ze stosowaniem różnorodnych materiałów budowlanych do budowy obiektów przewidzianych w poszczególnych Strefach.

Intensywne zagospodarowanie terenu obejmująca głównie działalność obiektów produkcyjnych, magazynów i zabudowy usługowej może stanowić potencjalne źródło zanieczyszczeń. Dotyczy to przede wszystkim nieprawidłowych lub nie gwarantujących pełnej ochrony rozwiązań technologicznych w zakresie odprowadzania ścieków, gospodarki odpadowej, urządzeń oczyszczających, jak również ryzyka wystąpienia ewentualnych awarii. Istotne jest więc zachowanie szczególnej ostrożności w zakresie gospodarki ściekowej i zapewnieniu rozwiązań zapobiegających przedostawaniu się zanieczyszczeń do gruntu.

Dlatego też istotne będzie prowadzenie odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej.

W terenach gdzie dopuszczono działania związane z „aktywnością funkcji gospodarczych” należy liczyć się z przekształceniami związanymi z oddziaływaniami bezpośrednimi krótko-terminowymi takimi jak:

- ingerencja w środowisko gruntowe podczas prowadzenia prac budowlanych,
- powstawaniem nasypów z gruntu wybranego pod fundamenty budynków i w trakcie realizacji obiektów infrastruktury podziemnej i naziemnej,
- przemieszanie mas ziemnych,
- wymiana gruntów lub/i ich zagęszczenie.

Nowe inwestycje mogą skutkować oddziaływaniem bezpośrednim i stałym, takimi jak:

- uszczelnienie podłoża,
- przeobrażenie gruntów,
- zmniejszenie areалу terenów aktywnych biologicznie.

Zwiększenie udziału terenów zabudowanych i utwardzonych przyczyni się w konsekwencji do:

- intensyfikacji spływu powierzchniowego,
- ograniczenia zasilania wodą, co w dłuższej perspektywie czasowej prowadzić może do przesuszania gruntów oraz ograniczenia procesów glebotwórczych.

Prognozuje się, iż w efekcie realizacji inwestycji kubaturowych i infrastrukturalnych mogą powstać oddziaływania bezpośrednie krótkoterminowe w postaci:

- wahań zwierciadła wód gruntowej związane z pracami ziemnymi na etapie budowy,
- tworzenie warunków do przemieszczania się zanieczyszczeń w środowisku wodno-gruntowym.

Oddziaływaniem długoterminowym będzie:

- zmniejszenie ilości wody infiltrującej do gruntu związane ze zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej (utwardzenie gruntów),
- zwiększenie odpływu wód opadowych i roztopowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1121) tereny produkcyjno-usługowe, w tym tereny baz magazynowo – transportowych winny być wyposażone w urządzenia lub systemy zapewniające zagospodarowanie wód opadowych i ścieków przemysłowych, pochodzących z tych terenów.

Konsekwencją stworzenia nowych przedsięwzięć i inwestycji oraz zabudowy mieszkaniowej czy mieszkaniowo-usługowej może być zwiększone zapotrzebowanie na wodę z ujęć podziemnych. Na tym etapie trudno jest określić, jaka będzie wielkość poboru wód i czy nowe ujęcia spowodują zmiany w obrębie użytkowego poziomu wodonośnego i ewentualne zmiany w obrębie połączeń hydraulicznych pomiędzy wodami podziemnymi i powierzchniowymi. Niemniej każde ujmowanie wód podziemnych do celów gospodarczych oraz w większych ilościach dla celów prywatnych, wymaga pozwolenia wodno - prawnego, które będzie określało zrównoważone warunki korzystania z tych zasobów. Ponadto studium podkreśla obowiązek prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej pozwalającej na ograniczenie zużycia wody oraz zakłada prowadzenie działań zapobiegających ponadnormatywnym poborom wód.

W celu wyrównania dysproporcji między pełnym zwodociągowaniem terenów zabudowanych w Gminie i nierozwiązanym do końca problemem odbioru ścieków z tych terenów zapisy zmiany Studium przewidują rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przewiduje się, iż w warunkach pełnej realizacji ustaleń „nowych” planów, zostanie zabezpieczone środowisko wodno-gruntowe w związku z prowadzeniem działalności dopuszczonych w zmianie Studium.

W przypadku stwierdzenia zanieczyszczeń w planach sporządzanych w oparciu o zmianę Studium należy dopuścić remediację zanieczyszczeń i przywrócenie glebie jej wcześniejszych wartości użytkowych, jeżeli zachodzić będzie taka potrzeba.

1.5. Wpływu na klimat lokalny

Charakter zmian wprowadzonych projektem planu nawiązuje do obecnego charakteru zagospodarowania. Nowym elementem jest „Strefa aktywności gospodarczej” obejmująca duży obszar wyznaczony w sąsiedztwie węzła komunikacyjnego. Dlatego też ustalenia planu w niewielkim stopniu wpłyną modyfikująco na warunki klimatu lokalnego. Wprowadzenie „nowej” zabudowy może ograniczać możliwość przewietrzania terenu i może przyczyniać się do osłabienia prędkości wiatrów szczególnie w warstwie przyziemnej. W miarę pojawiania się roślinności ozdobnej i izolacyjnej, towarzyszącej powstałym obiektom, zoptymalizuje się warunki termiczno-wilgotnościowe.

Wprowadzenie nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza może przyczynić się do pogorszenia stanu higieny atmosfery. Potencjalne uciążliwości będą łagodzone przez użycie nieuciążliwych dla środowiska urządzeń grzewczych. Ze względu na wzrost szorstkości terenu (nową zabudowę) zmniejsza się prędkości wiatrów oraz wzrosnąć może nieco temperatura powietrza.

1.6. Skutki wpływu na klimat akustyczny

Zmiany w klimacie akustycznym mogą nastąpić zarówno w fazie realizacji, jak i w fazie eksploatacji instalacji i inwestycji dopuszczonych projektem planu miejscowego.

Najbardziej uciążliwe akustycznie, na omawianym terenie, będą prace związane z ewentualną budową sieci infrastruktury technicznej oraz obiektów usługowych, produkcyjnych i magazynów – emisja w czasie prowadzenia inwestycji. Można przypuszczać, iż również w okresie budowy niezbędnych obiektów będzie miała miejsce emisja hałasu i wibracji. Wiąże się to z obecnością maszyn takich jak walce wibracyjne, spycharki, ładowarki, samochody ciężarowe i inne urządzenia, które będą pracowały przy budowie nowych obiektów. Jest to związane z określoną emisją dźwięku. Ponadto nastąpi nasilenie ruchu pojazdów, związane z transportem materiałów budowlanych na miejsce budowy. Zakłada się, iż przy prawidłowo i sprawnie prowadzonych robotach oddziaływanie będzie krótkookresowe i nie będzie miało większego znaczenia dla środowiska w okresie prowadzenia robót.

Ponieważ w zmianie Studium nie precyzuje się rodzaju poszczególnych instalacji i inwestycji, ocena wpływu zapisów zmiany Studium na klimat akustyczny jest jedynie hipotetyczne.

Sformułowanie na etapie tworzenia planów w oparciu o zapisy zmiany Studium, ustaleń umożliwiających ograniczanie ponadnormatywnych oddziaływań hałasu – poprzez nakaz stosowania rozwiązań przeciwhałasowych (technicznych i organizacyjnych), umożliwi również wymagane ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku, w terenie o określonym przeznaczeniu i charakterze zagospodarowania jest normowany przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Załącznik do obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. (Dz. U. z dnia 22 stycznia 2014 r., poz. 112) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W rozporządzeniu każdy rodzaj terenu ma przypisane wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu dla różnych przedziałów czasu. Dopiero na etapie ustaleń projektów planów miejscowych będzie możliwe zakwalifikowanie danego terenu do terenów chronionych akustycznie określonych w ww. rozporządzeniu.

W celu zminimalizowania ewentualnych uciążliwości hałasowych, w „nowych” planach należy ustalić obowiązek utworzenia pasów zieleni izolacyjnej w terenach emitujących nadmierny hałas”.

1.7. Skutki wpływu na powietrze atmosferyczne

W związku realizacją ustaleń planu można prognozować, iż w obszarze opracowania powstaną nowe źródła emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza.

Powstawanie nowych inwestycji wywołać będzie zwiększony ruch samochodów. Samochody, głównie ciężarowe obsługujące będą budowę poszczególnych inwestycji oraz późniejsze ich funkcjonowanie. Wzrost natężenia ruchu kołowego wywoła zwiększenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do atmosfery (źródłem jest powstawanie produktów spalania w silnikach samochodowych). W procesie spalania powstają substancje toksyczne dla człowieka, zwierząt i roślin. Należą do nich: tlenki azotu, tlenek węgla, metale ciężkie pyły PM₁₀ i PM_{2,5}, ozon, ołów i węglowodory w tym benzo(a)piren mający właściwości rakotwórcze.

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery związana będzie również z pracującym sprzętem na placach budowy. Będą to oddziaływania krótkotrwałe i odwracalne, a przy sprawnym prowadzeniu robót nie będą miały większego wpływu na stan środowiska. Źródłami emisji zanieczyszczeń będą w tym przypadku silniki maszyn budowlanych oraz prace ziemne, których przeprowadzanie generuje powstawanie zanieczyszczeń pyłowych. Emisja pyłów może być związana z rozwiewaniem urobku wydobytego podczas robót ziemnych i składowanego w rejonie budowy. Pyły powstające podczas prowadzenia prac budowlanych nie będą miały większego znaczenia w kształtowaniu poziomów emisji dla tych terenów (niewielkie odległości unoszenia powodować będą czasowy wzrost zapylenia o charakterze lokalnym). Emisja ta będzie zjawiskiem czasowym i nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza na przedmiotowym terenie.

Jakość powietrza atmosferycznego zależy ponadto od zastosowanego rodzaju ogrzewania budynków mieszkalnych, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, obiektów produkcyjno-usługowych i rodzaju prowadzonej działalności.

Szczególnie uciążliwe dla środowiska są zanieczyszczenia pochodzące z tzw. emitorów o niskiej wysokości (kominów) w związku z możliwością realizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowej czy produkcyjnej. Zanieczyszczenia te pochodzą z procesów spalania paliw do ogrzewania budynków oraz obiektów produkcyjnych oparciu o indywidualne źródła ciepła (do zanieczyszczeń tych należy: pył, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i tlenek węgla) i z procesów produkcyjnych. Obecnie na terenie Gminy zanieczyszczenia do powietrza wprowadzane głównie przez kotłownie indywidualne budynków mieszkalnych oraz kotłownie lokalne osiedli mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej. W znacznej części są to źródła opalane węglem.

Duże nagromadzenie palenisk domowych powoduje, że przy niekorzystnych warunkach pogodowych (szczególnie w okresie grzewczym) następuje lokalny wzrost stężeń w ich najbliższym otoczeniu. Na terenach zabudowy luźnej, gdzie istnieją lepsze warunki przewietrzania i depozycji zanieczyszczeń, problem stężeń zanieczyszczeń będzie mniejszy.

W celu zminimalizowania uciążliwości związanych z emisją toksycznych substancji do powietrza w zmianie Studium zalecono stosowanie w większym zakresie paliw proekologicznych tj. oleju opałowego i gazu ziemnego.

1.8. Oddziaływanie na ludzi

Szczególne znaczenie dla zdrowia ludzi mają zapisy Zmiany Studium dotyczące włączenia fragmentów miejscowości takich jak: Cyganka, Wiskitki, Nowy Oryszew, Janówek, Oryszew, Osada, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz i Starowiskitki do strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych. Najbardziej inwazyjne mogą być działania realizowane w utworzonych terenach usługowo – produkcyjnych, terenach składów i magazynów, usług oraz obsługi komunikacyjnej. Oddziaływania emitowane z tych terenów mogą być odczuwalne przez osoby zamieszkujące w sąsiedztwie bądź przez pracowników zatrudnionych w różnorodnych zakładach funkcjonujących w obrębie ww. terenów.

Biorąc pod uwagę rodzaj dopuszczonego przeznaczenia poszczególnych terenów niewątpliwie oddziaływania na pracowników będą zróżnicowane w zależności od rodzaju inwestycji, fazy jej realizacji oraz eksploatacji. Szczegółowy wpływ ustaleń na ludzi zależy będzie od funkcji, parametrów i zastosowanych rozwiązań technicznych konkretnych przedsięwzięć realizowanych w przedmiotowych terenach. Nie można również wykluczyć, iż na wyznaczonych terenach aktywności produkcyjno-usługowych realizowane będą przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r., które ze względu na charakter mogą wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Oddziaływania polegające na typowych uciążliwościach związanych z emisją hałasu, pyłu i spalin oraz zagrożeniach wynikających z użytkowania maszyn budowlanych będą dotyczyły przede wszystkim pracowników bezpośrednio zaangażowanych w prowadzenie robót. Prognozuje się, iż będą to oddziaływania krótkotrwałe i nie powinny mieć znaczącego wpływu na zdrowie ludzi, pod warunkiem zachowania wszelkich przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zamierzenia rozwojowe gminy związane są przede wszystkim z przebiegiem przez obszar gminy autostrady A2 i obecnością węzła komunikacyjnego, który znajduje się w Wiskitkach. Węzeł „Wiskitki” stanowi skrzyżowanie autostrady A2 z obwodnicą miasta Żyrardów, znajdującą się w ciągu drogi krajowej nr 50. Fakt ten zachęca do inwestowania w tzw. „strefie aktywności gospodarczej”, wyznaczonej w zmianie Studium. Przebieg drogi krajowej nr 50, wojewódzkiej nr 719 i autostrady A2 z nasilonym ruchem pojazdów kołowych jest zagrożeniem dla środowiska, a w przypadku drogi krajowej nr 50 i wojewódzkiej nr 719 również bezpieczeństwa okolicznych mieszkańców, a postępująca urbanizacja przy niesprecyzowanym programie rozwoju przestrzennego gminy może spowodować degradację środowiska i chaos przestrzenny. Głównymi zagrożeniami gminy Wiskitki są: zagrożenia ekologiczne i przestrzenne z tytułu nasilenia tranzytu komunikacyjnego

Obecność ww. ciągów komunikacyjnych może stanowić miejsce gdzie może dojść do wypadku z udziałem pojazdów i cystern. Zdarzenia tego typu mogą powodować negatywne oddziaływania, raczej o charakterze krótkotrwałym. Na analizowanym terenie nie występują rurociągi paliwowe lub gazowe, które mogłyby potencjalnie stanowić ryzyko wystąpienia awarii. Lokalizacja strefy aktywności gospodarczej jest korzystna z punktu widzenia potencjalnych zagrożeń, gdyż jest oddalona jest od obszarów zwartej zabudowy wsi. Niezmiennie ważne jest jednak zapewnienie odpowiednich rozwiązań chroniących środowisko gruntowo – wodne przed wpływem ewentualnych zanieczyszczeń powstałych w wyniku awarii.

Realizacja różnorodnych działań w terenach wyznaczonej w zmianie Studium strefy może być przyczyną wystąpienia tzw. „poważnych awarii”. Awarie mogą mieć miejsce szczególnie w zakładach, gdzie przechowywane są substancje niebezpieczne (np. toksyczne, łatwopalne, wybuchowe). Zgodnie z art. 3 pkt. 23 ustawy Prawo ochrony środowiska jako poważną awarię rozumie się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję,

powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

Zgodnie z ww. ustawą zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Poprzez pojęcie zakładu rozumie się instalacje wraz z terenem i urządzeniami tam znajdującymi się. Natomiast instalacje to techniczne urządzenie stacjonarne, zespół urządzeń lub obiekty budowlane, które mogą spowodować emisję. Tak więc obiektem niebezpiecznym mogą być nie tylko instalacje przemysłowe, lecz także obiekty magazynowe, hurtownie, składy i inne, obiekty budowlane.

Zminimalizowanie ewentualnych uciążliwości powinno być realizowane poprzez ustalenia „nowych” planów miejscowych sporządzanych w oparciu o zapisy zmiany Studium. Zagospodarowanie poszczególnych terenów powinno nastąpić w sposób eliminujący niekorzystne oddziaływanie na tereny sąsiednie. Uciążliwość dla środowiska w tym dla ludzi wywołana funkcjonowaniem obiektów i urządzeń nie może wykraczać poza granice wyznaczonych w projektach „nowych” planów terenów. Ponadto w obrębie ww. terenów należy uwzględnić wprowadzenie zieleni ozdobnej towarzyszącej obiektom usługowym, magazynowym i produkcyjnym oraz pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż granic działek. Niewątpliwie poprawi ona walory estetyczne na terenach produkcyjno-usługowych, jak i w sąsiedztwie terenów doń przylegających oraz może zminimalizować ewentualne uciążliwości hałasowe.

1.9. Skutki wpływu wydobywania surowców naturalnych

Aktualnie na terenie gminy Wiskitki brak jest udokumentowanych w formie dokumentacji geologicznych w kategorii C1 złóż surowców mineralnych (kruszywa naturalnego i surowców ilastych d/p. ceramiki budowlanej). Dlatego też zapisy zmiany Studium ww. zagadnienia nie dotyczą.

1.10. Skutki wpływu na zabytki i dobra materialne

W obszarze projektu planu występują obiekty dziedzictwa kulturowego i zabytki, w tym krajobrazy kulturowe oraz dobra kultury współczesnej. Zapisy zmiany Studium nie wpływają negatywnie na te obiekty.

2. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

Konkretne inwestycje, realizowane w oparciu o ustalenia „nowych” planu, zgodnie z zapisami zmiany Studium mogą wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Przy zachowaniu ograniczeń wprowadzanych zapisami planów, a także wymogów prawa określonych przepisami odrębnymi, nie przewiduje się, by realizacja tych ustaleń wywierała znaczące oddziaływanie na środowisko (w rozumieniu oddziaływań, które prowadzą do przekroczenia ustalonych przepisami prawa standardów lub norm).

Szczegółowy wpływ ustaleń na środowisko zależeć będzie od funkcji, parametrów i zastosowanych rozwiązań technicznych konkretnych przedsięwzięć realizowanych w przedmiotowych terenach.

Nie można również wykluczyć, iż na wyznaczonych terenach aktywności produkcyjno-usługowych ujętych w zmianie Studium realizowane będą przedsięwzięcia, które ze względu na charakter oraz lokalizację mogą wymagać sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, dla których zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa, w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko, obowiązek przeprowadzenia oceny stwierdza w drodze postanowienia organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (zgody na realizację danego przedsięwzięcia)

w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które wskazuje grupę przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających w każdym wypadku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (o.o.ś.) oraz katalog przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, fakultatywnie wymagających przeprowadzenia o.o.ś. Ww. przedsięwzięcia, w obu grupach, bez względu na konieczność przeprowadzenia oceny bądź braku takiej potrzeby, wymagają uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W odniesieniu do tego typu przedsięwzięć, dokładna analiza przewidywanych oddziaływań i ich skutków środowiskowych przeprowadzona będzie na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Powstające nowe obiekty budowlane czy inne działania inwestycyjne powinny zachowywać normy środowiskowe, określone w przepisach odrębnych, a tym samym ich wpływ na środowisko zamykać się powinien w granicach nieruchomości.

Nie można wykluczyć, że błędy technologiczne, brak kontroli wdrażania odpowiednich zabezpieczeń czy też skumulowane oddziaływania z wielu terenów mogą skutkować zwiększeniem presji na środowisko i ludzi.

3. Ogólna ocena potencjalnych skutków wpływu realizacji ustaleń projektu planu na środowisko, jakość życia i zdrowia ludzi

Przewidywane skutki oddziaływania zapisów zmiany Studium na środowisko i jego prawidłowe funkcjonowanie są zróżnicowane co do charakteru zmian, trwałości przekształceń, natężenia zachodzących zmian, częstotliwości zmian i ich zasięgu przestrzennego. Spodziewane przeobrażenia w środowisku w związku z wprowadzeniem zapisów zmiany Studium mogą być znaczące lub bez znaczącego negatywnego oddziaływania na ogólny stan środowiska obszaru Gminy i terenów przyległych przy zachowaniu obowiązujących przepisów prawa.

Analiza ww. zapisów, będącego przedmiotem niniejszego opracowania pozwala określić zmiany, jakie wprowadza projekt Zmiany Studium w możliwe przyszłe zagospodarowanie obszaru Gminy. Wprowadzane zmiany polegają przede wszystkim na dostosowaniu funkcji obszaru, zgodnie z ustaleniami Studium oraz wyznaczenie nowych terenów w ramach „strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych”.

Wyznaczona strefa jest dobrze skomunikowana z poszczególnymi miejscowościami oraz ma bezpośredni dostęp do głównych dróg w gminie. Takie położenie zapewnia jej również pełne uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną. W znacznej mierze są to obszary związane z rozwojem funkcji produkcyjno - usługowych na terenie gminy.

W wyznaczonej strefie planuje się wielofunkcyjny rozwój aktywności gospodarczej nie wyłączając usług (przedsięwzięć) znacząco oddziaływujących na środowisko oraz lokalizację zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W związku z realizacją zapisów zmiany Studium w obrębie wyznaczonej strefy oraz w jej sąsiedztwie należy liczyć się z faktem wpływu tych zapisów przede wszystkim na: powierzchnię ziemi, glebę, krajobraz, rośliny i zwierzęta oraz różnorodność biologiczną i czystość powietrza. Oddziaływania, będące skutkiem realizacji ww. zapisów będą występowały zarówno w fazie budowy (realizacji przedsięwzięć), jak i eksploatacji, a ich natężenie będzie zróżnicowane. Skala wzrostu ilości emitowanych zanieczyszczeń do powietrza, hałasu, wytwarzanych odpadów będzie zależna od ilości użytkowników terenów.

Wśród oddziaływań na środowisko w kontekście zapisów zmiany Studium przeanalizowane zostały następujące znaczące oddziaływania:

1. Charakter zmian:

- obojętne,
- pozytywne,
- negatywne,
- bez znaczenia

2. Pod względem bezpośredniości:

- bezpośrednie,
 - pośrednie (w sensie dalsze),
 - wtórne (w rozumieniu pochodne, występujące jako skutek w późniejszym okresie),
3. Pod względem okresu trwania
 - chwilowe (ograniczonym do maksimum 1 doby),
 - krótkoterminowe (do 1 roku),
 - długoterminowe (kilkudziesięcioletnim np. powyżej 50 lat),
 4. Pod względem częstotliwości:
 - stałe,
 - zmienne,
 5. Pod względem trwałości przekształceń:
 - o skutkach odwracalnych,
 - o skutkach nieodwracalnych,
 6. Intensywność przekształceń;
 - znaczne,
 - nieznaczne,
 - obojętne,
 - skumulowane (nakładające się oddziaływanie pochodzące z różnych źródeł)
 7. Zasięg przestrzenny oddziaływania:
 - lokalnie, (miejscowe),
 - w terenach przyległych.

Brak definicji tych pojęć w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz w ustawie Prawo ochrony środowiska powodują, że ocena w dużej mierze jest subiektywna.

Dla przedsięwzięć, przewidzianych w projekcie zmiany Studium bezpośrednie oddziaływanie na środowisko nie będzie ograniczone do najbliższego sąsiedztwa. Przed określeniem konkretnych lokalizacji inwestycji możliwe jest tylko wskazanie kluczowych czynników, które będą lub potencjalnie mogą wpływać na zmiany stanu środowiska i na ludzi.

Planowane przedsięwzięcia będą miały negatywne oddziaływanie długotrwałe i skumulowane o skutkach nieodwracalnych, głównie ograniczone do miejsca występowania, najczęściej – bezpośrednie.

Należą do nich:

- uszczelnienie powierzchni gruntów poprzez zabudowę, która spowoduje zwiększenie spływu powierzchniowego, zmiany w obiegu wody i zmniejszenie zasilania gruntowego,
- przekształcenie warunków siedliskowych wywołanych naruszeniem stosunków wodnych i przekształceniem gleby, w terenach niezabudowanych,
- stworzenie barier technicznych dla migrujących zwierząt co może powodować zmniejszenie się populacji zwierząt (i ich liczebności) występujących na terenie Gminy i w terenach przyległych,
- uszczuplenie powierzchni i zmniejszenie liczebności składu gatunkowego (zubożenie) poszczególnych zbiorowisk roślinnych,
- zubożenie różnorodności biologicznej na wszystkich trzech poziomach,
- pogorszenie stanu higieny atmosfery i warunków akustycznych,
- wzrost zapotrzebowania na wodę,
- zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów i ścieków.

Bezpośrednie uciążliwości mogą być ograniczane poprzez rozwiązania techniczno-organizacyjne oraz stosowne ustalenia w „nowych” planach miejscowych realizowanych w oparciu o zapisy zmiany Studium. W związku z tym ważna jest realizacja tych planów w zakresie systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia ścieków bytowych, przemysłowych i wód opadowych, systemów i sposobów ogrzewania, segregowania odpadów stałych w miejscach ich powstawania, zachowania parametrów zabudowy, odpowiednich wskaźników terenów biologicznie czynnych, rozwoju i rewitalizacji zieleni.

Zagrożenie dla środowiska może wynikać przede wszystkim z braku kompleksowej realizacji ustaleń ujętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzanych zgodnie z zapisami zmiany Studium.

Tabela nr 1. Ogólna ocena potencjalnych skutków wpływu realizacji ustaleń projektu planu na środowisko i jakość życia i zdrowia ludzi

KOMPONENTY ŚRODOWISKA OBJĘTE PROGNOZĄ	RODZAJ ODDZIAŁYWAŃ						
	Charakter zmian	Pod względem bezpośredniości	Okres trwania	Częstotliwości	Trwałość przekształceń	Intensywność przekształceń	Zasięg oddziaływania
Gleby i powierzchnia terenu	<u>negatywne</u> - degradacja gleb i likwidacja pokrywy glebowej - przekształcenie powierzchni ziemi	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	znaczna	lokalnie, na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie
Zwierzęta	<u>negatywne</u> - stworzenie barier technicznych dla migrujących zwierząt, co może powodować zmniejszenie się populacji i liczebności zwierząt	bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	znaczne,	miejscowe i w terenach przyległych
Szata roślinna	<u>negatywne</u> - uszczuplenie powierzchni i zmniejszenie liczebności składu gatunkowego (zubożenie) poszcze-	bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	znaczne,	lokalnie, na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie i w terenach przyległych

	gólnych zbiorowisk roślinnych,						
Różnorodność biologiczna	negatywne zubożenie bioróżnorodności na wszystkich trzech poziomach w tym zanikanie gatunków	wtórne	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	znaczne,	miejscowe i w terenach przyległych
Krajobraz	<u>bez większego znaczenia</u> pod warunkiem dostosowania się do charakteru otoczenia	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	znaczne	miejscowe i w terenach przyległych
Wody	negatywne uszczelnienie powierzchni gruntów poprzez zabudowę, która spowoduje zwiększenie spływu powierzchniowego, zmiany w obiegu wody i zmniejszenie zasilania gruntowego (ograniczenie infiltracji wód do gruntu). Możliwość zanieczyszczeń w związku z realizacją składowiska odpadów i kopalni kruszywa	bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	nieznaczne	miejscowe i w terenach przyległych
Klimat lokalny (mikroklimat)	<u>bez większego znaczenia</u>	wtórne	długoterminowe	stałe	nieodwracalne	nieznaczne	miejscowe i w terenach przyległych
Powietrze atmosferyczne	negatywne ewentualne uciążliwości związane z	bezpośrednie	długoterminowe,	zmienne	odwracalne	skumulowane	miejscowe i w terenach przyległych

(emisja zanieczyszczeń do powietrza)	emisją zanieczyszczeń do powietrza funkcjonujących obiektów oraz podczas realizacji zamierzeń inwestycyjnych i w związku z dostawą sprzętu, materiałów budowlanych						
Klimat akustyczny (emisja hałasu)	<u>negatywne</u>	bezpośrednie	długoterminowe, o zmiennym dobowym natężeniu	zmiennie	odwracalne	skumulowane	miejscowe i w terenach przyległych
Środowisko życia człowieka	<u>bez większego znaczenia</u> Zasięg oddziaływania powinien być ograniczony do terenu i nie powinien stanowić zbyt dużego dyskomfortu dla otoczenia, pod warunkiem realizacji ustaleń „nowych planów”, zgodnie z zapisami zmiany Studium.	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	odwracalne	nieznaczące, skumulowane	miejscowe i w terenach przyległych

VI. ROZWIĄZANIA ELIMINUJĄCE LUB OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania projektowanego zagospodarowania należy upatrywać przede wszystkim w obowiązujących przepisach prawnych i ich przestrzeganiu oraz proekologicznej postawie inwestorów oraz władz gminy i mieszkańców.

W dziale V. niniejszej prognozy zostały omówione rodzaje przewidywanych oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w związku z realizacją zapisów zmiany Studium. Mając powyższe na względzie, projekt zmiany Studium zawiera zapisy, których celem jest zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko i człowieka.

Analizowany projekt zmiany Studium podtrzymuje zapisy obowiązującego Studium umożliwiające zmniejszenie skali oddziaływania, jakie pojawi się na skutek realizacji ustaleń dotyczących zmiany przeznaczenia części terenów. Zapisy te określają ramowe zasady kształtowania zabudowy oraz ochrony elementów środowiska przyrodniczego, które muszą być uszczegółowione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych fragmentów obszaru zmiany Studium.

Wśród najbardziej istotnych zapisów wymienić należy m. in.

1. ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych Gminy.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny objęto ochroną prawną w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody w formie: Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną oraz Bolimowsko – Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu. Ochrona tych obszarów winna być realizowana poprzez podporządkowanie gospodarki przestrzennej na tych obszarach zasadom określonym odpowiednio: dla Bolimowskiego Parku Krajobrazowego - w Rozporządzeniu nr 9 z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego leżącego częściowo w granicach województwa mazowieckiego (Dz. U. woj. maz. Nr 75 poz. 1978) oraz Rozporządzeniu nr 4/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 27 lutego 2008r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, dla Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu - w Rozporządzeniu nr 21 Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 sierpnia 2006r. w sprawie Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną Środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.U. Woj. Maz. z dnia 6 września 2006r. nr 178, poz. 6936) oraz Rozporządzeniu Nr 61 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Studium w celu ochrony terenów parku krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu:

- ustala parametry zabudowy na terenach przewidzianych w tych obszarach do zabudowy,
- zaleca zachowanie właściwych proporcji pomiędzy obszarami biologicznie czynnymi oraz terenami zainwestowanymi,
- ogranicza rozpraszania zabudowy oraz strefowanie intensywności zabudowy.
- dąży do koncentrycznego lub ulicowego grupowania zabudowy mieszkaniowej, szczególnie poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy,
- zakazuje realizacji nowych budynków w pasie szerokości 25m od granicy lasów państwowych.

Główne kierunki ochrony obszarów przyrodniczych w granicach parku krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu to:

- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem,
- poprawa stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego we wszystkich jego elementach,
- zakaz prowadzenia działalności mogącej pogorszyć stan środowiska naturalnego,
- zakaz zalesiania śródleśnych polan, dolin rzek i muraw napiaskowych.

Studium zakłada również ochronę występujących na terenie gminy pomników przyrody zgodnie z Rozporządzeniem nr 26 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r.

Ochrona drzew pomnikowych w granicach lokalizacji obejmuje zasięg korony i systemu korzeniowego nie mniejszy niż w promieniu 15m od zewnętrznej krawędzi pnia drzewa.

Zapisy Studium (jak i jego zmiana) chronią system powiązań przyrodniczych, który tworzony jest przez sieć dolin rzecznych i cieków powierzchniowych oraz przylegające do nich tereny istniejących zadrzewień, zakrzewień, pastwisk, łąk oraz istniejących śródpolnych siedlisk przyrodniczych tworzy korytarze ekologiczne i podlega ochronie ze względu na pełnione funkcje hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne, ekologiczne, biologiczne oraz estetyczno-krajobrazowe. Głównymi korytarzami ekologicznymi w granicach gminy są doliny rzek: Suchej Nidy, Suchej i Pisi.

Wg ww. zapisów tereny wokół rzek należy zagospodarować ze szczególną starannością, uwzględniając obudowę biologiczną oraz warunki krajobrazowe. Na etapie sporządzania planów miejscowych, ochrona korytarzy ekologicznych zasilających lokalny system przyrodniczy powinna opierać się na wyłączeniu ich z zainwestowania oraz wprowadzeniu odpowiednich zapisów dot. m.in. odsunięcia ogrodzeń od cieków powierzchniowych, nakazu pozostawienia terenów w dotychczasowym użytkowaniu, ochronie istniejących zadrzewień oraz otwartych powierzchni łąkowych itp.

Ochrona istniejących lasów poprzez:

- nie przeznaczania terenów istniejących lasów na cele nieleśne w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, zgodnie z Planem Ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (ustalenie nie dotyczy gruntów leśnych, dla których uzyskano zgodę właściwego organu na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne przed dniem wejścia w życie rozporządzenia dot. Planu Ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego,
- ograniczanie zmian w zagospodarowaniu stref ekotonowych na styku las – tereny otwarte,
- wprowadzanie zalesień (jeśli jest to uzasadnione względami przyrodniczymi i ekonomicznymi) na terenach nieurbanizowanych, gruntach niskich klas gleb, nieprzystatnych dla funkcji rolniczej, na terenach łączących istniejące kompleksy leśne oraz wzdłuż najważniejszych wododziałów.
- tworzenie zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno – leśnej oraz zwanego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych.

Studium zakłada zachowanie, ochronę i bieżącą konserwację zieleni urządzonej w postaci istniejących parków, zieleńców i skwerów. W tym celu zaleca ochronę i kształtowanie zieleni wysokiej, w szczególności zachowanie istniejących i zakładanie nowych alei i szpalerów drzew oraz uzupełnianie ubytków poprzez nasadzenie nowych drzew spośród gatunków tworzących aleję. Zalecono wprowadzanie nowej zieleni o funkcji izolacyjnej w obszarach istniejącej i planowanej zabudowy produkcyjno – usługowej, a także formowanie nowych zadrzewień alejowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

2. Ochrona powietrza atmosferycznego

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych oddziaływań na powietrze atmosferyczne w Studium (zmianie) ustalono:

- zapobieganie oraz ograniczanie wprowadzania emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do środowiska, związanych głównie z ogrzewaniem, poprzez wspieranie działań w zakresie proekologicznych systemów grzewczych czyli wprowadzanie odnawialnych źródeł energii i ich rozwój (energii z biomasy, energii wiatru, energii słońca) lub ekologicznych czynników grzewczych takich jak gaz, olej niskosiarkowy, energia elektryczna.
- modernizację zakładów w celu dostosowania ich do obowiązujących przepisów i norm,
- wzmocnienie działań w kierunku wymiany i modernizacji istniejących instalacji, które wprowadzają lub w przypadku awarii mogą wprowadzić związki niebezpieczne do powietrza.

W celu racjonalnego gospodarowania zasobami gleb w Studium (zmian) postuluje się:

- zachowanie ich wartości przyrodniczych i zapewnienie możliwości ich produkcyjnego wykorzystania,
- ustalono ograniczenie w przeznaczaniu na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy II i III,
- ochrona gruntów pochodzenia organicznego, występujących głównie w dolinach rzek, poprzez zachowanie ich dotychczasowego użytkowania w ramach strefy ekologicznej „RE”.

Ponadto, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczono określenie przeznaczenia terenu jako rolniczego zgodnie z dotychczasowym użytkowaniem terenu, mimo określenia w zmianie Studium nierolniczego kierunku rozwoju.

3. Ochrona (poprawa) jakości zasobów wód gruntowych i powierzchniowych poprzez:

- budowę gminnej oczyszczalni ścieków oraz budowę systemu kanalizacji sanitarnej,
- ochronę istniejących terenów bagiennych i podmokłych położonych w sąsiedztwie cieków powierzchniowych stanowiących naturalne pasy ochronne i oczyszczające wody powierzchniowe, przeznaczając te obszary na obszary ciągów ekologicznych z zakazem nowej zabudowy,
- ochronę ujęć wody na Sokulu, Feliksowie i Nowych Kozłowicach,
- zakaz zasypywania, osuszania i zanieczyszczania naturalnych zbiorników wodnych,
- ochrona naturalnych cieków powierzchniowych przed ich przebudową i regulacją oraz zachowanie ich naturalnej obudowy biologicznej,
- lokalizacja zabudowy w odpowiedniej odległości od rowów i rzek określonych we właściwych wytycznych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- ograniczenia lokalizacji budynków i budowli w odległości mniejszej niż 20m, a ogrodzeń w odległości mniejszej niż 5m od górnej krawędzi koryta naturalnych cieków i zbiorników wodnych,
- dopuszczenie przebudowy rowów melioracyjnych w celu dostosowania ich do nowego układu funkcjonalno – komunikacyjnego oraz fragmentaryczne zastąpienie ich kanalizacją odwadniającą z odprowadzeniem wód do odbiorników tj. cieków i zbiorników małej retencji w szczególności na terenach intensywnej zabudowy,

Działania w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią powinny być prowadzone w oparciu o przepisy Prawa Wodnego. Ww. obszary wskazano, jako tereny bez prawa zabudowy, zagospodarowanie ww. terenów powinno odbywać się zgodnie z Prawem Wodnym. Tereny te winny być pozostawione jako tereny rolne - łąki, pastwiska, które okresowo mogą być podtapiane.

Należy prowadzić racjonalną gospodarkę wodną pozwalającą na ograniczenie zużycia wody. Zakłada się działania zapobiegające ponad normatywnym poborom wód.

Zakazano wprowadzanie ścieków bytowych oraz nieoczyszczonych wód deszczowych do cieków powierzchniowych oraz rowów.

Wprowadzono obowiązek wstępnego oczyszczania ścieków technologicznych i wód deszczowych w granicach działki przed odprowadzeniem ich do kanalizacji sanitarnej lub innego odbiornika.

W przypadku dopuszczenia lokalizowania dużych powierzchni szczelnych, które mogą być zanieczyszczone, jak również lokalizowania innych inwestycji na terenach wysokiego zagrożenia wód podziemnych należy stosować urządzenia zabezpieczające przed przedostaniem się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych.

Ustalono zasadę odprowadzania ścieków sanitarnych kanalizacją gminną.

W rejonach, które nie są wyposażone w kanalizację sanitarną, do czasu jej powstania dopuszczono odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych z okresowym ich wywozem na zlewnię przy najbliższej oczyszczalni.

Zakazano wprowadzania inwestycji mogących zaburzyć stosunki wodne, a przy planowaniu i realizacji przedsięwzięcia powinny być stosowane rozwiązania, które ograniczą zmianę stosunków wodnych do rozmiarów niezbędnych ze względu na specyfikę nowego zagospodarowania terenu uwzględniając obecny system prawa. W przypadku

lokalizacji obiektów o dużych powierzchniach szczelnych należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie właściwych stosunków gruntowo – wodnych na terenach sąsiednich i odprowadzenie wód opadowych z zachowaniem lokalnej retencji w obrębie własności terenu.

4. Ochrona wartości kulturowych

Studium zakłada kształtowanie harmonijnego, tradycyjnego krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem uwarunkowań i tradycji historycznych oraz regionalnych, a na obszarach krajobrazu zdegradowanego rewaloryzację tych terenów.

- ochrona wartości kulturowych poprzez właściwe kształtowanie centrów wsi, które powinny być kształtowane w sposób eksponujący i waloryzujący istniejące tam obiekty i przestrzenne układy zabytkowe, jak również obiekty i układy przestrzenne wartościowe, choć nie będące zabytkami.
- ochrona zabytków archeologicznych w planach miejscowych poprzez ustalenie strefy ochrony konserwatorskiej, na obszarze których ustalane będą działania zapobiegające zniszczeniu zabytków bądź umożliwiające ich zbadanie i przeznaczenie terenu pod inwestycje.
- ochrona obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy zadbać o należyłą ochronę i eksponowanie wartości zabytkowych obiektów oraz użytkowanie ich w sposób odpowiadający ich wartości zabytkowej i zgodnie z zasadami opieki nad zabytkami. Jak również poprzez wyznaczenie strefy ochrony konserwatorskiej i ustalenie w niej zasad ochrony ekspozycji zabytków, tj. przy lokalizacji nowych budynków, należy ustalić ich wysokość i kolorystykę elewacji oraz dachów, a także postuluje się ustalenie nieprzekraczalnej linii nowej zabudowy odgranic parków zabytkowych, z pozostawieniem co najmniej jednej ze stron parku nieobudowanej, a określenie tej odległości w każdym przypadku powinno być przedmiotem szczegółowych ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nowa zabudowa winna być dostosowana do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły zabudowy przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywać formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej. Wszelka działalność inwestycyjna powinna uwzględniać istniejące już związki przestrzenne i funkcjonalne. Należy ustalić lokalizację możliwych nasadzeń roślinności oraz ich rodzaj.

Postuluje się wprowadzenie zasady, że dokonywanie zmian zagospodarowania przestrzennego w strefach ochrony krajobrazowej parków będzie możliwe jedynie na podstawie planów miejscowych.

Dla obiektów będących w ewidencji konserwatorskiej należy w planach ustalić zasady lokalizowania nowych obiektów w sąsiedztwie zabytków i formę architektoniczną nowych budynków (kolorystyka, gabaryty, w tym wysokość, poziom parteru) oraz określić zasady i zakres ich ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla terenów o cennych wartościach kulturowych poza ochroną obiektów zabytkowych należy również chronić krajobraz, głównie tereny upraw zwane rozłogiem (obejmujące użytki rolne, do których zalicza się obszary pól, łąk, pastwisk i lasów wraz z siecią wód powierzchniowych oraz układem dróg polnych) w celu ekspozycji zabytkowych oraz szczególnie wartościowych niezabudowanych układów przestrzennych.

Przewidziane w projekcie zmiany Studium zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę przyczyni się również do lokalnych przekształceń krajobrazu obszaru gminy. Efektem tych zmian będzie przede wszystkim stopniowe zwiększenie zasięgu krajobrazu zurbanizowanego, kosztem krajobrazów terenów otwartych i rolniczych.

Zachowane w projekcie zmiany Studium zapisy i rozwiązania obowiązującego Studium wyznaczają ogólne zasady i kierunki kształtowania zabudowy, ładu przestrzennego, ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów, ochrony dziedzictwa kulturowego, na podstawie których, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy wprowadzać rozwiązania bardziej szczegółowe, odnoszące się do poszczególnych terenów, zróżnicowanych pod względem uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych i kulturowych. Warunkiem niezbędnym dla ograniczania negatywnych skutków oddziaływania na środowisko będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu zmiany Studium oraz późniejszych ustaleń planów miejscowych, a także restrykcyjne przestrzeganie przez inwestorów przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z przepisów odrębnych.

W zmianie Studium podano wytyczne do planów miejscowych, ustalenia dotyczące kierunków, wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych

VII. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE ZMIANY STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi zespół zapisów, ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne uwarunkowania i kierunki zagospodarowania. Jest koncepcją spójną i całościową. W studium formułuje się zasady polityki przestrzennej gminy oraz integruje dokumenty programowe i wizje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym Gminy Wiskitki.

„Studium.....” jest dokumentem poprzedzającym wykonanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gminy. Ustalenia Studium są wiążące przy sporządzaniu poszczególnych planów miejscowych.

Rozwiązania przestrzenne przewidziane w projekcie zmiany Studium wpisują się w istniejące na terenie gminy zagospodarowanie.

Analizowany projekt zmiany Studium podtrzymuje zapisy obowiązującego Studium umożliwiające zmniejszenie skali oddziaływania, jakie pojawi się na skutek realizacji ustaleń dotyczących zmiany przeznaczenia części terenów. Zapisy te określają ramowe zasady kształtowania zabudowy oraz ochrony elementów środowiska przyrodniczego, które muszą być uszczegółowione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych fragmentów obszaru zmiany Studium.

Przewiduje się, iż ustalenia projektu Studium nie będą wpływać negatywnie na obszary prawnie chronione w formie parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu występujące na terenie gminy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Warunkiem niezbędnym dla ograniczania negatywnych skutków oddziaływania na środowisko będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu zmiany Studium oraz późniejszych ustaleń planów miejscowych, a także restrykcyjne przestrzeganie przez inwestorów przepisów i wymogów ochrony środowiska i przyrody, wynikających z przepisów odrębnych. W trakcie prac nad Studium nie przedstawiano rozwiązań alternatywnych.

VIII. NIEDOSTATKI I BRAKI MATERIAŁÓW UTRUDNIAJĄCE OCENĘ SZKODLIWEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZAPISÓW PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Zapisy zmiany Studium nie odnoszą się do konkretnych działań inwestycyjnych oraz kosztów ich realizacji. Studium nie jest dokumentem, który opisywałby precyzyjnie zamierzone działania inwestycyjne. Dlatego też pewną trudność stanowi odwołanie się do konkretnych inwestycji, a tym samym do wykazania konkretnych oddziaływań na środowisko zamierzonych przedsięwzięć. Podczas prognozowania wzięto pod uwagę dotychczasowe zagospodarowanie terenu, wyniki badań dla środowiska z lat poprzednich oraz wykorzystanie w przy-

szłości – w trakcie zagospodarowywania omawianego obszaru – znanych i używanych obecnie metod, technik, technologii.

Realizacja planowanych inwestycji w obrębie danego obszaru opracowania winna być zgodna z ustaleniami planu miejscowego, którego ustalenia nie są sprzeczne z zapisami Studium (zmiany). W razie potrzeby przeprowadza się ocenę oddziaływania danej inwestycji na środowisko, w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Głównym zadaniem oceny oddziaływania na środowisko jest zbadanie, jak dana inwestycja (czy to nowych obiektów czy rozbudowy istniejących) będzie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska i na formy ochrony przyrody oraz ustalenie sposobów zapobiegania, ograniczenie lub minimalizowania skutków realizacji planowanej inwestycji.

W ramach OOS określa się, analizuje oraz ocenia, zgodnie z art. 62 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na: środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi, dobra materialne, zabytki, krajobraz, w tym krajobraz kulturowy, wzajemne oddziaływanie między tymi elementami oraz dostępność do złóż kopalin,
- ryzyko wystąpienia poważnych awarii oraz katastrof naturalnych i budowlanych, możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- wymagany zakres monitoringu.

IX. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE

Wykonanie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko (OOS) konieczne jest zawsze wtedy, gdy planowane projekty mogą znacząco oddziaływać na środowisko i ludzi sąsiadujących krajów. Głównym celem OOS (ocena oddziaływania na środowisko) w kontekście transgranicznym jest analiza oddziaływań transgranicznych oraz przekazanie informacji na ich temat. Konwencja z Espoo definiuje oddziaływanie transgraniczne jako: *„...dowolne oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony”*.

Konwencja nakłada na sygnatariuszy obowiązek powiadomienia innych stron i skonsultowania się z nimi w przypadku wszelkich projektów realizowanych na ich terytorium, które mogą mieć istotne negatywne oddziaływanie na środowisko, o charakterze transgranicznym. Konwencja definiuje państwo, na którego terenie prowadzona będzie planowana działalność, jako „stronę pochodzenia”, a państwa, na które projekt oddziałuje, jako poszczególne „strony narażone”.

Projekt zmiany Studium dotyczy Gminy Wiskitki znajdującej się w centralnej części kraju. Dlatego też nie zachodzi potrzeba analizowania oddziaływania transgranicznego, które mogłoby dotyczyć przedsięwzięć z terenów położonych w strefie przygranicznej.

X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ ZMIANY STUDIUM ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Metoda analizy skutków realizacji zapisów zmiany Studium powinna polegać na:

- ocenie oddziaływania realizacji projektowanego zagospodarowania na środowisko,
- ocenie przestrzegania ustaleń dotyczących przeznaczenia terenu, ładów przestrzennego, warunków kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, zasad obsługi w zakresie infrastruktury technicznej oraz ochrony i kształtowania środowiska.

W zakresie oceny oddziaływań i skuteczności proponowanych w danym planie realizowanym w oparciu o zapisy zmiany Studium, rozwiązań wskazane jest prowadzenie monitoringu stanu środowiska, w tym m.in.: parametrów jakości wód, gleb, powietrza, zagrożeń akustycznych. Monitoring powinien zawierać kontrolę takich elementów jak m.in.

stan wyposażenia obszaru w sieci infrastruktury technicznej w tym kanalizacji sanitarnej i wodociągu, zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w granicach danego terenu oraz innych elementów zapewniających harmonijne kształtowanie projektowanej zabudowy.

Okresowe przeglądy zainwestowania terenów i realizacji ustaleń miejscowych planów, realizowanych w oparciu o zapisy analizowanej zmiany Studium, zagospodarowania przestrzennego powinny być przeprowadzane przez właściwe organy administracji. Badania monitoringowe mogą być również prowadzone w oparciu o pomiary, oceny i analizy wykonywane w ramach państwowego monitoringu środowiska przez ustawowo wyznaczone do tego organy i instytucje. Działania tych instytucji w zakresie monitoringu środowiska pozwolą na ocenę skutków realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i umożliwią reakcje na ewentualne negatywne zjawiska zachodzące w środowisku.

Ze względu na aktualne i potencjalne uciążliwości zasadnym wydaje się objęcie obszaru Gminy monitoringiem z zakresu zanieczyszczeń wód, gleby i powietrza.

Ponieważ z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynika obowiązek wykonywania przez organ wykonawczy jednostki samorządowej oceny aktualności studium i planów zagospodarowania przestrzennego proponuje się, aby analizę skutków realizacji postanowień zmiany Studium wykonać w ramach oceny przedmiotowej analizy. Ocenę aktualności studium i planów sporządza się co najmniej raz w czasie kadencji rady.

Monitoring skutków realizacji ustaleń danego planu zagospodarowania przestrzennego powinien rozpocząć się niezwłocznie po jego uchwaleniu, co pozwoli na uzyskanie danych wyjściowych do dalszych analiz, a następnie proponuje się coroczne badanie efektów zmian zachodzących w środowisku i gospodarowaniu przestrzenią z zastrzeżeniem, iż w sytuacji zaangażowania w prowadzony monitoring instytucji kontrolnych zobowiązanych do prowadzenia monitoringu w określonym przepisami zakresie (np. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska czy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny) można zachować częstotliwość badań do stosowanych przez dane instytucje.

XI. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planu miejscowego. Obowiązek jej opracowania wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych w projekcie planu. Przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń projektu planu na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu: ekosystemy, krajobraz i ludzi.

Ma ona na celu wykazać, czy przyjęte w projekcie zmiany Studium rozwiązania, niezbędne dla zapobiegania powstawania zagrożeń środowiska, spełniają swoją rolę oraz w jakim stopniu warunki realizacji zapisów mogą oddziaływać na środowisko, w tym na ludzi.

Zgodnie z zapisami ustawowymi rolą prognozy nie jest ocena przyjętych w Studium rozwiązań planistycznych i sprawdzenie czy w przyjętych rozwiązaniach zabezpieczony został we właściwy sposób interes ludzi, środowiska naturalnego i kulturowego. Prognoza ma za zadanie określić wpływ i zakres potencjalnych zmian na warunki życia człowieka jakie mogą nastąpić w wyniku zmiany ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przedstawić rozwiązania eliminujące lub ograniczające negatywny wpływ na ludzi i środowisko, spowodowany realizacją ustaleń zawartych w projekcie planu.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym obowiązkowo dla Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Niniejsze opracowanie sporządzono na potrzeby projektu Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki.

Obecnie w Gminie obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki zatwierdzone Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady Gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.

Celem sporządzenia zmiany Studium jest aktualizacja obowiązującego Studium oraz określenie polityki przestrzennej Gminy.

Zmiana dotyczy wprowadzenie nowych kierunków zagospodarowania oraz korekty granic obszarów zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami i zapotrzebowaniem.

Zmiana Studium ma na celu włączenie fragmentów miejscowości Cyganka, Wiskitki, Nowy Orszew, Janówek, Orszew Osada, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz i Starowiskitki do strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych, terenów usługowo – produkcyjnych, terenów składów i magazynów, usług, zamieszkania zbiorowego, obsługi komunikacyjnej i innych terenów produkcyjnych oraz do faktycznego zagospodarowania w terenie.

Warunkiem rozwoju dla gminy Wiskitki jest wykorzystanie atutu położenia gminy, poprzez wyznaczenie w bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania autostrady A2 z drogą krajową nr 50 terenów inwestycyjnych – Strefy aktywności gospodarczej i jednocześnie stworzenie oferty inwestycyjnej. Gmina Wiskitki była gminą o charakterze rolniczym, w związku z czym nie miała tradycji ani potrzeb rozwoju „funkcji innych” rozumianych w zmianie Studium, jako usługi, składy, magazyny, zabudowę produkcyjną, zabudowę usługową, zabudowę turystyczną, sport i rekreację, zabudowę infrastrukturą techniczną, infrastrukturę społeczną, gospodarkę komunalną, komunikacja, parkingi, produkcję energii z odnawialnych źródeł energii (OZE) i inne funkcje z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej. Obecnie z uwagi na duże zainteresowanie inwestorów poszukujących terenów o dużej powierzchni możliwej do zabudowy i zagospodarowania przez jeden podmiot, zasadnym jest wyznaczenie nowych obszarów zabudowy o funkcjach wyżej opisanych.

Dla realizacji strategicznych celów rozwoju Gminy wyodrębniono strefy funkcjonalno - przestrzenne, o zróżnicowanym przeznaczeniu i warunkach zagospodarowania, uwzględniające uwarunkowania zawarte w Studium oraz zasady wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalonego w dniu 19 grudnia 2018 r. uchwałą sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 22/18.

Podstawą wyznaczenia granic jednostek strukturalnych była analiza funkcji poszczególnych terenów, analiza warunków fizjograficznych i przyrodniczych.

Dla poszczególnych stref, w celu dbałości o ład przestrzenny, określono minimalne i maksymalne wartości wskaźników urbanistycznych.

Wyznaczono również granice obszarów wskazanych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które mogą ulegać korektom oraz istnieje możliwość zmiany obowiązujących planów w innych granicach.

W zmianie Studium usankcjonowano wyznaczone strefy funkcjonalne:

- R - strefa produkcji rolnej
- L - strefa produkcji leśnej
- R/L - strefa rolno z możliwością zalesień
- RE - strefa ekologiczna
- W - strefa wód powierzchniowych śródlądowych
- MN - strefa mieszkaniowa
- MU - strefa mieszkaniowo - usługowa
- U/MN - strefa usługowo - mieszkaniowa
- U - strefa usługowa
- US - strefa rekreacyjna.

Oraz wyznaczono nową strefę

P - strefa rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych, oraz wyznaczono „nową” strefę. Jest to strefa rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych oznaczona symbolem „P” na rysunku zmiany Studium.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza zapisów projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki mająca na celu określenie przewidywanych zmian w środowisku naturalnym w wyniku realizacji tych zapisów i projektowanego sposobu użytkowania terenów oraz ocenę skutków ewentualnych zmian.

O potrzebie sporządzenia zmiany Studium.... zdecydowała Rada Gminy Wiskitki w uchwale Nr 4/XXXIX/18 z dnia 31 stycznia 2018 r. Projektem zmiany Studium objęto obszar całej gminy Wiskitki.

Prognoza środowiskowa składa się z dziesięciu części.

W części pierwszej omówiono podstawy formalno-prawne prognozy, jej cel i zakres merytoryczny, a także wskazano wykorzystane materiały źródłowe oraz metodologię pracy.

W drugiej części omówiono podstawowe cele ochrony środowiska, formułowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym (istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu), a także przeanalizowano zakres i stopień ich uwzględnienia w analizowanym projekcie zmiany Studium.

W części trzeciej omówiono położenie przedmiotowego obszaru, a także sposób jego obecnego zagospodarowania i użytkowania. Scharakteryzowano poszczególne elementy środowiska naturalnego oraz ich wzajemne powiązania, w tym rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki gruntowe, warunki wodne, florę, faunę, gleby, klimat lokalny. Wskazano także elementy dziedzictwa kulturowego, zlokalizowane w granicach gminy. W oparciu o dostępne informacje i analizy, dokonano również oceny stanu środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz klimatu akustycznego. Zwrócono uwagę na istniejące problemy ochrony środowiska, związane m.in. z brakiem dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej (co stwarza zagrożenie dla zachowania jakości zasobów wodnych) oraz obecnością obiektów i obszarów o szczególnej wartości przyrodniczej, podlegających ochronie prawnej. Szczególną uwagę zwrócono na położenie analizowanego obszaru w kontekście struktury przyrodniczej powiatu Żyrardowskiego - na sąsiedztwo obszarów i obiektów cennych przyrodniczo w tym obszarze Natura 2000 PLH.

W czwartej części omówiono cel opracowania projektu zmiany Studium oraz zawarte w nim ustalenia (zapisy). Szczególną uwagę zwrócono na wskazanie zmian, jakie zostały wprowadzone do projektu zmiany Studium, w stosunku do ustaleń obecnie obowiązującego Studium.

W piątej części wskazano przewidywane skutki wpływu zapisów Studium na środowisko w tym cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2 000 z uwzględnieniem zależności między tymi elementami i oddziaływaniami na te elementy. W części tej omówiono potencjalne oddziaływanie realizacji ustaleń zmiany Studium na poszczególne komponenty środowiska, w tym na powierzchnię ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, różnorodność biologiczną i krajobraz, szatę roślinną, zwierzęta, ludzi, obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, na obiekty dziedzictwa kulturowego, powietrze, klimat akustyczny, dobra materialne. Odniesiono się również do oddziaływania transgranicznego. W niniejszym rozdziale wskazano też rozwiązania projektu zmiany Studium, mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

Wykazano także potencjalne skutki dla środowiska i przestrzeni, jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu zmiany Studium.

W szóstej i siódmej części prognozy opisano propozycje rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko, które ujęto w zapisach zmiany Studium oraz rozwiązania alternatywne do rozwiązań alternatywnych.

W części ósmej opisano niedostatki i braki w dostępnych materiałach utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania zapisów zmiany Studium na środowisko.

W części następnej podano propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień zmiany Studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Niniejsza prognoza zakończona została streszczeniem sporządzonym w języku niespecjalistycznym.

Wyznaczone główne kierunki rozwoju mają służyć realizacji postawionych celów i przyczynić się do wzbogacania walorów środowiska Gminy. Postulowane powiększenie istniejących terenów inwestycyjnych kosztem wolnych obecnie od zabudowy terenów rolniczych ma ograniczony zasięg i koncentrować się będzie w bezpośrednim sąsiedztwie obecnie zurbanizowanych obszarów.

Celem regulacji zapisanych w niniejszym Studium jest harmonijne ukształtowanie przestrzeni w wyodrębnionych obszarach funkcjonalnych i tym samym - całego obszaru miasta oraz zminimalizowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych na styku różnych obszarów funkcjonalnych oraz eliminację form zagospodarowania wg przyjętych w Studium zasad i kryteriów.

Wdrażanie idei i zapisów zmiany Studium będzie odbywać się poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy nie występują ani nie są wskazywane do objęcia ochroną Obszary Natura 2000. Najbliżej Gminy, bo w odległości ok. 10,0 km w linii prostej znajduje się Obszar Natura 2000 PLH 140053 Łąki Żukowskie – obszar siedliskowy. Obszar ten znajduje się na terenie gminy Puszcza Mariańska. W południowej części Gminy znajduje się fragment Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i fragment Bolimowska – Radziejowickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z doliną środkowej Rawki. .

Znaczne odległości oraz liczne bariery w postaci ciągów komunikacyjnych, zabudowy oraz ogrodzeń powodują, iż realizacja zapisów zmiany Studium nie będą mieć wpływu na obszary prawnie chronione. Ustalenia nie mają wpływu również na cele i przedmiot ochrony Obszarów Natura 2000.

Sporządzenie niniejszej prognozy poprzedziła wizja lokalna, której celem było rozpoznanie sposobu użytkowania i zagospodarowania obszaru Gminy i terenów sąsiednich oraz określenie najistotniejszych zagrożeń, jakie na przedmiotowym terenie występują oraz mogą wystąpić w związku z realizacją ustaleń zmiany Studium.

Na podstawie obserwacji i dostępnej literatury dokonano opisu poszczególnych komponentów środowiska. Opisano również tendencje zmian w środowisku w sytuacji braku realizacji zapisów zmiany Studium oraz zdefiniowano zagrożenia dla środowiska. Przedstawiono szczegółowe założenia projektowanego dokumentu. Opisano skutki realizacji zapisów zmiany Studium na poszczególne komponenty środowiska oraz na obszary objęte ochroną prawną, w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody. W prognozie określono częstotliwość i sposób monitorowania skutków realizacji postanowień zmiany Studium.

Wśród oddziaływań na środowisko w kontekście zapisów projektowanego dokumentu przeanalizowane zostały następujące oddziaływania: obojętne, pozytywne, negatywne, bez znaczenia, bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe, zmienne, skumulowane, o skutkach odwracalnych i nieodwracalnych, miejscowe i w terenach przyległych. Brak definicji powyższych pojęć w stosownych ustawach powodują, że ocena taka jest w dużej mierze subiektywna i intuicyjna.

W związku z realizacją zapisów zmiany Studium może nastąpić intensyfikacja zagospodarowania, a tym samym potencjalna możliwość wystąpienia zagrożenia dla środowiska i warunków życia i zdrowia ludzi.

Oddziaływania, będące skutkiem realizacji tych zapisów w zakresie realizacji zaplecza magazynowego i składów, inwestycji produkcyjno-usługowych itp. będą występowały zarówno w fazie budowy, jak i eksploatacji, a ich natężenie będzie zróżnicowane w czasie. Przewidywane przekształcenia i modyfikacje poszczególnych komponentów środowiska będą odczuwalne. Najbardziej obciążające dla środowiska są negatywne oddziaływania stałe, długotrwałe i skumulowane o skutkach nieodwracalnych, których w projekcie planu można się spodziewać. Nie można wykluczyć, że dopuszczone poprzez zapisów zmiany Studium przedsięwzięcia, które ze względu na charakter oraz lokalizację, mogą wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, dla których zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udział społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko, obowiąz-

zek przeprowadzenia oceny stwierdza się w drodze postanowienia przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (zgody na realizację danego przedsięwzięcia). W odniesieniu do tego typu przedsięwzięć, dokładna analiza przewidywanych oddziaływań i ich skutków środowiskowych przeprowadzona będzie na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W przypadku uciążliwości dla ludzi zostanie ona wykazana w trakcie procedury wydawania decyzji środowiskowej i wtedy może zostać skutecznie wyeliminowana lub w znacznym stopniu ograniczona. Na etapie strategicznej oceny na środowisko dla potrzeb planu miejscowego sporządzanego w oparciu o zapisy zmiany Studium należy stwierdzić, że nie ma przeciwwskazań do realizacji planowanych przeznaczeń. Projekt zmiany Studium stwarza warunki do ograniczenia lub eliminacji części z negatywnych skutków planowanych zmian. Ich realizacja i ostateczny wpływ na środowisko naturalne powinny być regulowane na etapie konkretnych decyzji administracyjnych wydawanych w oparciu o ten dokument z zastosowaniem regulacji wynikających z przepisów dotyczących ochrony przyrody i środowiska.

Projekt zmiany Studium zawiera ustalenia, mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko i ludzi. Zostały one przedstawione we wcześniejszych punktach niniejszego opracowania w rozdziale V. Propozycje rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko oraz propozycja rozwiązań alternatywnych. Ustalenia te pozwalają na zapewnienie kompleksowej ochrony zdrowia mieszkańców. Są to ustalenia, dotyczące ochrony i kształtowania jakości powietrza atmosferycznego, ochrony zieleni, ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym, czy też ochrony i kształtowania ładu przestrzennego oraz wartości krajobrazowych analizowanego obszaru.

Ustalenia z zakresu ochrony środowiska należy ocenić jako właściwe. Zabezpieczają one standardy środowiskowe określone odrębnymi przepisami i normami środowiskowymi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie zmiany Studium są warunkami ograniczającymi dowolność realizacji zagospodarowania w przestrzeni. Z racji swej funkcji Studium jest wyłącznie przepisem prawa uzupełniającym przepisy zawarte w ustawach i rozporządzeniach wykonawczych.

Realizacja proponowanych działań nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W zmiany Studium określono obiekty i tereny, które wymagają ustanowienia szczególnych zasad zabudowy i zagospodarowania dla ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Zapisy zmiany Studium zgodne są z zapisami dokumentów strategicznych dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego terenu gminy oraz dokumentami dotyczącymi ochrony środowiska takimi jak: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku i Programem Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do 2022 r.

Lokalizacja funkcji terenu w wyznaczonym w zmianie Studium obszarze wielofunkcyjnego rozwoju aktywności gospodarczej oraz znaczne przekształcenie antropogeniczne środowiska i stan poszczególnych komponentów środowiska takich jak: budowa geologiczna, rzeźba terenu, niska jakość i degradacja gleb, brak w bezpośrednim obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody, obecność systemu komunikacyjnego dróg o dużym natężeniu ruchu w sąsiedztwie, stanowią o najistotniejszych predyspozycjach środowiska obszaru, mających wpływ na tworzenie jego przestrzennych funkcji. Kontynuacja funkcji, pozwoli na wykorzystanie terenów dotychczas przekształconych.

LITERATURA

- Kistowski M., Korwel-Lejkowska B. - Problemy metodyczne i proceduralne sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko projektów planów zagospodarowania przestrzennego województw na tle dotychczasowych doświadczeń polskich,
- Kondracki J. - Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Czerwieniec M., Lewińska J. - Zieleń w mieście, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Kraków 2000,
- Atlas Rzeczypospolitej. Główny Geodeta Kraju 1993-1997 r.
- Falińska K. – Ekologia roślin. PWN, Warszawa 1997 r.
- Kozłowski S. – Przyrodnicze kryteria gospodarki przestrzennej. KUL Lublin 1997.
- Szafer W., Zarzycki K. – Szata roślinna Polski .PWN, W-wa,1972,
- Rychling A., Solon J. – Ekologia krajobrazu. PWN 1998.
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA – praca zbiorowa pod redakcją A. Liro – Fundacja IUCN Poland Warszawa, 1999,

Dokumenty i inne dostępne opracowania:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.
- Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki uchwałą Nr 4/XXXIX/18 Rady Gminy Wiskitki z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (uchwalony w dniu 19 grudnia 2018 r. uchwałą sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 22/18 opublikowany z dnia 28 grudnia 2018r. poz. 13180),
- „Strategii rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku (uchwała Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.).
- „Strategii Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025” (Uchwała Nr X/57/15 z dnia 24 września 2015r.),
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki do roku 2023,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiskitki na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 i Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2022” (uchwała Nr 6/XXVIII/17 Rady Gminy Wiskitki z dnia 3 marca 2017r),
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiskitki na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 i Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2022” (uchwała Nr 6/XXVIII/17 Rady Gminy Wiskitki z dnia 3 marca 2017r).
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mszczonów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”,
- Programu ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022,
- Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,
- Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w 2018 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Wiskitki.
- Inne źródła:
 - wizje w terenie,
 - www.natura2000.mos.gov.pl
 - Geoserwis GDOŚ: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>,
 - Geoportal Wiskitki.